

Samrådsredogörelse

Översiktsplan 2040 Jokkmokks kommun

Innehåll

1	Inledning	4
1.1	Hur samrådet har genomförts	4
1.1.1	Dialogaktiviteter	5
2	Förändringar av planförslaget efter samrådet	6
3	Inkomna yttranden	8
4	Yttranden och kommunens bemötanden	9
4.1	Statliga myndigheter och verk	9
4.1.1	Länsstyrelsen Norrbotten	9
4.1.2	Trafikverket	27
4.1.3	Försvarsmakten	27
4.1.4	Sametinget	33
4.1.5	Vattenfall Eldistribution AB	37
4.1.6	Statens geotekniska institut, SGI	39
4.1.7	Sveriges geologiska undersökning, SGU	42
4.1.8	Svenska kraftnät	44
4.1.9	Luffartsverket	49
4.1.10	Statens fastighetsverk	49
4.2	Region och grannkommuner	52
4.2.1	Region Norrbotten	52
4.2.2	Arvidsjaurs kommun	55
4.2.3	Arjeplogs kommun	56
4.2.4	Bodens kommun	56
4.2.5	Älvsbyns kommun	57
4.3	Föreningar, företag och organisationer	58
4.3.1	Destination Jokkmokk ekonomisk förening	58
4.3.2	Gällivare skogssameby	62
4.3.3	Sirges sameby	66
4.3.4	Jåhkågaska tijellde	70
4.3.5	Tuorpon sameby	71
4.3.6	Naturskyddsföreningen Jokkmokk	71
4.4	Politiska organisationer	79
4.4.1	Samernas väl	79
4.5	Privatpersoner	80
4.5.1	Privatperson 1	80
4.5.2	Privatperson 2	82
4.5.3	Privatperson 3	82
4.5.4	Privatperson 4	83
4.5.5	Privatperson 5	84
4.5.6	Privatperson 6	86
4.5.7	Privatperson 7	89
4.5.8	Privatperson 8	90

Samrådsredogörelse

4.5.9	Privatperson 9	91
4.5.10	Privatperson 10	92
4.5.11	Privatperson 11	95
4.5.12	Privatperson 12	98
4.5.13	Privatperson 13	99
4.5.14	Privatperson 14	99
4.5.15	Privatperson 15	100
4.5.16	Privatperson 16	100
4.5.17	Privatperson 17	101
4.5.18	Privatperson 18	102
4.5.19	Privatperson 19	102
4.5.20	Privatperson 20	103
4.5.21	Privatperson 21	106
4.5.22	Privatperson 22	106

1 Inledning

När ett förslag till översiktsplan upprättas ska kommunen, enligt 3 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900), samråda med länsstyrelsen, regionen och de kommuner som berörs. Kommunen ska även ge andra myndigheter, kommuninvånare samt företag, organisationer och intresseföreningar möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på planförslaget. Samrådet syftar till att skapa ett så heltäckande och välgrundat beslutsunderlag som möjligt, samtidigt som det säkerställer insyn och möjlighet till påverkan i översiktsplaneprocessen. För översiktsplaner ska en strategisk miljöbedömning genomföras i enlighet med 6 kap. 3 § miljöbalken. Miljöbedömningen ska dokumenteras i en miljökonsekvensbeskrivning som ska finnas tillgänglig tillsammans med planförslaget under samrådet (6 kap. 9 § miljöbalken). Kommunen har valt att utvidga miljöbedömningen till att även omfatta sociala och ekonomiska konsekvenser. Arbetet har dokumenterats i en hållbarhetskonsekvensbedömning (HKB), som tillsammans med planförslaget har varit föremål för samråd.

Under samrådstiden har myndigheter, privatpersoner, föreningar, företag och andra berörda aktörer haft möjlighet att lämna synpunkter på översiktsplaneförslaget och hållbarhetsbedömningen.

I denna samrådsredogörelse sammanfattas och bemöts de synpunkter som inkommit under samrådet. Redogörelsen beskriver även vilka förändringar som har gjorts i översiktsplanen inför granskningskedet och hur inkomna synpunkter och underlag har påverkat det fortsatta arbetet.

1.1 Hur samrådet har genomförts

Samrådet pågick under 12 veckor mellan 25 november 2025 och 18 februari 2026. Det fanns möjlighet att lämna skriftliga synpunkter på samrådsförslaget via e-post, brev samt direkt i den digitala plattformen för översiktsplanen.

Översiktsplanen är i huvudsak framtagen för att vara ett digitalt dokument med interaktiva kartor. Under hela samrådsperioden har samrådshandlingarna varit tillgängliga digitalt på kommunens hemsida. Översiktsplanen och den tillhörande hållbarhetsbedömningen har kunnat nås både som nedladdningsbar PDF och direkt via den digitala plattformen.

Samrådsförslaget med tillhörande hållbarhetsbedömning fanns tillgängligt i tryckt form på följande platser:

- Kommunhuset i Jokkmokk
- Biblioteket i Jokkmokk
- Biblioteket i Vuollerim
- Hembygdsgården i Murjek
- Fjällstationen i Kvikkjokk
- Handlarn i Kåbdalis
- Ennás Mat och Dryck i Porjus

1.1.1 Dialogaktiviteter

Dialog för översiktsplanen har genomförts kontinuerligt under en längre tid. Den påbörjades innan politiska riktlinjer och ställningstaganden togs fram för att kommunen skulle få ett så bra och brett underlag som möjligt att forma översiktsplanen utifrån. Den politiska styrgruppen för arbetet med översiktsplanen valde tidigt ut ett antal fokusgrupper med vilka man önskade föra dialog under planarbetets gång.

Första delen av dialogen genomfördes under våren och hösten 2024 och omfattade besök på skolor och möten med elever, kvällsträff med näringslivet, och fysiska möten med samtliga samebyar var för sig. Dessutom gjordes ett utskick till alla unga kvinnor i kommunen i åldern 18–25 år med inbjudan till att svara på en enkät. Utöver detta fanns möjligheten att svara på en digital enkät som anslogs med QR-kod runt om i kommunen under sommaren 2024. Den tidiga dialogen gav ett gott underlag för översiktsplanen och engagerade många personer i olika ålder och med olika könstillhörighet. Dock fanns svårigheter att nå gruppen unga kvinnor och mycket få enkätsvar kom in från denna grupp.

Den tidiga dialogen har sammanställts internt i kommunen och det samlade resultatet från dialogen har bidragit till att forma planförslaget. En del av sammanställningen redovisas i översiktsplanens granskningshandling.

Efter att planförslaget började ta form hölls ytterligare möten med de samebyar som så önskade. Under samrådstiden har möten hållits med näringslivet, skolelever och samtliga samebyar. Dessutom bjöds unga kvinnor in till samtal och event på temat hållbarhet. Vid mötena gavs möjlighet att lämna synpunkter på planförslaget. Utöver detta, samt möjlighet att lämna synpunkter skriftligt på "traditionellt vis", så har det varit möjligt att tycka till om planförslaget (digitalt) i anslutning till den digitala versionen av översiktsplanen.

Engagemanget från mötesdeltagarna har varit stort. Dock var det även under samrådstiden svårt att nå fokusgruppen unga kvinnor och det planerade hållbarhetseventet fick ställas in på grund av för få anmälda.

2 Förändringar av planförslaget efter samrådet

Inkomna synpunkter under samrådet har lett till förändringar av planförslaget. Förändringarna är av såväl redaktionell som innehållsmässig karaktär. Nedan sammanfattas de mest markanta förändringarna av planförslaget. Utöver dessa har mindre och redaktionella ändringar i text och karta gjorts.

Utgångspunkter

- Planförslaget har kompletterats med text om den nya regionala utvecklingsstrategin (RUS).
- Text om Jokkmokk kommuns historia har kompletterats gällande den samiska kulturen.

Mark- och vattenanvändning

- Markanvändningen "Utredningsområde" har beskrivits tydligare och utredningsområden har kompletterats med information om kända värden, intressen och hänsyn.
- Nytt utredningsområde för verksamheter Messauredammen har lagts till vid Messauredammens södra ände.
- Utredningsområde Stormyren har minskats i geografisk utbredning med hänsyn till rennäringen.
- Utredningsområde Norrvik har minskats i geografisk utbredning med hänsyn till bland annat naturvärden/naturreservat.
- Utredningsområdet för testnäring Västra Ållojaure har utgått.
- Utredningsområdet för testnäring Järtasjön har utgått.
- Utredningsområdet för verksamheter och industri Nedre Lillselet har utgått.

Riksintressen

- Mark- och vattenområden för samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet har blivit riksintresse för totalförsvarets anläggningar den civila delen, vilket översiktsplanen har kompletterats med.
- Översiktsplanen har kompletterats med kommunens förhållningssätt till riksintressena för värdefulla ämnen eller material Rakas, Äpartjåkka, Lantanjarkka och Norvijaur.
- Kommunens förhållningssätt till riksintresset för värdefulla ämnen eller material Kallak har förtydligats.

Tematiska ställningstaganden och allmänna intressen

- Planförslaget har kompletterats gällande EU:s vattendirektiv och vattenkraftens påverkan.
- Planförslaget har kompletterats med text avseende höga objekt och tillhörande remisshantering.
- Nya och kompletterade ställningstaganden har gjorts kring klimatanpassning, klimatrelaterade risker och hantering av geotekniska risker.

Samrådsredogörelse

- Planförslaget har kompletterats med information om att samråd ska ske med berörda när åtgärder planeras i närheten av elledningar och stationer särskilt i regionnätet eller transmissionsnätet.
- Transporter har lagts till som mellankommunal fråga att samarbeta inom.
- Planförslaget har kompletterats med att även Sametinget ska höras vid prövning av ärenden i områden som är viktiga för rennäringen.
- Nytt ställningstagande kring behovet av uppdaterat kartunderlag för rennäringen har lagts till.
- Nytt ställningstagande kring heliskiing har lagts till.
- Planförslaget har kompletterats med förtydligande kring hantering av ny lagstiftning rörande kulturmiljöer och värdefulla områden.
- Avsnitten Regionalt utpekade miljöer samt Skyddade byggnader och miljöer har kompletterats.
- Planförslaget har kompletterats med text om att arkeologiska utgrävningar kan krävas.

3 Inkomna yttranden

Under samrådstiden har det inkommit totalt 44 yttranden.

Ungefär hälften av yttranden kommer från privatpersoner. Utöver dessa privatpersoner har följande lämnat yttranden:

Länsstyrelsen Norrbotten
Trafikverket
Försvarmakten
Sametinget
Vattenfall Eldistribution AB
Sveriges geotekniska institut
Sveriges geologiska undersökningar
Svenska kraftnät
Luftfartsverket
Statens fastighetsverk
Region Norrbotten
Arvidsjaurs kommun
Arjeplogs kommun
Bodens kommun
Älvsbyns kommun
Destination Jokkmokk ekonomisk förening
Gällivare skogssameby
Sirges sameby
Jåhkågaska tjellde
Tuorpon sameby
Naturskyddsföreningen Jokkmokk
Samernas väl

4 Yttranden och kommunens bemötanden

Nedan redovisas inkomna yttranden i sin helhet i text, men utan eventuella bilagor. Yttrandena med bilagor finns i kommunens diarium och är offentliga handlingar. Yttrandena åtföljs av kommunens kommentarer.

4.1 Statliga myndigheter och verk

4.1.1 Länsstyrelsen Norrbotten

Samråd om översiktsplan för Jokkmokks kommun

Inledning

Enligt plan- och bygglagen (PBL) skall en översiktsplan vara lätt att förstå, den skall antas av kommunfullmäktige och innan dess skall förslaget bli föremål för samråd och offentlig granskning.

Jokkmokks kommun har arbetat fram ett förslag till kommunövergripande översiktsplan, Översiktsplan Jokkmokks kommun, som sträcker sig till år 2050.

Enligt 3 kap. 5 § PBL ska det framgå av översiktsplanen:

- grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden
- kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras
- hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa gällande miljö kvalitetsnormer
- hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen
- hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder
- sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken
- kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra

Under samrådet om ett förslag till en översiktsplan ska länsstyrelsen enligt 3 kap. 10 § PBL särskilt ta tillvara och samordna statens intressen, tillhandahålla underlag för kommunens bedömningar avseende allmänna intressen enligt 2 kap. PBL, verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken (MB) tillgodoses och att miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. MB följs, samt att redovisning av områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge är förenligt med 7 kap. 18 e § första stycket MB. Länsstyrelsen ska även verka för att markanvändningsfrågor som berör två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt och även verka för att en bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Förslag till översiktsplan

Jokkmokks kommun har arbetat fram ett förslag till en ny översiktsplan som sträcker sig till 2050. För närvarande är planen i samrådsskedet och består av en digital webbaserad

Samrådsredogörelse

version och en version i PDF-format. Kommunens nuvarande översiktsplan antogs 2011 och den gäller tillsammans med LIS-plan från 2021 som tematiskt tillägg till planen.

Det nya planförslaget beskriver den långsiktiga inriktningen för kommunens utveckling. Som utgångspunkt för planens förslag har kommunen gjort en omvärldsanalys med några huvudsakliga trender som bedöms påverka Jokkmokk; bland annat demografiska utmaningar med en minskande och åldrande befolkning, utmaningar med arbetskraft, klimatförändringar och kommande behov av anpassningar, den pågående industriomställningen i Norrbotten, ökad komplexitet och osäkerheter i omvärlden samt ökade intressekonflikter avseende markanvändning.

Översiktsplanen har som mål att uppfylla nationella, regionala och kommunala mål för att uppnå en hållbar utveckling avseende ekologiska, ekonomiska och sociala aspekter. Den strategiska inriktningen för planen är att Jokkmokk ska vara en bra och trygg plats att leva och bo på, Jokkmokks storslagna naturmiljö ska värnas och tillgängliggöras och Jokkmokk ska ha ett starkt näringsliv och goda kommunikationer där kommunens naturtillgångar och stora tillgång till fossilfri el betonas. Rennäringen nämns som en betydelsefull näring i

Övergripande synpunkter

Handlingarnas tydlighet

Förslaget till översiktsplan ger ett tilltalande och bearbetat intryck och särskilt webbversionen ger planen ökad tillgänglighet. Länsstyrelsen vill dock lyfta behovet av tydligare kartunderlag i kommande handlingar. Enligt 3 kap. 6 § PBL ska en översiktsplan utformas så att innebörden av den tydligt framgår. Ytor för föreslagen markanvändning saknar identifikation som kopplas till platsnamn och textdelar i beskrivningen vilket försvårar läsbarheten.

Allmänt om utredningsområden

Kommunen har i mark- och vattenanvändningskartan pekat ut ett antal utredningsområden för olika ändamål, så som energistråk, testverksamhet och industriområden. Det framgår inte tydligt av planen hur långtgående de utredningar är som ligger till grund för den geografiska avgränsningen av områdena.

För att Länsstyrelsen ska kunna ta ställning till lämpligheten av ett utpekade område i mark behöver kommunen tydligare redovisa vad som avses med utredningsområden, vilka utredningar som genomförts respektive planeras samt hur dessa ska förhålla sig till efterföljande tillstånds- och planprocesser.

Länsstyrelsens synpunkter enligt 3 kap 16 § PBL

Riksintressen

Riksintresse rennäring 3 kap. 5 § MB

Planen redovisar riksintressen och allmänna intressen i enlighet med PBL kap. 3, och anger inriktningen för mark- och vattenanvändningen samt kommunens långsiktiga utveckling. Den innehåller också strategiska mål och grundläggande markanvändningsprinciper. Kommunen har i planen pekat ut utredningsområden för verksamheter, industri, testverksamhet och energiinfrastruktur inom känsliga områden för rennäringen. Utredningsområden påverkar riksintresse och skyddade allmänna intressen för rennäring som flyttleder, uppsamlingsområden och vinterbetesmarker.

Samrådsredogörelse

Länsstyrelsen bedömer att flera av de föreslagna utredningsområdena kan komma att innebära risk för ett påtagligt försvårande med avseende på riksintresse rennärning.

Biltestverksamhet

Nya områden för biltestverksamhet pekas ut på Skabramsjöarna, Sör-Tjalmejaure, Västra Ällojaure och Järtasjön där samtliga befinner sig inom rensköttselstrukturer.

Testverksamhet kan medföra störningar i form av buller, trafik och ökad aktivitet och därigenom påtagligt försvåra renskötseln i området. Kommunen behöver redovisa hur intresseavvägningen gentemot rennäringens behov har gjorts.

Verksamhets- och industriområden

Ett större utredningsområde (Stormyren) planeras för industri, inklusive viss transportinfrastruktur, strax norr om Jokkmokks tätort. Området gränsar till en svår passage längs en riksintresseutpekad flyttled och till områden där testverksamhet ska utredas. Området utgör redan i dagsläget en trång passage för Sirges sameby, mellan Slakka sameby och Vaikijaur-magasinet. Vaikijaur utgör ett reglermagasin för Akkats kraftverk, vilket innebär att isens bärighet inte kan förutsättas vara stabil. Det finns en risk för att passagen för renskötseln i praktiken stängs helt och därigenom påtagligt försvårar för renskötseln.

Ett annat större utredningsområde för industri och verksamheter planeras norr om Vuollerim (Norrviken). Området befinner sig till stor del inom riksintresse för rennärning och uppsamlingsområde för Sirges sameby. Konsekvenserna på rennäringen är inte beskrivna. I Porjus föreslås utredningsområde för verksamheter och industri (Nedre Lillselet) som sammanfaller med en trång passage för Sirges sameby. Kommunen behöver redovisa hur intresseavvägningen gentemot rennäringens behov gjorts.

Nya energistråk

Av planen framgår att energistråket mot Gällivare planeras genom ett gemensamt vinterbetesområde för flera samebyar. Det framgår inte om sträckningar längs befintlig infrastruktur har övervägts eller varför sådana alternativ i så fall inte bedömts möjliga. Länsstyrelsen bedömer att det finns risk för påtagligt försvårande på riksintresset rennärning och kommunen behöver motivera tydligare och beskriva konsekvenserna mer utförligt. Föreslagna energistråk bör redovisas tydligare i relation till Sametingets kartunderlag.

Porjusberget

Kommunen planerar för *grönområde park* på Porjusberget. Av beskrivningen framgår att området kan komma att utvecklas med bland annat vandrings- och skoterleder. Länsstyrelsen vill därför uppmärksamma kommunen på att det inom området förekommer två utpekade flyttleder samt ett kärnområde av riksintresse för rennäringen, vilka behöver beaktas vid fortsatt planering.

Kumulativa effekter

Kommunen beskriver planens kumulativa effekter och hur dessa leder till fragmentering av betesland, barriäreffekter, merarbete och högre kostnader, risk för minskad bärkraft i rennäringen på sikt. Även om kumulativa effekter identifieras har de inte hanterats tillräckligt. I översiktsplanen saknas en landskapsövergripande analys, bedömning av planförslagets kumulativa påverkan för varje sameby, strategier för att minska fragmentering

Samrådsredogörelse

samt krav på kompensation. Detta är en brist och en rennäringsanalys behöver tas fram som underlag till planen.

Sammanfattande synpunkter

Länsstyrelsen bedömer att riksintresset rennärning riskerar att inte tillgodoses enligt 3 kap. 5 § MB. Kommunen behöver redovisa mer utförligt vilka rennäringsintressen som berörs av utpekade utredningsområden, både i text och kartbild. Kommunen behöver även klargöra hur renskötselns funktionella samband ska upprätthållas, vilka skydds- och försiktighetsåtgärder som bedöms möjliga. Risken för ett påtagligt försvårande av renskötselns behov sarskilt beaktas samt kumulativa effekter. Någon av de föreslagna markanvändningarna kan behövas omprövas, minskas eller avlägsnas. En rennäringsanalys behöver tas fram för att kunna göra ovannämnda bedömningar.

Se även bilaga 1: Samrådsyttrande från Sametinget

Riksintresset värdefulla ämnen eller material, 3 kap. 7 § MB

I Jokkmokks kommun finns flera riksintressen för värdefulla ämnen eller material utpekade. Det finns utpekade riksintresseanspråk vid Rakas, Äpartjåkka, Lantanjarkka och Norvijaur. Dessa är endast utpekade som punkter och är aktuella för en översyn för att klargöra om dessa riksintresseanspråk ska kvarstå och i förekommande fall om de ska detaljavgöras. Dock är dessa områden i dagsläget riksintresseanspråk och ska behandlas som sådana i översiktsplanen. Planförslaget anger inte hur dessa anspråk avses att tillgodoses i översiktsplanen i enlighet med 3 kap. 4 § PBL.

Kallak (Gállok)

Kommunen anger att översiktsplanens markanvändningskarta inte tillgodoser det utpekade riksintresseanspråket för järnmalmsfyndigheten Kallak. Enligt handlingarna finns riksintresse för rennärigen på samma yta och markanvändningskartan tillgodoser det riksintresset. Enligt kommunen kan översiktsplanen bara tillgodose det ena och en avvägning mellan dessa motstående riksintressen behöver göras. Kommunen ger företräde för riksintresse rennärigen. Kommunen pekar dock inte ut någon ny markanvändning på platsen.

Utgångspunkten i riksintressesystemet är att inget riksintresse ska påtagligt skadas dvs. att riksintressena ska tillgodoses. Det faktum att två riksintresseanspråk överlappar varandra geografiskt innebär inte per automatik att påtaglig skada uppstår på något av intressena. Det är enbart i den situation som det inte går att förena två motstående riksintressen som påtaglig skada kan tillåtas. Då ska enligt 3 kap. 10 § MB det ändamål som på lämpligast sätt främjar en långsiktig hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt ges företräde.

Regeringen har den 22 mars 2022 beviljat en bearbetningskoncession enligt minerallagen avseende järnmalmsfyndigheten i Kallak och gjort en bedömning mellan de motstående riksintressena för värdefulla ämnen och material och rennärigen. Regeringen beslutade att bearbetningskoncession kunde beviljas för en gruva i Kallak. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade den 25 juni 2024 att regeringens beslut ska stå fast. Koncessionen omfattar tolv villkor som ska uppfyllas för att gruvverksamheten ska kunna komma till stånd, villkoren finns främst för att skydda rennärigen. Till koncessionsbeslutet finns planeringsunderlag framtaget och i beslutet finns bedömningar och motiveringar till varför koncession för gruvan kan beviljas.

Samrådsredogörelse

Planhandlingarna saknar tydliga motiveringar till varför riksintresset för värdefulla ämnen eller material inte tillgodoses i översiktsplanen och varför kommunen inte tagit regeringens beviljade bearbetningskoncession i beaktande. Länsstyrelsen bedömer vidare att översiktsplanen saknar tydliga motiveringar till på vilket sätt kommunen anser att riksintresset för rennäringens bedrivande påtagligt försvåras och om det i så fall finns möjligheter att mildra skadorna så att påtagligt försvårande inte uppstår.

Kommunens bedömningar och ställningstaganden kan utgå från underlagen från respektive riksintressemyndighet, planeringsunderlagen och beslut till bearbetningskoncession samt eventuella egna planeringsunderlag exempelvis rennäringanalys.

Se även bilaga 2: Samrådsyttrande från SGU

Riksintresse anläggningar för energiproduktion och energidistribution, 3 kap. 8 § MB

Vindkraft

Riksintresseområden för energiproduktion är statliga anspråk på mark- och vattenområden som bedöms vara viktiga för att säkerställa en stabil och hållbar nationell energiförsörjning. Riksintressen för energiproduktion ska, enligt 3 kap. MB, skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar. I plan- och bygglagen anges att det ska av översiktsplanen framgå hur kommunen anser att riksintressen ska tillgodoses, vilket inte uppfylls av planhandlingarna.

Energimyndigheten arbetar med en översyn av riksintressen för vindkraft. För närvarande finns två gällande områden utpekade som riksintresseanspråk för vindkraft i Jokkmokks kommun. Dessa anspråk saknar värdebeskrivningar. Kommunen har i planförslaget gjort ett tematiskt ställningstagande att "vindkraftsetableringar inte är lämpliga inom kommunens gränser" och att riksintresset därmed inte tillgodoses. Kommunen pekar dock inte ut någon ny användning på riksintresseområdena. Länsstyrelsen saknar tydligare motivering varför kommunen inte tillgodoser riksintresset.

Riksintresse kommunikationer, 3 kap. 8 § MB

De trafikaneläggningar som är av riksintresse i kommunen är väg E45, Malmbanan och Inlandsbanan. Kommunens bedömer att det i översiktsplanen inte föreslås åtgärder som kan utgöra påtaglig skada för de trafikaneläggningar som är av riksintresse. Länsstyrelsen instämmer i stort i bedömningen men påpekar att en gruvetablering vid Kallak skulle kunna komma att innebära påverkan på statlig infrastruktur. Kommunen skriver att en ökning av trafik på Inlandsbanan kan bli aktuell i framtiden vilket kan komma att kräva särskilda åtgärder omkring banan för att bland annat riksintresse rennäring ska kunna tillgodoses, eller för att stärka säkerheten för allmänheten.

Riksintresse totalförsvaret, 3 kap. 9 § MB

Totalförsvarets militära del

Jokkmokks kommun berörs av nedan nämnda öppet utpekade riksintressen, områden av betydelse och påverkansområden för totalförsvarets militära del. Utförligare beskrivning av dessa områden, deras värden samt exempel på vilka åtgärder som kan riskera påtaglig skada finns att läsa i aktuell riksintresses katalog www.forsvarsmakten.se/riksintressen.

Samrådsredogörelse

- *Riksintrittset Vidsels skjutfält/Provplats RFN (TM0071)* med tillhörande påverkansområden: *påverkansområden för buller eller annan risk*.
- *Riksintrittset Jokkmokks flygbas (TM0072)* med tillhörande påverkansområden: *Stoppområde för höga objekt och MSA-område*.
- *Påverkansområde för buller eller annan risk tillhörande riksintrittset Vidsels flygbas (TM0074)*.
- *MSA-område tillhörande riksintrittset Vidsels flygbas (TM0074)*.
- *Lågflygningsområde Norrbotten (TM0353)*

För att säkerställa att ingen skada sker på de riksintrittsen eller områden av betydelse som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och därmed inte alls kan redovisas öppet på karta, är hela landets yta samrådsområde för till exempel alla ärenden och projekt som rör objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att till exempel alla ärenden avseende höga objekt i hela landet måste skickas på remiss till Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada. För mer information om riksintrittsen som omfattas av sekretess och remisser till Försvarmakten se bl.a. riksintrittsekatalogerna på www.forsvarsmakten.se/riksintressen

Bedömning av planförslaget

Riksintrittsen för totalförsvarets militära del bedöms som huvudsakligen korrekt redovisade och beskrivna i översiktsplanen. För fortsatt stöd gällande redovisning och beskrivning av dessa kan riksintrittsekatalogen för Norrbottens län med tillhörande kartunderlag användas. Texten ovan avseende höga objekt och remisshantering bör tillföras planhandlingen för ökad tydlighet.

Jokkmokks kommun skriver att kommunen inte är positiv till utökad militär verksamhet inom kommunen. Omvärldsläget ställer dock nya krav på Sverige och därmed Försvarmakten som följer regeringens styrning och mål för totalförsvaret för åren 2025–2030 enligt riksdagens beslut fattat den 17 december 2024. Detta innebär att Försvarmakten befinner sig i en tillväxtfas som exempelvis innebär att Flygvapnet i ökad utsträckning behöver verka från de befintliga start- och landningsplatser som finns i hela Sverige, däribland *Jokkmokks flygbas*. Nya flygsystem kommer med stor sannolikhet ställa större krav på dessa platser. Med tanke på ovanstående behöver kommunen omvärdera sitt ställningstagande.

Det är av stor vikt att exempelvis kommande planer, lov och tillståndsärenden remitteras Försvarmakten enligt vad som framgår i riksintrittsekatalogen för Norrbottens län. Detta för att bland annat säkerställa att ingen skada sker på riksintrittsen som omfattas av sekretess där inget kan redovisas öppet på en karta.

Riksintrittsen för totalförsvarets civila anläggningar

Myndigheten för civilt försvar har i oktober 2024 beslutat att mark- och vattenområden som används för samtliga befintliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. Kommunen behöver redovisa riksintrittset i översiktsplanen samt beskriva hur riksintrittset ska tillgodoses.

Det utpekade området för riksintresse för totalförsvarets anläggningar vid en luftledning är 100 meter. Detta omfattar den befintliga ledningsgatan som är cirka 50 meter bred och den

Samrådsredogörelse

yta som krävs för att bygga en ny eller ersättande ledning intill den befintliga ledningen. Även denna yta beräknas till 50 meter i bredd.

Inom utpekade riksintresseanspråk är det inte lämpligt att planera för ny markanvändning. Utanför det utpekade området för riksintresse vid luftledning finns dessutom ett påverkansområde där vissa åtgärder eller verksamheter, däribland ny störningskänslig bebyggelse såsom bostäder, vård- och skollokaler, påtagligt kan försvåra upprätthållandet av transmissionsnätet eller förutsättningarna för att bygga ut och förnya nätet.

Påverkansområdet sträcker sig 160 meter åt vardera håll från riksintresseytans gräns vid luftledning. På sidan 98 i planbeskrivningen anges att ny bebyggelse bör placeras minst 130 meter från en 400 kV-ledning med anledning av elektromagnetiska fält. Detta behöver ändras till 160 meter så att det förhåller sig till påverkansområdet. Observera att där fler än en ledning löper parallellt är riksintresseanspråket större än ovan angivet. Mot bakgrund av ovan bör planbeskrivningen revideras vad gäller lämpligheten för ny bebyggelse inom påverkansområdet.

Bedömning av planförslaget

Riksintresseanspråken för totalförsvarets anläggningar med tillhörande påverkansområden saknas i planförslaget och därmed framgår inte heller hur kommunen anser att riksintresseanspråken ska tillgodoses. I planförslagets mark- och vattenanvändningskarta föreslås nya områden, såsom utredningsområdena Sör-Tjalmejaure och Stormyren verksamhetsområde, som står i konflikt med riksintresseanspråken med tillhörande påverkansområden.

Utifrån ovanstående bedömer Länsstyrelsen att planförslaget påtagligt försvårar tillkomsten eller utnyttjandet av riksintresseanspråken. Kommunen behöver därför komplettera översiktsplanen med en redovisning av riksintresseanspråken med tillhörande påverkansområden samt hur kommunen anser att riksintresseanspråken ska tillgodoses. Kommunen behöver även se över avgränsningen av vissa utpekade utvecklingsområden då dessa delvis överlappar riksintresseanspråken och tillhörande påverkansområden.

Hälsa och säkerhet, risk för olyckor, översvämning och erosion

Geotekniska risker

Enligt 2 kap. 5 § PBL ska bebyggelse lokaliseras med hänsyn till risken för olyckor, översvämning och erosion. Kommunen ska också enligt 3 kap. 5 § p 4 PBL redovisa sin syn på klimatrelaterade risker för översvämning, ras, skred och erosion som medför skador på den byggda miljön samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

I en översiktsplan bör riskområden tydligt redovisas på kartor och en strategi tillfogas över hur dessa områden ska utredas i samband med framtida detaljplaner, bygglov eller förebyggande av risker för befintlig bebyggelse.

Jokkmokks kommun anger i förslaget till översiktsplan att ingen ny bebyggelse ska placeras i områden som kan vara utsatt för risk för ras, skred eller erosion. Kommunen har övergripande redogjort för klimatförändringarna. Klimatets påverkan på geotekniska risker som ras, skred och erosion behandlas endast marginellt.

Samrådsredogörelse

Länsstyrelsen tolkar kommunens ställningstagande som att kommunen i möjligaste mån har undvikit områden med risker för ras, skred och erosion för framtida utbyggnad. Några av de områden som valts för utveckling omfattar dock en viss risk för ras, skred eller erosion.

Kommunen behöver ange vad som ska utredas för att ha en beredskap i samband med detaljplaneläggning och bygglovsgivning utanför detaljplanelagt område. Kommunen behöver även beskriva om befintlig bebyggelse finns i geotekniska riskområden samt hur kommunen avser att arbeta för att eventuella risker ska minska eller upphöra. Ställningstagandena bör även omfatta vegetation, parker och andra grönområden.

Följande är exempel på områden som behöver redovisas med tydligare ställningstaganden och riskbedömningar i översiktsplanen:

- Branta bergsslänter med förutsättningar för bergras och blocknedfall.
- Utredningsområdena för verksamheter öster om Vuollerim och söder om Porjus ligger inom riskzonen för erosion, ras och slamströmmar.
- Utredningsområdet för verksamheter norr om Jokkmokk är placerat i ett område med en del torv som kan innebära behov av åtgärder vid grundläggning.

Följande riskmiljöer är inte identifierade i översiktsplanen, vilket behöver kompletteras för att översiktsplanen ska fungera väl som underlag för strategiska beslut om lämplig markanvändning och underlätta kommande detaljplanering eller bygglovsgivning:

- Områden med potentiellt hög eroderbarhet enligt SGI's kartunderlag "Stränders eroderbarhet" (se kartunderlag nedan) t.ex. vid Luleälv öster om Jokkmokk där utpekade områden för ny bostadsbebyggelse finns. Dessa är även utpekade som LIS-områden.

Kartunderlag

I samrådshandlingen redovisas Skogsstyrelsens kartlager för ras och skred. SGI's kartvisningstjänst innehåller dock fler relevanta kartlager som kommunen bör ta hänsyn till: SGI's kartvisningstjänster

Se även bilaga 3: Samrådsyttrande från SGI

Elsäkerhet

Planbeskrivningen bör kompletteras med ytterligare information om elsäkerhet. Ur ett elsäkerhetsperspektiv regleras avståndet mellan kraftledningar och olika verksamheter i Elsäkerhetsverkets föreskrifter ELSÄK-FS 2022:1. Föreskrifterna reglerar bland annat byggnation och vissa typer av verksamheter på upp till 100 meters avstånd från kraftledningar. Länsstyrelsen vill därmed informera att det finns olika elsäkerhetsrisker vid olika processer, som vid anläggning av elledning och metalliska rörledningar i närheten av kraftledningar. Byggnader i närheten av transmissionsnätet kan även behöva jordas om exempelvis väggar och tak är av plåt.

Länsstyrelsen vill informera om att hänsyn till magnetfält ska tas i enlighet med strålskyddslagen, miljöbalken och ansvariga myndigheters rekommendationer. Det finns

Samrådsredogörelse

inga fasta avstånd för hur nära byggnader tillåts med hänsyn till magnetfält. Däremot bör kommunen ändå ta hänsyn till både strålsäkerhetsmyndighetens och Svenska Kraftnäts rekommendationer för avstånd till ny bebyggelse för bostäder eller skola intill kraftledningar.

Planbeskrivningen bör kompletteras med information om att samråd ska ske med berörda när åtgärder planeras att genomföras i närheten av elledningar och stationer, särskilt berörande regionnätledningarna och transmissionsnät.

Miljö kvalitetsnormer (MKN) vatten

Enligt 3 kap. 4 § PBL ska det av översiktsplanen framgå hur kommunen avser att följa miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. MB. Huvudregeln för MKN är att alla vattenförekomster ska minst uppnå normen god ekologisk och kemisk status eller god potential och att statusen inte får försämrats (Weserdomen C-461/13). Genom översiktsplaneringen kan kommunen analysera målkonflikter, samt förankra lämpliga åtgärder och hänsynstaganden för att stärka och skydda vattenresurserna. Det kan genom översiktsplanering skapas goda möjligheter att hantera kumulativa effekter på vattenmiljöer.

Två begrepp är aktuella vid bedömning av MKN vatten: otillåten försämring av vattnets status och äventyrande av MKN.

Försämringsförbud gäller på kvalitetsfaktornivå. Ett exempel är om status för näringsämnen försämrats från hög till god. I de fall gränsvärden redan är överträdna eller om någon kvalitetsfaktor är bedömd till lägsta statusklass får ingen försämring ske ens på parameternivå i enlighet med 5 kap 4 § miljöbalken.

Äventyrabegreppet handlar om hur verksamheten eller åtgärden påverkar förutsättningarna att uppnå den status som den aktuella vattenförekomsten ska ha enligt en miljö kvalitetsnorm. Uttrycket "äventyra" handlar om att se till att en plan eller verksamhet inte innebär ett allvarligt hot mot möjligheterna att uppnå rätt kvalitet i vattenmiljön.

Kommunen uppger att de flesta vattenförekomsterna inom Jokkmokks kommun uppnår god status när det gäller MKN vatten, men kommunen uppger undantag för "Akkajaure och ner i Luleälven samt Tjakajaure och Skalka och ner mot Lilla Luleälven", vilket i huvudsak uppges bero på vattenkraftsutbyggnaden.

Av planhandlingarna ska det framgå om det finns risk för överskridande av miljö kvalitetsnormerna. Planen kan på så sätt ge vägledning för efterkommande beslut avseende såväl detaljplaner som upprättande av åtgärdsprogram. Länsstyrelsen anser att det behövs en mer detaljerad redovisning av särskilt viktiga, känsliga och riskklassade vattenförekomster (Vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god status). Med tanke på att det utreds för stora verksamhets- och industriområden och biltestverksamhet behöver kommunen beakta hur planförslaget skulle kunna påverka vattenförekomster. Kommunen behöver även beakta om det finns risk för påverkan på dricksvattentäkter.

Dagvatten

Det är bra att i översiktsplanen formulera riktlinjer för dagvattenhantering. Anläggning av nya dagvattensystem ska utföras så att föroreningsbelastningen på recipienter och berörda

Samrådsredogörelse

vattenförekomster minimeras och för att säkerställa att miljökvalitetsnormerna kan följas. Det kan exempelvis handla om riktlinjer för hur dagvatten ska hanteras, eller om att uppmärksamma var det finns behov av fördjupade utredningar vid detaljplanering och bygglovgivning. Vattenförekomster som är utpekade i den regionala planen för dricksvattenförsörjning bör särskilt uppmärksammas.

Inför kommande detaljplaner kan dagvattenbelastningen behöva kartläggas genom provtagning eftersom detaljplaneskedet vanligen är för kort för att inleda den typen av utredningar.

Mellankommunala frågor och regionala förhållanden

Som en del av översiktsplanen ska hänsyn tas till mellankommunala och regionala förhållanden. Länsstyrelsen anser att planförslaget i ett översiktligt perspektiv redovisar mellankommunala frågor på ett tydligt och bra sätt. Länsstyrelsen anser dock att transporter kan vara ett aktuellt samverkansområde med de närliggande kommunerna, vilket inte framgår i planförslaget.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS

Då inga ändringar gjorts vad gäller LIS-områden kvarstår enhetens tidigare synpunkter kring dessa. Se Länsstyrelsens granskningsyttrande över tematiskt tillägg för LIS, 24 februari 2021, dnr: 16792–2020.

Råd enligt 2 kap. PBL

Totalförsvårshänsyn i samhällsplaneringen

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen nämner det geopolitiska läget samt kris och beredskap i planförslaget, det framgår däremot inte hur totalförsvarets civila intressen har tillgodosetts i planen. Slutsatser ur kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA) samt identifieringen av samhällsviktig verksamhet kan utgöra goda underlag till arbetet med att omhänderta totalförsvarets intressen.

Skyddsrum

Länsstyrelsen vill upplysa att det inte är tillåtet att genomföra ändringar eller ingrepp som kan försämra skyddsrumsfunktionen. Det är därmed väsentligt att ta in skyddsrummen i beaktande vid planering för att inte riskera att försämra förhållandena. Exempel på sådana ändringar kan vara ökade raslaster till följd av påbyggnad av fler våningar eller försämring av in- och utrymningsmöjligheter. Skyddsrum får endast avvecklas om det finns särskilda skäl. Mer information om skyddsrum och vart de är placerade i kommunen finns på Myndigheten för civilt försvars hemsida. Skyddsrum och andra skyddade platser

Länsstyrelsen vill vidare framhålla vikten av att kommunen beaktar och planerar för skyddsrum och skyddade utrymmen i den fysiska planeringen. Kommunen har en central roll i att arbeta proaktivt för att stärka det civila försvarets robusthet, särskilt med sikte på höjd beredskap.

Höga objekt

Myndigheten för civilt försvar har i uppdrag av regeringen att införa, förvalta och utveckla radiokommunikationssystemet Rakel för skydd och säkerhet. För att höga objekt inte ska bli

Samrådsredogörelse

ett hinder för radiokommunikationssystemet bör placeringen av exempelvis vindkraftverk på landsbygden och höga byggnader i tätorter ske i samråd med Myndigheten för civilt försvar för Rakel och ledningssystem. Detta gäller konstruktioner högre än 40 meter.

Klimat

För att begränsa den globala uppvärmningen krävs kraftiga utsläppsminskningar av koldioxid och andra växthusgaser. Parallellt måste samhället anpassas till nuvarande och framtida klimat. Utsläppsminskning och klimatanpassning är beroende av varandra och bör samordnas i så hög utsträckning som möjligt.

Översiktsplanen konstaterar att Sveriges nettoutsläpp ska nå noll senast år 2045, men behandlar inte hur dessa mål ska kunna nås. Kommunen behöver beskriva hur översiktsplanen kan bidra till att klimatmålen uppfylls.

Klimatanpassning

Översiktsplanens ställningstaganden för klimatanpassning är tydligt kopplade till ny bebyggelse:

- Utbyggnad av nya områden för bostäder och verksamheter samt ny infrastruktur ska ske på ett klimatanpassat sätt.
- Bebyggelse bör ej ske i områden som ligger i riskzonen för översvämning.
- Bebyggelse bör ej ske i de områden som ligger i riskzonen för ras och skred.

Första ställningstagandet anger att utbyggnad ska ske på ett "klimatanpassat sätt", men det saknas beskrivning av vad det innebär. Kommunen behöver tydliggöra ställningstagandet och även ange vad som är viktigt att ta hänsyn till i Jokkmokks kommun.

Det framgår heller inte av förslaget till översiktsplan vilket klimatscenario som används som utgångspunkt i översiktsplanen. En tydlig beskrivning av förutsättningarna kan stärka möjligheten att formulera tydliga ställningstaganden.

I avsnittet "Förändrat klimat i Jokkmokks kommun" beskriver kommunen att klimatförändringar kan leda till förändringar i jord- och skogsbruk, rennäring, och kan påverka tekniska försörjningssystem. Länsstyrelsen skulle vilja se en tydligare koppling till risker i den bebyggda miljön då det är både lagkrav och tas upp i kommunens ställningstaganden.

I avsnittet "Förändrat klimat – rennäring" lyfter kommunen klimatriskerna kopplat till rennäring på ett bra sätt. Det finns dock brister i beskrivningen av hur detta ska hanteras och hur det är kopplat till kommunens ställningstaganden kring klimatanpassning.

Underlag om klimatanpassning

Kommunen hänvisar till underlag från 2012, 2013 och 2016. Dessa är inte anpassade till de senaste lagförändringarna. Kommunen rekommenderas att även använda SMHI's klimatscenariotjänst samt SMHI's rapport *Framtidsklimat i Jokkmokks kommun*.

Bostadsförsörjning

Samrådsredogörelse

Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på antagna riktlinjer för bostadsförsörjning sträcker sig endast fram till 2026. Eftersom kommunens handlingsplan för bostadsförsörjning ska vara vägledande för kommunens planläggning i fråga om bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet hade det fördelaktigt om aktuella styrdokument hade en längre tidshorizont som går att koppla mot översiktsplanen. Eftersom kommunen ska kartlägga markinnehav och ta fram en markstrategi vill Länsstyrelsen även uppmärksamma att kommunen behöver ha en aktuell handlingsplan för bostadsförsörjning som grund.

Social hållbarhet

I översiktsplanen presenteras statistik avseende befolkningsutveckling samt demografiska utmaningar i form av ett negativt flyttningsnetto. Länsstyrelsen noterar att det exempelvis inte går att utläsa om det är kvinnor, män, pojkar eller flickor som flyttar från kommunen. Länsstyrelsen menar att flickor och pojkars, kvinnors och mäns olika förutsättningar och erfarenheter kan ha en viktig betydelse i utformandet av samhällen och därför bör synliggöras. I det fortsatta arbetet kan det därför även vara av vikt att dela upp grupper som äldre och ungdomar på liknande sätt.

Den 1 juli 2023 trädde en lag i kraft om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Syftet med den lagen är att säkerställa att kommunernas arbete är effektivt och kunskapsbaserat. Länsstyrelsen lyfter vikten att beakta brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder i samhällsplaneringsprocessen.

Urfolksrättigheter, samisk inflytande och kultur

Planen betonar samisk kultur som en grundläggande del av Jokkmokks identitet dock innebär flera föreslagna markanvändningar ökad belastning på renskötseln, inskränkningar i möjligheten att använda traditionella land- och vattenområden samt försvårad kulturutövning kopplad till rennäringen. Det saknas analys över hur planförslaget sammantaget påverkar samernas möjliga kulturutövande i praktiken.

Även om kommunen uppger att hela Jokkmokks kommuns yta berörs av renskötsel, att rennäringen är en av kommunens största näringar som är starkt knuten till den samiska kulturen, så saknas den samiska kulturens omnämnande i inledningen eller särskilt under Jokkmokks kommuns historia.

I det nuvarande förslaget uppges att "berörd sameby ska höras vid prövning av ärenden i områden som är viktiga för rennäringen". Ställningstagandet behöver konkretiseras. Minoritetslagen fastslår att kommuner, regioner och statliga myndigheter är skyldiga att ge samerna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem.

Konsultationsordningen som trädde i kraft 1 mars 2022 ska beaktas i frågor som rör samiska folket. Samråd och konsultation ska ske med både samebyn och Sametinget.

Kulturmiljö och arkeologi

Riksintressen för kulturmiljövård redovisas i översiktsplanen med ställningstagande för hur de ska tillgodoses. Riksintressen som sammanfaller med utpekade utvecklingsområden i tätorterna behandlas under rubriken "Kulturmiljö" på ett adekvat sätt.

Med fördel kan kommunens riksintressen pekas ut och beskrivas i text och inte bara i kartbild. Även riksintressen som inte omfattas av utvecklingsområden kan beskrivas med en

Samrådsredogörelse

motivering som tydliggör att de inte berörs av planens inriktning. Kommunen har ställningstagandet gällande riksintressen att "ny bebyggelse eller andra åtgärder ska anpassas och ta hänsyn till platsens värden och karaktär". Att uppfylla sådan hänsyn förutsätter att det finns god kunskap om dessa värden.

Följande avsnitt bör kompletteras:

- Regionalt utpekade miljöer (s. 69–70): Även det regionala bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur- och kulturvärden, Vårt hävdade Norrbotten, bör lyftas fram.
- Skyddade byggnader och miljöer (s. 72): Avsnittet redovisar inte kyrkliga kulturminnen som också skyddas enligt Kulturmiljölagen och bör ingå i kapitlet.

Kommunens generella ställningstagande för hantering av kulturmiljö är att vid plan- och lovärenden ska kulturhistoriska värden bevaras, tas tillvara och utvecklas. Översiktsplanen lyfter fram regionala kulturmiljöunderlag men även i de fall miljöerna inte är utpekade av Länsstyrelsen har kommunen ansvar att bevaka att kulturhistoriska värden inte skadas utan tas till vara vid planläggning och lovprövning. Länsstyrelsen ställer sig positiv till ambitionen att ta fram ett kommunalt kulturmiljöprogram. Det finns möjlighet att söka medel från Länsstyrelsen för en del av kostnaden för framtagande av sådana kunskapsunderlag.

Ändringar i plan- och bygglagen, PBL

Från 1 december 2025 gäller nya bestämmelser i PBL vad gäller kommunens hantering av kulturvärden i lovprövning så väl som planering. Lagen gäller inte för ärenden som är påbörjade före lagens ikraftträdande.

Enligt de nya bestämmelserna i 3 kap. PBL ska det redan av översiktsplanen framgå vilka byggnadsverk, bebyggelseområden och allmänna platser som bedöms särskilt värdefulla ur historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt så som avses i 8 kap. 13 § PBL. Kommunen ska också redovisa sin syn på vilken hänsyn som krävs för att tillgodose de särskilda värdena.

Länsstyrelsen framhåller att även om det inte enligt övergångsbestämmelserna finns något krav att kommunen i översiktsplanen ska uppfylla de nya bestämmelserna kan det ändå vara fördelaktigt att göra det för vägledning i kommande lovärenden. Om kommunen väljer att i översiktsplanen ta fram ett uppdaterat kunskapsunderlag för kulturmiljö behöver det upprättas av en person eller företag med bebyggelseantikvarisk kompetens. Medel för att ta fram sådana kunskapsunderlag kan sökas från det anslag för kulturhistoriska miljöer som fördelas av Länsstyrelsen.

Fornlämningar

I samband med exploatering av utpekade områden i översiktsplanen kan det bli aktuellt med arkeologiska åtgärder, exempelvis i form av arkeologiska utredningar, men det kommer också krävas tillstånd enligt kulturmiljölagen i de fall där Länsstyrelsen bedömer att fornlämningar berörs av planerade arbetsföretag. Ett eventuellt tillstånd kan vara förenat med villkor om en arkeologisk undersökning. Arkeologiska åtgärder bekostas av exploatören men beställs av Länsstyrelsen.

Samrådsredogörelse

Det bör framgå i planen att det kan krävas arkeologiska utredningar samt tillstånd enligt kulturmiljölagen inför exploatering av de områden som pekats ut i översiktsplanen.

Naturmiljö

Länsstyrelsen bedömer att konflikter mellan naturvärden, riksintressen och exploatering kan komma att uppstå i flera utredningsområden. Det går inte att utesluta att vissa områden inte kommer att kunna nyttjas i enlighet med översiktsplanen, beroende på vad mer detaljerade undersökningar av områdenas naturvärden visar.

Med adekvata underlag, t.ex. väl genomförda artinventeringar och dialog mellan kommunen och Länsstyrelsen, bör exploatering av områden med höga naturvärden eller riksintressen kunna anpassas så att risken för negativa effekter på naturmiljön minskar och möjligheterna att genomföra åtgärder i enlighet med planen ökar.

Det finns även flera konflikter mellan höga naturvärden och de planerade och pågående energistråken och eventuella verksamhetsområden i anslutning till dessa. Det är en fördel om det redan i planeringsskedet går att undvika konflikter. Dessa frågor hanteras sedan inom ramen för prövningen av de olika verksamheterna enligt miljöbalken och annan lagstiftning.

Länsstyrelsen noterar att Vuollerimravinerna, som är ett naturreservat, ingår i utredningsområdet för Norrvik verksamhetsområde. I översiktsplanen är området även utpekade för sina höga naturvärden. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver överväga om områden med utpekade höga naturvärden samt skyddade områden ska undantas från utredningsområden för verksamheter.

Länsstyrelsen vill också belysa en möjlig konflikt som gäller sjöarna Järtasjön och Sör-Tjamejaure som föreslås utredas för bilttestverksamhet. Nedströms båda dessa sjöar finns vattendrag med höga naturvärden som bland annat har populationer av flodpärlmussla.

Översiktsplanens ställningstagande att tätortsnära naturområden ska skyddas från avverkning, att småskaligt skogsbruk ska prioriteras och att skogsbruk ska bedrivas med särskild hänsyn inom ekologiskt känsliga områden är en positiv ambition. Där marken ägs av privata markägare och kommunen därmed inte har rådighet över brukningsmetoder kan denna målsättning bli svår att uppfylla.

Kommunen bör göra ett ställningstagande för att hänsyn tas till ekologiskt känsliga områden (exempelvis våtmarker) och områden med höga naturvärden, även vid exploatering som kommunen råder över, till exempel bilttestverksamheter och bebyggelse.

Länsstyrelsen vill även belysa att det är viktigt att hänsyn tas till skyddade och skyddsvärda arter, samt andra naturvärden, vid planering av åtgärder för friluftsliv (t.ex. elljusspår eller cykelbanor) inom områden med höga naturvärden, t.ex. vid Talvatis.

Underlag för komplettering

Länsstyrelsen vill informera om att det finns ett nytt anpassat WebbGIS-skikt för skyddad natur och andra kända områden med höga naturvärden – *Natur i Norrbotten*.

Länk till underlaget: [Natur i Norrbotten - WebbGIS](#)

Samrådsredogörelse

Följande avsnitt i förslaget till översiktsplan bör kompletteras med information i verktyget Natur i Norrbotten:

- I avsnittet *Skog* på sidan 76 anges att Region Norrbotten har tagit fram en analys av skogliga värdeotrakter och identifierat värdeotrakter med och utan formellt skydd. Det är möjligt att det är Länsstyrelsens underlag och värdekärnor som avses. Det finns en aktuell karta över skog med höga naturvärden på *Natur i Norrbotten*. Välj lager Lst Bd Kända naturvärden skogsmark under använder länken ovan och under *Inventeringar och kända naturvärden*.
- Kartan på sidan 81 bör kompletteras med de områden som i nuläget är aktuella för reservatsbildning. Välj lager Lst Bd pågående reservatsbildningar under *Inventeringar och kända naturvärden* i verktyget *Natur i Norrbotten*.

Övriga upplysningar

Vad gäller planerna för broar vid Kvikkjokk kan dessa komma att kräva dispens och/eller tillstånd från reservatsföreskrifterna för Pärälvens fjällurskogs naturreservat och enligt bestämmelserna för Natura 2000-områden. Kommunen behöver i ett tidigt skede föra dialog med Länsstyrelsen kring anläggningen av broarna med hänsyn till naturvärden på platsen och hur tillgänglighörandet av området gynnas. Detta bör noteras i översiktsplanen.

Jordbruksmark

Det finns relativt sett lite jordbruksmark i kommunen och Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen tydligt uttalat att jordbruksmark inte får tas i anspråk och att åtgärder som försvårar för jordbruket bör undvikas i områdena tätbebyggd och glesbebyggd landsbygd.

Förorenade områden

En miljöteknisk markundersökning har utförts inom de markområden inom del av bostadsområde i Porjus där verksamheten Porjus smältverk tidigare fanns. Arbetet har samrått med Jokkmokks kommun och kommunen har tagit del av preliminära resultat från undersökningarna. Den preliminära resultatsammanställningen visar att det finns förhöjda föroreningshalter i området med troligt behov av sanering.

Länsstyrelsen noterar att miljö kvalitetsmålet Giffri miljö inte finns med bland urvalet av miljö kvalitetsmål som i dokument "Hållbarhetsbedömning med miljökonsekvensbeskrivning" bedöms vara relevanta.

Energiplanering

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen avser upprätta en ny energiplan och klimatstrategi. Energiplaneringen bör bedrivas nära och integrerat med översiktsplanen. Vid framtagande av ny översiktsplan kan energiplaneringens fysiska markanvändning med fördel ges uttryck i markanvändningskartan. Enligt PBL är mark- och vattenanvändning för energiförsörjning av väsentlig betydelse för samhället. Detta bör därför beskrivas och redovisas ingående i översiktsplanen. Kommunen behöver tydliggöra hur energiplanen förhåller sig till översiktsplanen. Kommunen kan till exempel hänvisa till att mer detaljerad information kommer att framgå av den kommande energiplanen.

Länsstyrelsen uppmärksammar att översiktsplanen inte hanterar frågan om energiberedskap, vilken är en väsentlig del av totalförsvaret och beredskap, samt för att

Samrådsredogörelse

kunna upprätthålla samhällsviktiga verksamheter. För att kommunen ska kunna uppfylla lagkraven i 2 kap. PBL, miljöbalkens hushållningsbestämmelser och lagen om kommunal energiplanering (1977:439) bör kommunen komplettera planförslaget för att hantera frågan om energiberedskap vidare, förslagsvis inom ramen för den kommande energiplanen. Kommunen bör i sin energiplanering säkerställa översiktsplanens intentioner för en robust och hållbar energiförsörjning till kommande energiplan.

Eldistribution

Länsstyrelsen uppmanar kommunen att komplettera översiktsplanen med information om både Svenska Kraftnäts (SVK) befintliga anläggningar och pågående projekt, samt Vattenfalls pågående projekt så att hänsyn till dessa tas i efterföljande planering. Se bilaga 4 för mer information om SVK:s befintliga anläggningar och projekt, samt bilaga 5 för Vattenfalls pågående projekt.

Hållbarhetsbedömning, MKB

Kommunen har tagit fram en hållbarhetsbedömning med miljökonsekvensbeskrivning av förslag till ny översiktsplan för Jokkmokks kommun. Rapporten beskriver planförslagets effekter. Förutom att uppfylla miljöbalkens krav på innehåll i en MKB har kommunen ambitionen att belysa planens bidrag till en hållbar samhällsutveckling i en bredare hållbarhetsbedömning.

Planförslaget bedöms medföra i huvudsak negativa effekter för miljön och för rennäringen, medan de sociala och ekonomiska effekterna är mer positiva. I hållbarhetsbedömningen görs dock en bedömning att planförslaget riskerar att minska Sveriges självförsörjning av värdefulla ämnen och material på en statlig nivå.

Länsstyrelsen instämmer i kommunens avsikt att med hållbarhetsbedömningen kunna belysa hur väl planen uppnår en hållbar utveckling ur ett bredare perspektiv. Bedömningen blir översiktlig till sin karaktär men pekar på negativa konsekvenser på exempelvis naturmiljö och rennäring. Länsstyrelsen bedömer att kommunen behöver arbeta vidare med dessa aspekter för en samlad hållbar utveckling ska kunna uppnås.

Samråd

Samråd i ärendet har ägt rum med Trafikverket, SGI, SGU, SMHI, Försvarmakten, Sametinget, Myndigheten för Civilt Försvar, Energimyndigheten, Svenska Kraftnät, Lantmäteriet, Skogsstyrelsen, Statens Fastighetsverk, Luftfartsverket, Post- och telestyrelsen och Vattenfall Eldistribution. Internsamråd har hållits med Länsstyrelsens enheter för samhällsplanering och kulturmiljö, social hållbarhet, landsbygd, samhällsskydd, naturmiljö, miljöskydd, mark- och vattenskydd samt naturresurs och rennäring.

4.1.1.1 Kommunens kommentar

Ett möte genomfördes med Länsstyrelsen med anledning av Länsstyrelsens samrådsyttrande den 20 mars 2026. Under mötet gav kommunen förtydligande beskrivningar av samrådsförslagets upplägg och innehåll, och Länsstyrelsen lämnade förtydliganden och nyanseringar av de synpunkter som lämnats i det skriftliga samrådsyttrandet. Kommunens kommentarer nedan utgår därför även från nämnda möte.

Samrådsredogörelse

Planförslaget har kompletterats med förtydligande information om vad ett utredningsområde är, samt förtydligats kopplat till behovet av kommande utredningar i efterföljande planeringskedan utifrån värden och intressen i området.

Utredningsområden för testnäring Västra Ållojaure och Järtasjön samt för verksamheter och industri Nedre Lillselet har utgått ur planförslaget. Utredningsområdena för verksamheter och industri Stormyren har minskats i geografisk utbredning med hänsyn till rennärningen och Norrvik har minskats i geografisk utbredning med hänsyn till naturreservat.

Gällande energistråket har kommunen utgått från den geografiska avgränsning som Svenska kraftnät tagit fram, samt avgränsat stråket utifrån värden och intressen i området. Energistråkets beskrivning har kompletterats med befintliga värden.

HKB:n har förtydligats gällande kumulativa effekter på rennärningen. Ingen kommunövergripande rennäringsanalys tas fram i detta skede efter dialog med Länsstyrelsen på ovan nämnda möte. Sametingets underlag för rennärningen är inte helt uppdaterat och i utredningsområdena krävs kommande utredningar i efterföljande planeringsskeden.

Planförslaget har kompletterats med hur kommunen förhåller sig till riksintresseanspråken för värdefulla ämnen eller material Rakas, Äpartjäkka, Lantanjarkka och Norvijaur. Planförslaget har även kompletterats gällande kommunens förhållningssätt till riksintresseanspråket Kallak.

Kommunens negativa inställning till vindkraftsetableringar förutom mindre enstaka verk kvarstår med hänvisning till att kommunen redan idag producerar stora mängder el som försörjer långt utanför kommunens gränser.

Planförslaget har kompletterats med text avseende höga objekt och tillhörande remisshantering.

Planförslaget har kompletterats med riksintresset för totalförsvarets civila del som utgörs av ledningar och stationer i transmissionsnätet, inklusive dess påverkansområden.

Planförslaget har också kompletterats med kommunens förhållningssätt kopplat till riksintresset.

Kommunen anser att riksintresseanspråk för ledningar i transmissionsnätet inklusive påverkansområden i vissa fall skulle kunna sammanfalla med markanvändning för testområden. Kommande utredningar och geografisk avgränsning av utredningsområden kommer att ta hänsyn till existerande värden, intressen och anspråk.

Nytt ställningstaganden kring utredningsbehovet i efterföljande planeringsskeden kopplat till geotekniska risker har lagts till. Planförslaget har kompletterats med text om hur kommunen avser att arbeta för att eventuella geotekniska risker ska minska eller upphöra.

Översiktsplanen har kompletterats med kartunderlaget "Stränders eroderbarhet" samt med text i områdesspecifik text.

Översiktsplanen har kompletterats med kartunderlag från SGI för ras och skred.

Planförslaget har kompletterats med information om att samråd ska ske med berörda när åtgärder planeras i närheten av elledningar och stationer särskilt i regionnätet eller transmissionsnätet.

Samrådsredogörelse

Planförslaget innehåller en beskrivning av vattenförekomsterna i kommunen och dess status. Planförslaget tydliggör att efterföljande planeringsskeden behöver utreda eventuell påverkan på dessa för att miljö kvalitetsnormer ska kunna följas.

Transporter har lagts till som mellankommunal fråga att samarbeta mer inom.

Planförslaget har kompletterats med såväl nya som förtydligade ställningstaganden om klimat, risk och bebyggelse. Kommunen har nyttjat SMHI:s rapport "Framtidsklimat i Jokkmokks kommun" i framtagandet av avsnittet klimat.

Texten om Jokkmokk kommuns historia har kompletterats med den samiska kulturen. Planförslaget har kompletterats med att vid prövning av ärenden där områden viktiga för rennäringen berörs ska berörd sameby samt Sametinget höras.

Avsnitten Regionalt utpekade miljöer samt Skyddade byggnader och miljöer har kompletterats enligt Länsstyrelsens synpunkt.

Med anledning av att arbetet med översiktsplanen påbörjades innan de nya bestämmelserna tillkom angående kulturmiljö i PBL 3 kap. redovisar planen inte byggnadsverk, bebyggelseområden och allmänna platser som bedöms särskilt värdefulla. Planförslaget har kompletterats med text som beskriver att kommunen har för avsikt att utföra det arbetet inom ramen för kommande strategisk planering.

Planförslaget har kompletterats med text om att arkeologiska utgrävningar kan krävas.

Översiktsplanen redovisar kända förutsättningar såsom naturreservat, pågående reservatsbildningar redovisas inte med hänsyn till att de inte är beslutade.

Kommunen har inte för avsikt att anlägga broar vid Kvikkjokk utan möjliggör genom översiktsplanen fortsatt planering och genomförande av dessa då det under planprocessens gång visat sig att intresse och behov kan finnas.

Kommunens energiplan är inaktuell och översiktsplanen innehåller ett ställningstagande om att ny energiplan ska upprättas.

4.1.2 Trafikverket

Allmänna synpunkter

Översiktsplanen ger en god bild av hur man vill att kommunen ska utvecklas.

Den digitala planen är användarvänlig och bidrar till en god förståelse för kommunens ställningstaganden.

Hur kommunen väljer att styra lokalisering av bostäder och verksamheter har betydelse för det framtida trafikarbetet på statligt vägnät. Trafikverket ser dock inte att det i planförslaget finns nya stora etableringar som påverkar statlig infrastruktur. Enda undantaget är en gruvetablering i Kallak.

Riksintressen för kommunikationer

De trafikanläggningar som är av riksintresse i kommunen är väg E45, Malmbanan och Inlandsbanan. Kommunen bedömer att det i översiktsplanen inte föreslås åtgärder som kan utgöra påtaglig skada för de trafikanläggningar som är av riksintresse. Trafikverket håller med i den bedömningen.

I övrigt har Trafikverket inga synpunkter.

4.1.2.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna.

4.1.3 Försvarsmakten

Bakgrund

Länsstyrelsen i Norrbottens län och Jokkmokks kommun har berett Försvarsmakten möjlighet att inkomma med synpunkter på samrådsförslag till ny översiktsplan för Jokkmokks kommun.

Riksintressen för totalförsvarets militära del

Försvarsmakten ansvarar, i enlighet med förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden, för riksintressen för totalförsvarets militära del (3 kap. 9 § miljöbalken). Försvarsmakten är som sektorsmyndighet ansvarig för att identifiera, samråda om, besluta om och presentera underlag för dessa riksintresseanspråk. Försvarsmakten fattade beslut om nu gällande riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del den 26 januari 2023 (FM2022-23088:1).

I begreppet militär del ingår även andra myndigheters områden och verksamhet så som Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), Försvarets radioanstalt (FRA) och Försvarets materielverk (FMV), varför Försvarsmakten företräder även dessa vad gäller riksintressen och samhällsplanering.

Av 3 kap. 9 § miljöbalken följer att mark- och vattenområden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska

Samrådsredogörelse

skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Riksintressen för totalförsvarets militära del kan i vissa fall redovisas öppet och i andra fall inte. Huruvida ett riksintresse kan redovisas öppet eller inte baseras på en bedömning om en sådan redovisning skulle avslöja uppgifter som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Exempel på områden av riksintresse för totalförsvarets militära del som redovisas öppet är övnings- och skjutområden på land och till havs, flottiljflygplatser och garnisoner. Riksintressen som inte redovisas öppet är sådana där öppet redovisad information om området och dess beskaffenhet riskerar att avslöja uppgifter vars röjande kan medföra betydande men för totalförsvaret eller i annat fall för rikets säkerhet. Sådana områden kan exempelvis ha koppling till anläggningar för spanings-, kommunikations- och underrättelseändamål.

För en utförligare beskrivning av riksintressen för totalförsvarets militära del inklusive en företeckning av alla öppet redovisade riksintressen hänvisar Försvarsmakten till myndighetens riksintressekataloger. Katalogerna återfinns på Försvarsmaktens hemsida: www.forsvarsmakten.se/riksintressen.

Försvarsmakten i tillväxt

Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa har över tid försämrats och ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Sverige är sedan den 7 mars 2024 en del av försvarsalliansen Nato och det kollektiva försvar som alliansen utgör. Utöver medlemskap i Nato samarbetar även Sverige genom bilaterala avtal med andra nationer till förmån för den gemensamma militära förmågan.

Den militära delen av totalförsvarets övergripande uppgifter framgår i myndighetsförordningar och anges även i regeringens inriktningsbeslut, i årliga regleringsbrev och i andra regeringsbeslut samt i annan lagstiftning och i riksdagsbeslut.

Regeringens styrning omsätts genom strategisk planering, militärstrategisk ledning, operationsplanering samt genomförandeledning, och genomförs inom tilldelade ansvarsområden. Den strategiska planeringen omhändertar resurssättandet av operativa förmågor, liksom utvecklingen, skapandet och vidmakthållandet av förmågorna.

Den 17 december 2024 fattade riksdagen beslut om totalförsvaret för åren 2025–2030. Beslutet anger att det övergripande målet för totalförsvaret ska vara att ha förmåga att försvara Sverige och vår befolkning mot väpnat angrepp, hävda vårt lands självständighet, suveränitet och territoriella integritet samt medverka till försvaret av allierade.

Samrådsredogörelse

En väsentlig förändring från tidigare förutsättningar är att Natos förmågemål nu också är styrande för utformningen av de nationella förmågorna. Totalförsvaret ska utformas och dimensioneras för att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp och medverka till försvaret av allierade där uthållighet över en längre tid av säkerhetspolitisk kris eller krig är en nyckelfaktor.

Beslutet för åren 2025–2030 anger också förstärkningar inom alla domäner för den militära förmågan vilket kommer att påverka såväl omfattning som på vilket sätt mark- och vattenområden behöver nyttjas inom och bortom perioden.

Målet för det militära försvaret ska vara att ha förmåga att:

- Försvara Sverige mot väpnat angrepp,
- Hävda Sveriges territoriella integritet,
- Värna rättigheter och nationella intressen utanför svenskt territorium enligt medinternationell rätt,
- Inom ramen för Natos kollektiva försvar och uppgifter i övrigt, uppfylla Sveriges åtaganden som medlem i Nato,
- Främja vår säkerhet samt förebygga och hantera konflikter och krig genom att i fredstid genomföra operationer på vårt eget territorium och i närområdet samt delta i internationella fredsfrämjande insatser,
- Skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap.

Riksintressen för totalförsvarets militära del

Riksintressen för totalförsvarets militära del (3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet och i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintressena.

Försvarsmakten redovisar även områden av betydelse enligt 3 kap. 9 § första stycket.

Öppet utpekade riksintressen och områden av betydelse i Jokkmokks kommun

Jokkmokks kommun berörs av följande öppet utpekade riksintressen, områden av betydelse och påverkansområden för totalförsvarets militära del. Utförligare beskrivning av dessa områden, deras värden samt exempel på vilka åtgärder som kan riskera påtaglig skada finns att läsa i aktuell riksintressekatalog.

- **Riksintresset *Vidsels skjutfält/Provplats RFN* (TM0071) med tillhörande påverkansområden: *påverkansområden för buller eller annan risk.***

Samrådsredogörelse

Inom *riksintresse* samt påverkansområde för buller eller annan risk gäller bland annat att samtliga plan- och lovärenden oavsett byggnadshöjd ska remitteras Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada.

Inom *påverkansområde* med särskilt behov av hinderfrihet ska alla ärenden gällande uppförande av höga objekt remitteras Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada.

- Riksintresset Jokkmokks flygbas (TM0072) med tillhörande påverkansområden: *Stoppområde för höga objekt och MSA-område.*

Ett *stoppområde för höga objekt* är ett påverkansområde kring en flygplats som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del. Inom stoppområdet riskerar vindkraftverk och andra höga objekt att medföra påtaglig skada på riksintresset, då sådana påverkar möjligheterna till säkra start- och landningar för den flygande verksamheten.

Försvarmakten har inom stoppområdet en mycket restriktiv hållning till uppförandet av höga objekt och accepterar generellt inte objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse då dessa bedöms medföra påtaglig skada på riksintresset.

Inom *stoppområde för höga objekt* ska alla ärenden gällande uppförande av höga objekt remitteras Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada.

Ett *MSA-område* är ett påverkansområde kring en flygplats. MSA anger den minimihöjd kring en militär flygplats inom vilken det är säkert att genomföra in- och utflygningar och syftar till att säkerställa möjligheten att genomföra visuell inflygning till en flygplats.

Inom *MSA-område* ska alla ärenden gällande uppförande av höga objekt remitteras Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada.

- Påverkansområde för buller eller annan risk tillhörande riksintresset *Vidsels flygbas* (TM0074).

Inom *påverkansområde för buller eller annan risk* gäller bland annat att samtliga plan- och lovärenden oavsett byggnadshöjd ska remitteras Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada.

- MSA-område tillhörande riksintresset *Vidsels flygbas* (TM0074).
Ett *MSA-område* är ett påverkansområde kring en flygplats. MSA anger den minimihöjd kring en militär flygplats inom vilken det är säkert att genomföra in- och utflygningar och syftar till att säkerställa möjligheten att genomföra

Samrådsredogörelse

visuell inflygning till en flygplats.

Inom MSA-område ska alla ärenden gällande uppförande av höga objekt remitteras Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada.

- Påverkansområde övrigt

Ett *påverkansområde övrigt* är ett område kring ett riksintresse eller område av betydelse för totalförsvarets militära del. Uppgifter om den exakta lokaliseringen av riksintresset eller området av betydelse samt uppgifter om vilken verksamhet som bedrivs där omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Själva påverkansområdet omfattas inte av sekretess. Utpekandet av ett *påverkansområde övrigt* säkerställer Försvarmaktens möjlighet att bevaka att åtgärder som sker i området inte medför skada på riksintresset eller området av betydelse. Vilka åtgärder som riskerar att skada riksintresset eller området av betydelse kan inte anges på förhand.

Inom detta område ska bland annat alla plan- och lovärenden remitteras till Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada.

Fysiska hinder över, på eller under vattnet såväl som tekniska hinder riskerar att påverka möjligheterna att nyttja sjöövningsområdena för övning och utbildning utan störning.

- Lågflygningsområde Norrbotten (TM0353)

Lågflygningsområden utgör områden av betydelse. Dessa områden uppfyller tillsammans nödvändiga och värdefulla kriterier för lågflygning. Att utföra flyguppsdrag på låg höjd är en avgörande förmåga för Försvarmaktens flygförband, därför är tillgång till områden som möjliggör övning av denna förmåga av största vikt. En ökad mängd höga objekt i lågflygningsområden kan skada möjligheten att nyttja området på ett utifrån Försvarmaktens uppdrag ändamålsenligt sätt, vilket skulle påtagligt motverka totalförsvarets intressen. Försvarmakten kommer därför beakta hur ett föreslaget högt objekt inom ett lågflygningsområde skulle påverka värdet av detta.

Inom *lågflygningsområde* ska alla ärenden gällande uppförande av höga objekt remitteras Försvarmakten.

Riksintressen och områden av betydelse som omfattas av sekretess

För att säkerställa att ingen skada sker på de riksintressen eller områden av betydelse som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och därmed inte alls kan redovisas öppet på karta, är hela landets yta samrådsområde för till exempel alla ärenden och projekt som rör objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att till exempel alla ärenden avseende

Samrådsredogörelse

höga objekt i hela landet måste skickas på remiss till Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada.

För mer information om riksintressen som omfattas av sekretess och remisser till Försvarmakten se bl.a. riksintressekatalogerna på www.forsvarsmakten.se/riksintressen.

Försvarmaktens bedömning och synpunkter

Riksintressen för totalförsvarets militära del bedöms i stort korrekt redovisade och beskrivna i översiktsplanen. För fortsatt stöd gällande redovisning och beskrivning av dessa kan texten ovan användas eller riksintressekatalogen för Norrbottens län med tillhörande kartunderlag. Texten ovan avseende höga objekt och remisshantering bör tillföras planhandlingen för ökad tydlighet. Detta kan med fördel tilläggas på exempelvis s.24 eller s.115 i samrådshandlingen.

Jokkmokks kommun skriver på s.115 att kommunen inte är positiv till utökad militär verksamhet inom kommunen. Omvärldsläget ställer dock nya krav på Sverige och därmed Försvarmakten som följer regeringens styrning och mål för totalförsvaret för åren 2025–2030 enligt riksdagens beslut fattat den 17 december 2024. Därför önskar Försvarmakten tydliggöra att myndigheten är i en tillväxtfas. Tillväxtfasen innebär exempelvis att Flygvapnet i ökad utsträckning behöver verka från de befintliga start- och landningsplatser som finns i hela Sverige, däribland *Jokkmokks flygbas*. Nya flygsystem kommer med stor sannolikhet ställa större krav på dessa platser.

Jokkmokks kommun skriver på s.112 om riksintresse för rennäringen och går i sista stycket in i detalj gällande problematiken kopplad till påkörning av ren där Försvarmaktens verksamhet pekas ut. Försvarmakten anser stycket vara allt för detaljerat för en översiktsplan. Om kommunen önskar beskriva problematiken med påkörning av ren kan detta göras i ett bredare perspektiv där fokus med fördel läggs på att kommunen inte önskar en upprustning av Inlandsbanan.

Fokus bör inte läggas på att peka ut en enskild myndighet då det med största sannolikhet går fler tåg på Inlandsbanan än transporter kopplade till Försvarmaktens verksamhet. Försvarmaktens tillväxt kommer dock kräva ökad aktivitet och där ser myndigheten inlandsbanan som en viktig resurs både nu och i framtiden.

Försvarmakten instämmer i Jokkmokks kommuns syn på vikten av bra transportleder genom kommunen. Vi har samsyn i att det är viktigt med dialog med alla berörda parter för att möjliggöra och främja ett bra flöde av transporter av människor och gods genom Jokkmokks kommun.

Försvarmakten vill betona att det är av stor vikt att exempelvis kommande planer, lov och tillståndsärenden remitteras Försvarmakten enligt vad som framgår i riksintressekatalogen för Norrbottens län. Detta för att bland annat säkerställa att ingen skada sker på riksintressen som omfattas av sekretess där inget kan redovisas öppet på en karta.

4.1.3.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för informationen. Översiktsplanen nämner de förutsättningar som gäller för remittering av ärenden till Försvarsmakten.

4.1.4 Sametinget

Yttrande gällande samrådsförslag översiktsplan för Jokkmokks kommun

Sametinget i Sverige är både en statlig myndighet och ett folkvalt samiskt parlament med syfte att förbättra de svenska samernas möjligheter som urfolk att bevara och utveckla sin kultur. Sametingets uppgift är att medverka i samhällsplaneringen och tillse att samiska behov beaktas, däribland renskötelsens rättigheter i frågor avseende utnyttjande av mark och vatten. Med varsamt förvaltande av mark och vatten gynnas den biologiska mångfalden till nytta för alla invånare.

Svenska myndigheter har enligt grundlagen och internationella konventioner ett särskilt ansvar för att skydda och främja det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla betesmarker och sammanhängande funktionella betesmarker. Att renskötselrätten ska skyddas innebär att en kommun vid planering av mark måste ta hänsyn till vilka ingrepp som kan accepteras för att renskötselrätten inte ska kränkas.

Jokkmokks kommun har tagit fram förslag till översiktsplan som nu är ute på samråd. Sametinget har beretts tillfälle att lämna synpunkter på översiktsplanen med tillhörande hållbarhetsbedömning och lämnar följande synpunkter;

Sammanfattande bedömning

Kommunen uppger att omfattande dialog med berörda samebyar har skett för att utforma planförslaget med så begränsade negativa effekter som möjligt för rennäringen. Trots detta konstateras att rennäringen påverkas negativt genom att viktiga funktionella samband, såsom flyttleder, betesområden och uppsamlingsplatser minskas eller skärs av. Översiktsplanen har goda intentioner, men redovisar ändå förslag som leder till påtaglig skada på renskötelsens förutsättningar, ökad fragmentering av landskapet och försvårad långsiktig utövning av samisk kultur. Genom brister i avvägningarna mellan olika allmänna intressen, särskilt gällande riksintresse rennäring och kumulativa effekter kan planen inte anses uppfylla miljöbalkens riksintressebestämmelser och PBL:s hushållningskrav.

De kumulativa effekterna av planen hotar både näringens och den samiska kulturens långsiktiga bärkraft. Om översiktsplanen ska utgöra vägledning inför beslut om hur mark- och vattenområden ska användas behöver ett tematiskt tillägg för rennäringen och den samiska kulturen göras innan planen antas. Rennäringsanalysen behöver beskriva samebyarnas markanvändning och kumulativa effekter på samebynivå. Samebyar har olika förutsättningar för sin renskötsel i sin sameby. Vilka områden som är av riksintresse för rennäringen skall tas med utgångspunkt från varje samebys behov av områden som har avgörande betydelse för att en viss sameby varaktigt skall kunna bedriva renskötsel. Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön, med tanke på planens långsiktiga konsekvenser kan rennäringsanalyser inte lämnas

Samrådsredogörelse

över till enskilda projekt. De förslag till åtgärder som presenteras i Hållbarhetsbedömningen behöver också realiserats i översiktsplansarbetet.

Översiktsplanens inledning

Även om kommunen uppger att hela Jokkmokks kommuns yta berörs av renskötsel, att rennäringen är en av kommunens största näringar som är starkt knuten till den samiska kulturen, så saknas den samiska kulturens omnämnande i inledningen eller särskilt under Jokkmokks kommuns historia. Information om den samiska kulturen och renskötseln som

bedrivs i kommunen är ett viktigt kunskapsunderlag. Renskötseln är den starkaste kulturbäraren för *árbediehtu*, samisk traditionell kunskap, det samiska språket, levnadssättet och den samiska kulturen.

Bedömning enligt Plan- och bygglagen (PBL)

Planen redovisar riksintressen och allmänna intressen i enlighet med PBL kap. 3, och anger inriktningen för mark- och vattenanvändningen samt kommunens långsiktiga utveckling. Den innehåller också strategiska mål och grundläggande markanvändningsprinciper. Planen uppvisar dock brister vad gäller avvägningarna mellan starkt skyddade allmänna intressen och ekonomiska/industriella intressen vad gäller;

- Stora områden för verksamheter, industri, testverksamhet och energiinfrastruktur föreslås inom känsliga områden för rennäringen.
- Alternativa lokaliseringar redovisas inte, trots att PBL kräver att mark ska användas för det ändamål den är mest lämpad för.
- Flera utredningsområden ligger inom flyttleder, uppsamlingsområden och vinterbetesmarker, vilket strider mot försiktighetsprincipen i PBL 2 kap.

Riksintresse rennäring

Kommunen ska i sin översiktsplan redogöra för hur de avser att tillgodose riksintressena. Riksintresse rennäring ska ses i ett landskapsperspektiv eftersom det handlar om ett skydd för områden med olika ändamål som måste hänga ihop för att helheten ska fungera. Den fragmentering som landskapet genomgår gör det svårare att hitta och peka ut de värdefulla områden som kan garantera den samiska kulturens överlevnad.

Enligt 3 kap. 5 §, första stycket miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för renskötseln skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande. Enligt andra stycket ska områden av riksintresse för renskötseln skyddas mot sådana åtgärder. Områdena karaktäriseras ofta som kärnområden, flyttvägar, svåra passager, kalvningsområden och rastbeten.

Renskötsel bygger på ekologiskt hållbara principer och är därför beroende av ett sammanhållet naturlandskap. Olika områden och möjligheten att förflytta sig däremellan brukar benämnas funktionella samband. De funktionella sambanden skapar grundläggande förutsättningar att bedriva renskötsel i en sammanhållen årscykel. Detta innebär att det ska finnas en säker tillgång till åretruntmarker och vinterbetesmarker som har en avgörande betydelse för rennäringens bedrivande.

Samrådsredogörelse

Översiktsplanen bekräftar att hela Jokkmokks kommun berörs av renskötsel och att stora delar är av riksintresse för rennäringen samt att områden utpekade som riksintresse för rennäringen ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra möjligheterna att bedriva renskötsel. Även åtgärder som vidtas utanför ett riksintresseområde kan vara otillåten på grund av de konsekvenser den bedöms ha för riksintresset. Sametinget vill lyfta vikten av att beakta riksintresse och funktionella samband i sin helhet i planarbetet så att renskötselns möjligheter säkras för framtida generationer.

Samtidigt som kommunen uppger att riksintresse rennäring ska skyddas från åtgärder som påtagligt försvårar bedrivandet föreslås utvecklingsområden som innebär stor risk för påtaglig skada, bl.a.:

- Testverksamhet på Skabramsjöarna, Sör-Tjalmejaure, Västra Ällojaure och Järtasjön – samtliga inom känsliga renskötselstrukturer.
- Stora verksamhetsområden (Stormyren, Norrvik) inom uppsamlingsområden och vinterbetesland.
- Ny vätgasledning genom centrala renskötselområden.

Planen erkänner dessa risker, men föreslår inte tillräckliga skadelindrande åtgärder. Riksintresset rennäring riskerar därmed inte att tillgodoses enligt MB 3 kap. 5 §. Flera av de föreslagna markanvändningarna bör omprövas eller avlägsnas.

Kumulativa effekter

Kommunen beskriver kumulativa effekter och erkänner att dessa leder till fragmentering av betesland, barriäreffekter, merarbete och högre kostnader, risk för minskad bärkraft i rennäringen på sikt. Även om kumulativa effekter identifieras har de inte hanterats tillräckligt.

I Översiktsplanen saknas en landskapsövergripande analys, samebyvisa kumulativa analyser, strategier för att minska fragmentering samt krav på kompensation. Detta är en av planens största brister och bör åtgärdas i en rennäringssanalys innan antagande.

I det nuvarande förslaget uppges endast att kumulativa effekter bör utredas och beaktas i samband med reservatsbildning. Ställningstagandet behöver omarbetas till att till ett skakrav samt omfatta alla nya verksamheter eller utökning av befintliga verksamheter och inkludera eventuell påverkan på angränsande samebyar.

Kommunen anser att de negativa effekterna mildras genom att kommunen prioriterar riksintresse för rennäring framför ny gruva vid Gállok, genom bebyggelsesläpp vid LIS-områden i fjällstråket, att kommunen prioriterar småskaligt skogsbruk samt genom broar över Kamajåkkå och Tarraättno. Att kommunen tar ställning mot en gruvetablering i Gállok är bra. En gruvverksamhet i Gállok med tillhörande verksamheter och transporter skulle påtagligt försvåra flera samebyars renskötsel på grund av bortfall av renbetesmarker samt att de aktuella områdenas funktioner för renskötsel förloras. Sametinget anser dock i övrigt att åtgärderna inte är tillfyllest för att säkra för kommande generationer renskötare. Sametinget ställer sig tveksam till om bebyggelsesläpp kan anses mildra konsekvenserna i någon större utsträckning utan att ompröva LIS-områden enligt det förslag till åtgärder som presenterats i Hållbarhetsbedömningen.

Samrådsredogörelse

Forskning lyfter att konkurrerande markanvändning är en av de faktorer som har störst betydelse för renskötseln och att det kommer att ha stor betydelse för effekterna av ett förändrat klimat. Tillgången till olika betesmarker och flexibilitet att nyttja dem vid olika årstider och väderförhållanden är därför mycket viktigt för renskötselns klimatanpassningsmöjligheter. Den fysiska planeringen får inte hindra eller försvåra för renskötseln i sitt arbete med klimatanpassning.

Kommunen konstaterar att med ett förändrat klimat kan betesmarker, flyttleder och anläggningar kan förändras något som kommunen behöver ta i beaktan. Kommunen uppger att det krävs aktiva åtgärder för att renskötseln ska kunna anpassa sig till klimatförändringarna, men det presenteras inga ställningstaganden eller åtgärder.

Urfolksrättigheter

Planen har goda grundambitioner men brister i praktisk tillämpning. Urfolksrättigheter riskerar att påverkas negativt om föreslagna utpekanden genomförs. Planen betonar samisk kultur som en grundläggande del av Jokkmokks identitet dock innebär flera föreslagna markanvändningar:

- ökad belastning på renskötseln,
- inskränkningar i möjligheten att använda traditionella land- och vattenområden,
- försvårad kulturutövning kopplad till rennäringen.

De miljömässiga konsekvenserna av en exploatering har en mycket stark koppling till de kulturella och socioekonomiska effekterna för en berörd sameby. Enligt miljöbalken definieras begreppet miljö utifrån både ett biologiskt och ett socialt perspektiv. Miljöbalkens övergripande mål är att både människors hälsa och miljö ska skyddas mot skador och olägenheter. Detta gör också att det saknas analys över hur detta sammantaget påverkar samernas reellt möjliga kulturutövande, vilket är en central del av Regeringsformens och internationell rätts skydd för urfolk.

Inflytande

I det nuvarande förslaget uppges att *berörd sameby ska höras vid prövning av ärenden i områden som är viktiga för rennäringen*. Ställningstagandet behöver konkretiseras. Sverige ratificerade i februari 2000 Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Inflytande och delaktighet är grundläggande principer som har sin grund i Europarådets minoritetskonventioner och andra internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter. Att stärka samernas inflytande är en del av den svenska minoritetspolitiken. Minoritetslagen fastslår att kommuner, regioner och statliga myndigheter är skyldiga att ge samerna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. Berörda samer ska få så mycket information om åtgärden att de kan fatta ett informerat beslut om projektet och om de så önskar lämna sitt "fritt och informerade samtycke".

Sametinget poängterar också att samebyn bevakar sitt enskilda rennäringensintresse vilket kan skilja sig från rennäringens allmänna intresse som bevakas av Sametinget. Utöver samråd med samebyn bör det förtydligas att samråd även ska ske med Sametinget som är ansvarig riksintressemyndighet för rennäringen.

4.1.4.1 Kommunens kommentar

Översiktsplanen är av strategisk och övergripande karaktär och utgör vägledning för efterföljande planering och prövning. Kommunen bedömer att en kommunövergripande rennäringanalys inte är motiverad i detta skede. Frågan har behandlats i samråd med

Samrådsredogörelse

Länsstyrelsen. Utredningsområdenas omfattning, lokalisering och vilken exakt typ av verksamhet som kan bli aktuell är inte fastställt. Flera samebyar har även framfört att Sametingets planeringsunderlag är bristfälligt och i behov av uppdatering. Planförslaget har kompletterats med ett ställningstagande om att planeringsunderlaget för rennäringen behöver uppdateras.

Hållbarhetsbedömningen (HKB) har kompletterats, bland annat genom förtydliganden avseende kumulativa effekter.

Kapitlet om Jokkmokks kommuns historia har kompletterats gällande den samiska kulturen.

Ställningstagande har förtylligats så att det framgår att även Sametinget ska höras vid prövning av ärenden i områden som är viktiga för rennäringen.

4.1.5 Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall Eldistribution har elnätanläggningar med beteckningen regionalt elnät och lokalt elnät med en spänningsnivå på 0,4 kV till 145 kV, både ledning i luft och ledning i mark inom Jokkmokks kommun. Pga skalan i kartan nedan visas ledningsanläggningar som svart och stationer som blått och rött. *[syns ej i samrådsredogörelsen, kommunens kommentar]*

Lokalnätet byggs i regel med avtalad rätt genom servitut och/eller ledningsrätt och med tillstånd av gällande områdeskoncession, tillhörande Vattenfall Eldistribution. Rättigheterna för regionnätet säkras med hjälp av servitut eller ledningsrätt. Tillståndet för regionnätet erhålls genom linjekoncession hos Energimarknadsinspektionen.

Vattenfall Eldistribution lämnar följande synpunkter vad gäller elnätanläggningar med beteckningen regionalt elnät:

- Flytt eller förändring av befintliga regionnätsledningar kan innebära att ny linjekoncession måste sökas. Att ansöka om linjekoncession är en omfattande process som tar flera år att genomföra. Det är inte heller säkert att koncession ges för en ny ledning/ledningssträckning.
- Vid behov av ombyggnad av ledningar inom regionalt elnät vilka är linjekoncessionspliktiga ledningar är det troligt att ny koncession behöver sökas vilket är tidskrävande.
- En ny byggnad intill en luftledning med spänningsnivå upp till 55 kV ska placeras på ett minsta avstånd på 10 meter från närmaste anläggningsdel, detta utifrån säkerhetsområde och elsäkerhetsrisk.
- En ny byggnad intill en luftledning med spänningsnivå över 55 kV ska placeras på ett minsta avstånd på 20 meter från närmaste anläggningsdel, detta utifrån säkerhetsområde och elsäkerhetsrisk samt ur ett underhållsperspektiv.
- Utöver detta säkerhetsavstånd (20 m) tillkommer tillämpningen av försiktighetsprincipen för frågan kring elektriska och magnetiska fält (EMF).
- Regionnätsledningar förlagda i mark ska inom kvartermark skyddas med u-område.

Vattenfall Eldistribution lämnar följande synpunkter vad gäller elnätanläggningar med beteckningen lokalt elnät:

- En ny byggnad intill en luftledning med spänningsnivå upp till 24 kV ska placeras på ett minsta avstånd på 10 meter från närmaste anläggningsdel, detta utifrån säkerhetsområde och elsäkerhetsrisk.
- Nya exploateringar medför ett behov av både nya ledningar och nya nätstationer för

Samrådsredogörelse

elförsörjning. Nya ledningar är i stort sett alltid markförlagda kablar i tätbebyggt område men kan vara både markförlagda kablar och ledningar byggda i luft på landsbygden.

- För att undvika magnetfält ska avstånd från station till stadigvarande vistelse vara minst 5 meter. För att undvika brandrisk ska avstånd mellan station och brännbart material vara minst 5 meter.
- En tumregel är att längsta kabelväg från nätstation till anslutningspunkt är cirka 200 m. Det kan dock variera beroende på nätstationens kapacitet och områdets elförbrukning.

Vattenfall Eldistribution lämnar följande synpunkter vad gäller både elnätanläggningar med beteckningen regionalt elnät och lokalt elnät:

- För alla detaljer och anläggningar som placeras invid Vattenfall Eldistributions elnätanläggningar gäller att dessa skall placeras så att drift- och underhållsarbeten för elnätanläggning inte försvåras.
- Schaktning och sprängning får inte ske i närheten av Vattenfall Eldistributions elnätanläggningar utan att man i god tid inhämtat ledningsägarens medgivande.
- Hänsyn ska tas till försiktighetsprincipen som ingår i de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken avseende att verksamheter eller åtgärder inte medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.
- Arbetet med flytt, förändring eller annan ombyggnad av befintliga elnätanläggningar tillhörande Vattenfall Eldistribution, bekostas av, om inget annat avtalats, den som initierar en eventuell flytt, förändring eller ombyggnad.

En framtidssäkrad infrastruktur för eldistribution medför ombyggnad av befintliga elnätanläggningar och utbyggnad med nya elnätanläggningar för att säkerställa kommunens kommande energibehov vid bland annat nyexploatering av bostäder, industri och handel. Vid etablering av större solenergianläggningar krävs sannolikt ombyggnad av befintliga elnätanläggningar och utbyggnad med nya elnätanläggningar.

Vid etablering av större solenergianläggningar och vindenergianläggningar krävs sannolikt ombyggnad av befintliga elnätanläggningar och utbyggnad med nya elnätanläggningar.

Vid omvandling av fridshusområden till områden för åretruntboende krävs sannolikt ombyggnad av befintliga elnätanläggningar och utbyggnad med nya elnätanläggningar.

Vid utbyggnad av laddinfrastruktur krävs sannolikt ombyggnad av befintliga elnätanläggningar och utbyggnad med nya elnätanläggningar.

I översiktsplanen måste hänsyn tas till att det krävs både nya och förändrade intrång i geografin för att framtidssäkra den del av infrastrukturen som berör eldistribution.

Vid bildande av nya naturområden, t.ex. naturreservat, Natura 2000-områden och vattenskyddsområden, gäller att restriktionerna inte får förhindra ledningshavaren att utföra de återkommande drift- och underhållsåtgärder som man är ålagda att utföra bl.a. enligt gällande föreskrifter samt åtgärder som erfordras vid pågående driftstörning. Generellt önskar Vattenfall Eldistribution AB ledningsrättens bredd samt ytterligare 5-10 meter som buffertzoon för det skogliga underhållet.

Samrådsredogörelse

Vid planering av nya biotopskyddsområde måste hänsyn tas så att dessa inte omfattar ledningsgatan.

Vid förändring i kraftledningsnätet bör en bedömning kring lämpligt teknikval genomföras. Det är särskilt angeläget i områden där väsentliga natur- eller kulturvärden kan påverkas

Vattenfall Eldistribution AB vill upplysa om de pågående projekt som vi har för lokalnätet i Jokkmokks kommun i skrivandes stund:

- Jokkmokk - Stenträsk. Reinvesteringsprojekt, ny luftledning byggs längs E45.
- Randi – Randijaur. Reinvesteringsprojekt, ny luftledning byggs längs väg 805.
- Kåbdalis – Tellejokk. Reinvesteringsprojekt, ny luftledning byggs längs väg E45.
- Tellejokk – Varjisträsk. Nytt luftledningsprojekt, nya ledningen byggs längs väg.
- Palja – Reinvestering luftledning i befintlig gata.
- Kabelbyte Vuollerim tätort.

4.1.5.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för den utförliga informationen och tar den med sig i kommande planeringsskeden.

4.1.6 Statens geotekniska institut, SGI

Översiktsplan för Jokkmokks kommun

Yttrande över samrådshandling

Statens geotekniska institut (SGI) har beretts möjlighet att yttra sig i ärendet. SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning. Grundläggnings- och miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ingår inte i vår granskning.

Underlag:

1. Jokkmokks kommuns översiktsplan, samrådsversion 2025-11-25 - 2026-02-18
2. Markanvändningskartor, Bilaga till översiktsplan Jokkmokks kommun
3. Hållbarhetsbedömning med miljökonsekvensbeskrivning, Översiktsplan Jokkmokks kommun, Norconsult, Samrådshandling oktober 2025

Bakgrund och förutsättningar

Kommunens hantering av geotekniska säkerhetsfrågor

Enligt 2 kap 5 § PBL ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bland annat människors hälsa och säkerhet samt med hänsyn till risken för olyckor, översvämning och erosion. Vidare ska kommunen enligt 3 kap 5 § p 4 i sin översiktsplan redovisa sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

I översiktsplanen har kommunen redogjort övergripande för vad klimatförändringen innebär för kommunen generellt. Hur klimatförändringarna kommer att påverka geotekniska risker som ras, skred och erosion behandlas bara marginellt.

Samrådsredogörelse

Det nämns att ingen ny bebyggelse ska placeras i områden som kan vara utsatt för risk för ras, skred eller erosion. Enligt kartvisningstjänst för ras, skred och erosion kan det dock finnas flera relevanta kartlager som inte tagits hänsyn till i samrådshandlingen.

SGI:s synpunkter

Allmänt anser SGI att i en översiktsplan ska geotekniska förutsättningar översiktligt redovisas med avseende på geotekniska riskfaktorer (t.ex. risker för ras/skred i berg/jord, erosion och översvämning). Dessa faktorer kan vara avgörande för lämpligheten utifrån ett geotekniskt perspektiv och de bör därför redovisas tidigt i planprocessen. Bedömning av förutsättningar för ras och skred kan göras utifrån topografiska och geologiska kartor inom områden där kartering helt saknas samt från SGU:s kartering av stranderosion och förutsättningar för skred i finkornig jordart, Skogsstyrelsens områden där skogsbruk och exploatering kan orsaka erosion, ras och slamströmmar och MSB:s översiktliga stabilitetskartering. Dessa kartlager finns tillgängligt i karttjänsten "Ras, skred och erosion".

Vi vill även framhålla vikten av att vid strategiska beslut om markanvändning vid översiktlig planering, måste markens lämplighet för avsett planändamål värderas utifrån livslängden hos bebyggelse, anläggningar etc. Förväntade effekter av ett förändrat klimat måste således beaktas. Klimatscenerierna indikerar att för de kommande 100 åren kan ökad nederbörd förväntas leda till ökade flöden och förhöjda nivåer i vattendrag och havet. Detta kan öka riskerna för ras, skred, stranderosion och översvämningar, vilket bör värderas vid bedömning av framtida markanvändning (för såväl befintlig som tillkommande bebyggelse). Kännedom om geotekniska säkerhetsfrågor är således centrala redan vid översiktlig planering.

I en översiktsplan bör därför eventuella riskområden tydligt redovisas, förslagsvis på kartor, och en strategi tillfogas planen över hur dessa områden skall utredas i samband med framtida detaljplaner, bygglov eller förebyggande av risker för befintlig bebyggelse.

Redovisning av förutsättningar för ras och skred

Exploatering i eller ovanför branta slänter som innebär att borttagning av vegetationen kan öka sannolikheten för ras. Det är värdefullt att i översiktsplanen identifiera sådana områden för att kunna ta hänsyn till dem i den strategiska planeringen. Till exempel utredningsområden för verksamheter öst om Vuollerim eller söder om Porjus ligger inom riskzonen där skogsbruk och exploatering kan orsaka erosion, ras och slamströmmar enligt kartlager från Skogsstyrelsen i kartvisningstjänst.

Vidare har översiktsplanen inte identifierat branta bergslänter med förutsättningar för berggras och blocknedfall. Det kan vara värdefullt att redan i översiktsplanen uppmärksamma områden med förutsättningar för berggras och blocknedfall som underlag för strategiska beslut om lämplig markanvändning.

Erosion

Det finns områden längs Lule älven öster om Jokkmokk som är planlagt för ny bostadsbebyggelse men enligt kartlagret "Stränders eroderbarhet" i kartvisningstjänst kan det vara potentiellt hög eroderbarhet i delar av området. Det borde undersökas om det pågår erosion i området.

Behov av ytterligare geotekniska utredningar

Samrådsredogörelse

Behov av kompletterande utredningar av säkerhetsfrågor ska senast klarläggas i samband med detaljplanering, men eventuellt behov bör lyftas fram tydligare i översiktsplanen.

Grundläggnings- och miljötekniska frågor

Utredningsområdet för verksamheter norr om Jokkmokk är placerat i ett område med en del torv som kan innebära behov av åtgärder vid grundläggning. Det är en fördel om kommunen känner till dessa utmaningar vid placering av utredningsområden för att tidigt kunna ta ställning till markens lämplighet för planerad markanvändning på en övergripande nivå.

Kommunens ställningstaganden

SGL tolkar kommunens ställningstagande som att kommunen i möjligaste mån har undvikit områden med risker för ras, skred och erosion för framtida utbyggnad. Några av de områden som valts för utveckling omfattar dock en viss risk för ras, skred eller erosion. SGI föreslår att kommunen utökar sina ställningstaganden till att även omfatta hur dessa områden ska hanteras vid kommande detaljplanering och bygglovgivning. SGI saknar även en beskrivning av om befintlig bebyggelse finns i geotekniska riskområden samt hur kommunen avser att arbeta för att eventuella risker ska minska eller upphöra.

I sin översiktsplan behöver kommunen redovisa sitt ställningstagande för hur områden med kända eller potentiella stabilitetsproblem ska hanteras. Ställningstagandet bör omfatta både ny och befintlig bebyggelse men även vegetation, parker och andra grönområden bör ingå. Observera att stabilitetsproblem också kan skapas genom exploatering och ändrad markanvändning.

Ett ställningstagande för hantering av geotekniska säkerhetsfrågor bör bland annat innehålla:

- hur risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade kan minska eller upphöra,
- att det i samband med detaljplanering och bygglovgivning utanför detaljplanelagt område alltid ska utföras en bedömning av stabiliteten för jord och bergslänter samt en bedömning av risken för erosion. Om det finns förutsättningar för låg stabilitet i slänter eller erosion ska alltid en geoteknisk/bergteknisk utredning genomföras,
- att klimatförändringens effekter på markförhållanden alltid måste ingå i de bedömningar och utredningar som görs i planprocessen och vid bygglovgivning,
- att det inom områden där geotekniska säkerhetsfrågorna är styrande för markanvändningen kan omfattande utredningar krävas i detaljplaneskedet och det kan vara nödvändigt att vidta stabilitetshöjande åtgärder i och utanför planområdet för att marken ska bli lämplig att bebygga. Tidiga geotekniska utredningar där geotekniska förhållanden får styra utformningen av sådana områden kan minska behovet av stabilitetshöjande åtgärder och förstärkningsåtgärder,
- områden som inte är lämpliga att bebygga eller som kräver geotekniska undersökningar,
- områden som är prioriterade för skyddsåtgärder,
- detaljplaner som kan behöva upphävas på grund av geotekniska risker,
- behov av mellankommunal samordning,
- identifierade områden där det finns behov av att geotekniska frågor utreds i ett större geografiskt område,
- identifierade områden med behov av en långsiktig handlingsplan för underhåll och kontroll av stabilitetshöjande anläggningar eller åtgärder,

Samrådsredogörelse

Avsikten med ett ställningstagande är att ange vad som ska utredas för att ha en beredskap för det i samband med detaljplaneläggning och bygglovgivning utanför detaljplanelagt område.

Rekommenderat planeringsunderlag

SGI har i ett regeringsuppdrag om harmonisering av statligt framställda planeringsunderlag avseende ras, skred och erosion tillsammans med bl. a MSB och SGU tagit fram en Vägledning ras, skred och erosion. Underlagen finns åskådliggjorda i en kartvisningstjänsten "Ras, skred och erosion" som är refererat till tidigare i detta dokument. Med stöd av kartvisningstjänsten kan de geologiska och geotekniska förhållandena beskrivas översiktligt. SGI bedömer att Jokkmokks kommun har använt några av de kartlager som finns i karttjänsten men kommunen bör beskriva vilka lager som har använts. Det kan finnas andra lager som kommunen inte tagit hänsyn till och som kan vara värdefulla i den översiktliga planeringen och vid strategiska val av lämplig markanvändning.

SGI:s webbvägledning "Geoteknisk säkerhet i kommunal planering" ger råd och stöd kring hur geotekniska säkerhetsfrågor kan hanteras vid översiktsplanering.

4.1.6.1 Kommunens kommentar

Nytt ställningstaganden kring utredningsbehovet i efterföljande planeringsskeden kopplat till geotekniska risker har lagts till. Planförslaget har kompletterats med text om hur kommunen avser att arbeta för att eventuella geotekniska risker ska minska eller upphöra.

Översiktsplanen har kompletterats med kartunderlaget "Stränders eroderbarhet" samt med text i områdesspecifik text.

Översiktsplanen har kompletterats med kartunderlag från SGI för ras och skred.

Planförslaget har kompletterats med förtydligande information om vad ett utredningsområde är, samt förtydligats kopplat till behovet av kommande utredningar i efterföljande planeringsskeden.

4.1.7 Sveriges geologiska undersökning, SGU

SGU:s sammanfattande inställning

SGU bedömer att översiktsplanen saknar tydliga motiveringar till varför riksintresset för värdefulla ämnen eller material inte tillgodoses i översiktsplanen och varför kommunen inte tagit regeringens ställningstagande i beaktning, framhåller att syftet med instrumentet riksintressen är att flera konkurrerande riksintresseanspråk kan överlappa varandra, anser att kommunen bör balansera ställningstagandet av olika riksintresseanspråk, anser att det behöver framgå hur riksintressena Rakas, Äpartjåkka, Lantanjarkka och Norvijaur tillgodoses,

Samrådshandlingen för översiktsplan

I Jokkmokks kommun finns flera riksintressen för värdefulla ämnen eller material utpekade: dessa ligger vid Rakas, Äpartjåkka, Lantanjarkka, Norvijaur och Kallak. Det framgår i översiktsplanen att kommunen är väl medveten om betydelsen av metaller och mineral både

Samrådsredogörelse

för samhällets utveckling och för Norrbottens län. Idag finns inga aktiva gruvor i Jokkmokks kommun. SGU har främst synpunkter på kommunens bedömning och beskrivning av riksintresset för värdefulla ämnen eller material beläget vid Kallak.

SGU kan informera om att de utpekade riksintresseanspråken vid Rakas, Äpartjåkka, Lantanjarkka och Norvijaur vilka endast är utpekade som punkter, är aktuella för en översyn. Översynen avser att klargöra om dessa riksintresseanspråk ska kvarstå och i förekommande fall om de ska detaljavgränsas. Om SGU som ansvarig utpekande myndighet vid översynen bedömer att något av dessa inte uppfyller aktuella kriterier kommer de fråntas status som riksintresseanspråk. Dock är dessa områden i dagslägen riksintresseanspråk och ska behandlas som sådana i översiktsplanen. Planförslaget anger inte hur dessa anspråk ska tillgodoses. SGU anser att det av översiktsplanen behöver framgå hur kommunen anser att dessa tillgodoses i enlighet med 3 kap. 4 § plan- och bygglagen.

Bakgrund till riksintresset för värdefulla ämnen eller material, Kallak

SGU ansvarar för att peka ut riksintresseanspråk enligt 3 kap. 7 § miljöbalken som avser mark- och vattenområden som innehåller värdefulla ämnen eller material. Riksintressen ska skyddas mot påtaglig skada och riksintressens kärnvärden ska beaktas i kommunernas planläggning. Riksintresseanspråket avser att reservera en fyndighet av nationellt intresse i området och skydda den mot påtaglig skada. Av den anledningen ska det framgå i översiktsplanen hur riksintresseanspråket ska skyddas.

Järnmalmsfyndigheten Kallak pekades ut som riksintresse 2012. Syftet med riksintresseanspråk enligt 3 kapitlet 7 § miljöbalken är att peka ut fyndigheter som har specifika egenskaper och är viktiga för samhällets behov. Riksintressestatusen utgör statens anspråk där syftet är utvinning av fyndigheten. Det är i detta sammanhang viktigt att påpeka att syftet inte är att utvinningen ska ske idag. Det är lika viktigt att möjliggöra framtida utvinning eller sörja för vår försörjningsberedskap och att därför inte förändra nutida markanvändning på ett sätt så att utvinning omöjliggörs. I utredningen som låg till grund för utpekandet av Kallak som riksintresse framgår att järnmalmsfyndigheten i Kallak är en av ett fåtal kända järnmalmsfyndigheter i Sverige som kan klassas som ekonomiskt brytvärda. Med undantag för produktionen i Kiruna beräknas övriga järnmalmsproducenter ha en begränsad livslängd på några tiotals år. Detta gör järnmalmen i Kallak särskilt viktig för försörjningsberedskapen.

Möjligheten att återvinna järnmalm ökar och är idag en integrerad del av den moderna stålindustrin, dit merparten av järnmalmen går. Trots det ökar behovet av ny järnmalm framför allt för byggande och infrastrukturprojekt. Även om Sverige är en liten producent av järnmalm globalt sett, står Sverige idag för 89 % av produktionen av järnmalm i Europa. Europa importerar merparten av sitt behov. I det rådande omvärldsläget är det därför viktigt att framhålla att försörjningsbehovet inte bara omfattar Sveriges behov utan att den svenska produktionen är strategiskt viktig för att minska EU:s beroende av import från tredjepartsländer.

Riksintresseanspråket Kallak i översiktsplanen

Jokkmokks kommun har angett att rennäringsen ska äga företräde och att riksintresset för värdefulla ämnen eller material, avseende järnmalmsfyndigheten i Kallak, inte kommer att tillgodoses.

Samrådsredogörelse

Regeringen har den 22 mars 2022, N2017/04553, beviljat ett bolag bearbetningskoncession enligt minerallagen avseende järnmalmsfyndigheten i Kallak och gjort en avvägning mellan de motstående riksintressena för värdefulla ämnen eller mineral och rennäring. I beslutet konstaterade regeringen att den gruvverksamhet som ansökan om bearbetningskoncessionen avser medför ett intrång i markområden som används för rennäring, men i ett relativt mindre område. Fyndigheten i Kallak har potential att generera betydande samhällsekonomiskt positiva effekter, vilket är att betrakta som god hushållning med samhällets resurser. Regeringen konstaterade dock att genom de villkor som möjligheter att bedriva renskötsel omintetgörs.

Vid en samlad bedömning konstaterade regeringen att företräde ska ges åt riksintresset för värdefulla ämnen eller mineral. Beslutet rättsprövades av Högsta förvaltningsdomstolen, i mål nr 3893-22 med dom meddelad den 25 juni 2024, som konstaterade att regeringens beslut ska stå fast.

I översiktsplanen finns det inte någon motivering till varför kommunen inte beaktat den bedömning som regeringen redan gjort avseende avvägningen mellan olika riksintressen i regeringsbeslutet om bearbetningskoncession. Kommunen motiverar inte varför översiktsplanen prioriterar riksintresset för rennäring framför riksintresset för värdefulla ämnen eller material vid Kallak. I hållbarhetsbedömningen framgår att planförslaget riskerar att minska Sveriges självförsörjning av värdefulla ämnen och material, vilket kan påverka landets näringsliv i stort. Däremot beskrivs nollalternativet medföra att det är sannolikt att en gruva i Kallak skulle komma till stånd vilket skulle stärka Sveriges självförsörjning av värdefulla ämnen och material och ge förutsättningar för ett starkt näringsliv i landet i stort.

Regeringen har således redan gjort en bedömning avseende företräde för riksintresseanspråket i Kallak, i enlighet med minerallagen. SGU bedömer att översiktsplanen saknar tydliga motiveringar till varför riksintresset för värdefulla ämnen eller material inte tillgodoses i översiktsplanen och varför kommunen inte tagit regeringens ställningstagande i beaktning. Mot denna bakgrund bör länsstyrelsen, avseende riksintresset för värdefulla ämnen eller material vid Kallak, framföra regeringens bedömning i beslut om bearbetningskoncession vid Kallak, dvs. att företräde ska ges åt riksintresset för värdefulla ämnen eller mineral.

4.1.7.1 Kommunens kommentar

Planförslaget har kompletterats med hur kommunen förhåller sig till riksintresseanspråken för värdefulla ämnen eller material Rakas, Äpartjåkka, Lantanjarkka och Norvijaur. Planförslaget har även kompletterats gällande kommunens förhållningssätt till riksintresseanspråket Kallak.

4.1.8 Svenska kraftnät

Yttrande angående samråd om förslag till översiktsplan för Jokkmokks kommun

Svenska kraftnät (SVK) har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och har följande synpunkter:

Sammanfattning

Samrådsredogörelse

SVK har ett flertal befintliga anläggningar inom Jokkmokks kommun. Flera av dessa planeras att ersättas och förnyas under de kommande åren. Kommunen bör komplettera översiktsplanen med information om befintliga anläggningar och pågående projekt så att hänsyn till dessa tas i efterföljande planering.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har i oktober 2024 beslutat att mark- och vattenområden som används för samtliga befintliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. Kommunen behöver redovisa riksintresset i översiktsplanen samt beskriva hur riksintresset ska tillgodoses. Dessutom bör avgränsningen av vissa utvecklingsområden/omvandlingsområden ses över då dessa delvis överlappar riksintresseanspråket samt påverkansområdet.

Översiktsplanen bör även kompletteras med information om elsäkerhet.

Svenska kraftnäts anläggningar

Befintliga anläggningar

SVK har ett flertal befintliga anläggningar (kraftledningar och stationer) inom Jokkmokks kommun. Samtliga av SVK:s transmissionsnätledningar och -stationer har betydelse för rikets elförsörjning. Det är viktigt att vår samhällsviktiga verksamhet och rättigheter i form av till exempel ledningsrätt respekteras. Ingen pågående eller planerad verksamhet får utföras på sådant sätt att SVK:s anläggningars funktionalitet eller allmänhetens säkerhet riskerar att påverkas. Ny verksamhet får inte heller försvåra underhåll, reinvestering eller utbyte av våra anläggningar.

Pågående projekt

SVK noterar att kommunen förespråkar att nya kraftledningar i första hand ska lokaliseras i anslutning till befintliga ledningar och ledningsgator samt att kraftledningar i första hand ska markförläggas. Vid planering av nya luftledningar förhåller sig SVK till bestämmelserna i miljöbalken och genomför bland annat lokaliseringsutredningar. Om det i det specifika fallet bedöms lämpligt utreds möjligheten att lokalisera ny luftledning i anslutning till befintliga ledningar och ledningsgator för att minska markintrånget.

Regeringen har beslutat om ändring i förordningen om nätkoncession (SFS 2025:34) där det framgår att en växelströmsledning som är avsedd för en spänning om 130 kilovolt eller högre ska anläggas som luftledning om inte särskilda skäl motiverar markkabel (19 a §).

Inom Jokkmokks kommun har SVK ett antal pågående projekt:

Stationsprojekt Ligga

Reinvesteringsprojekt som innebär att en ny station byggs i närområdet till Ligga kraftverk. Syftet med reinvesteringen är att möjliggöra anslutning av vattenkraftstation samt stamnätledningar. Ny station bidrar till ett bättre och robustare stamnät med större kapacitet och bättre flexibilitet. Anläggningen planeras att driftsättas under våren 2026 och vara klar under hösten 2026.

Stationsprojekt Letsi

Reinvesteringsprojekt som innebär att en ny 400 kV station byggs invid befintlig 400 kV station. Första idrifttagning av ny station sker preliminärt i oktober 2026 och projektet förväntas avslutas under vintern 2027.

Samrådsredogörelse

Stationsprojekt Messaure

Projektet innebär förnyelse av befintlig station samt anslutning av 400 kV-ledningen mot Finland. Projektet är i slutfas och färdigställande av markåtgärder återstår. Stationen togs i drift under september 2025.

Ledningsprojekt Porjusberget-Naalojärvi

Projektet innebär att en ny 400 kV-ledning byggs från befintlig station i Porjusberget till ny station i Naalojärvi (Gällivare kommun). Syftet med projektet är att möjliggöra tillräcklig effekt för LKAB:s verksamheter i Gällivare. Ansökan om nätkoncession har inlämnats till Energimarknadsinspektionen och beslut förväntas preliminärt meddelas under kvartal 1 2026. Planerad byggstart är kvartal 4 2026 och idrifttagning preliminärt under kvartal 3 2029.

Ledningsprojekt Porjusberget – Ligga och Ledningsprojekt Harsprånget-Porjusberget

Projektet innebär att två befintliga 400 kV-ledningar mellan Porjusberget och Ligga respektive mellan Harsprånget och Porjusberget kommer att förnyas och ersättas, då befintliga ledningar börjar ha uppnått sin tekniska livslängd. Projekten är i ett tidigt skede och för närvarande pågår lokaliseringstudier. Preliminärt kommer myndighetsdialog och avgränsningssamråd att hållas för båda projekten under 2026. Byggskedet planeras preliminärt att påbörjas under 2030 och planerad idrifttagning preliminärt 2032 respektive 2033.

Ledningsprojekt Harsprångspaketet

Projektet befinner sig i tidig planeringsfas och omfattar förnyelse av ledning UL1 Ligga-Grundfors samt delsträcka Ligga-Jokkmokk av ledning UL25 Ligga-Vargfors. Ledningsförnyelsen innebär att befintliga ledningar kommer att rivas och ersättas av nya ledningar. De två ledningarna ingår i ett åtgärdspaket som även omfattar Grundfors-Storfinnforsen och Grundfors-Ramsele. Motivet till ledningsförnyelsen är att befintliga ledningar i närtid uppnår sin tekniska livslängd. Projektet planerar preliminärt myndighetsdialog under 2026.

Ledningsprojekt Lesti-Svartbyn

Projektet innebär ny 400 kV-ledning mellan Lesti-Svartbyn. Den nya ledningen är en del av den gröna energiomställningen i norr och möjliggör ökat effektuttag i regionen. Ledningen bidrar även till att bibehålla stabiliteten och driftsäkerheten i transmissionsnätet. Ansökan om koncession har inlämnats till Energimarknadsinspektionen. Preliminär planerad byggstart 2026 och preliminär idrifttagning 2028-2029.

Svenska kraftnäts nätutvecklingsplan

För övergripande information gällande SVK:s framtida planer för trans-missionsnätet för el hänvisar SVK till Nätutvecklingsplan 2026-2035 som finns publicerat på vår webbplats: [Nätutvecklingsplan | Svenska kraftnät](#). Nätutvecklingsplanen är relevant planeringsunderlag till översiktsplanen.

SVK har även publicerat en regional nätutvecklingsplan för Norrbottens och Västerbottens län. Planen återfinns på SVK:s webbplats: [Så planerar vi elnätet för framtiden | Svenska kraftnät](#)

Svenska kraftnäts anläggningar i översiktsplanen

Samrådsredogörelse

Transmissionsnätet för el är ett viktigt underlag i det kommunala planeringsarbetet, både ur perspektivet att befintligt transmissionsnät är samhällsviktig infrastruktur som tryggar Sveriges elförsörjning samt att transmissionsnätet för el är ett utpekat riksintresse enligt 3 kap. 9 § miljöbalken.

Planbeskrivningen bör kompletteras med information om SVK:s befintliga anläggningar så att dessa beaktas i efterföljande planering. SVK ser även positivt på att information om pågående projekt finns med i översiktsplanens planbeskrivning så att detta beaktas i efterföljande planering.

Riksintresse för totalförsvarets anläggningar

SVK vill upplysa om att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (nu Myndigheten för civilt försvar) i oktober 2024 beslutade att mark- och vattenområden som används för samtliga befintliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el, samt distributionsnätet för el mellan fastlandet och Gotland, är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, enligt 3 kap. 9 § miljöbalken.

Det utpekade området för riksintresse för totalförsvarets anläggningar vid en luftledning är 100 meter. Detta omfattar den befintliga ledningsgatan som är cirka 50 meter bred och den yta som krävs för att bygga en ny eller ersättande ledning intill den befintliga ledningen. Även denna yta beräknas till 50 meter i bredd.

Inom utpekat riksintresseanspråk är det *inte* lämpligt att planera för ny markanvändning. Utanför det utpekade området för riksintresse vid luftledning finns dessutom ett påverkansområde där vissa åtgärder eller verksamheter, däribland ny störningskänslig bebyggelse såsom bostäder, vård- och skollokaler, påtagligt kan försvåra upprätthållandet av transmissionsnätet eller förutsättningarna för att bygga ut och förnya nätet. Påverkansområdet sträcker sig 160 meter åt vardera håll från riksintresseytans gräns vid luftledning. Observera att där fler än en ledning löper parallellt är riksintresseanspråket större än ovan angivet. Mot bakgrund av ovan bör planbeskrivningen revideras vad gäller lämpligheten för ny bebyggelse inom påverkansområdet.

På sidan 98 i planbeskrivningen anges att ny bebyggelse bör placeras mins 130 meter från en 400 kV-ledning med anledning av elektromagnetiska fält, vilket behöver ändras till 160 meter så att detta förhåller sig till påverkansområdet.

För stationer omfattar den geografiska preciseringen av riksintresset dels det utrymme som befintliga stationer upptar, vilket varierar mellan stationerna, och dels nya utrymmen invid eller i närheten av de befintliga stationerna för att kunna förnya dem. Utanför den geografiska preciseringen för stationer finns ett påverkansområde om 400 meter åt vardera håll.

Vissa delar av riksintresseanspråket omfattas av försvarssekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen respektive säkerhetsskyddsklassificering enligt 2 kap. 5 § säkerhetsskyddslagen. För mer information om dessa kontakta Myndigheten för civilt försvar.

Geodata för de delar av transmissionsnätets riksintresseanspråk som inte omfattas av försvarssekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen respektive säkerhetsskyddsklassificering enligt 2 kap. 5 § säkerhetsskyddslagen finns att hämta via Planeringskatalogen.

Samrådsredogörelse

Kommunen behöver komplettera översiktsplanen med en redovisning av riksintresset då detta saknas i samrådshandlingen, samt beskriva hur riksintresset ska tillgodoses. I markanvändningskartan behöver riksintresset synliggöras. Dessutom behöver avgränsningen av vissa utvecklingsområden/omvandlings-områden ses över då dessa delvis överlappar riksintresseanspråket och påverkansområdet.

Elsäkerhet

Ur ett elsäkerhetsperspektiv regleras avståndet mellan kraftledningar och olika verksamheter i Elsäkerhetsverkets föreskrifter ELSÄK-FS 2022:1. Föreskrifterna reglerar bland annat byggnation och vissa typer av verksamheter på upp till 100 meters avstånd från kraftledningar. Exempel på detta är verksamhet med brandfarliga och explosiva varor, upplag, parkeringsplatser, busshållplatser med mera.

SVK vill informera om att det invid och under en kraftledning finns risk för steg- och beröringsspänningar i marken. Det finns också elsäkerhetsrisker med att anlägga el-, tele- och metalliska rörledningar eller metalliska konstruktioner, till exempel elstängsel och vindskydd med plåttak, i närheten av kraftledningar. Byggnader i närheten av transmissionsnätet för el kan behöva jordas, exempelvis om väggar och tak är av plåt.

Planbeskrivningen bör kompletteras med information om elsäkerhet.

Magnetfält

SVK tar hänsyn till magnetfält i enlighet med strålskyddslagen, miljöbalken och ansvariga myndigheters rekommendationer. Myndigheterna rekommenderar följande, under förutsättning att det kan genomföras till rimliga kostnader:

- Sträva efter att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.
- Undvik att placera nya bostäder, skolor och förskolor nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.
- Sträva efter att begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer.

Därmed finns inga fasta avstånd för hur nära byggnader tillåts med hänsyn till magnetfält. Vid byggnation av bostäder eller skolor invid kraftledningar bör kommunen ändå ta hänsyn som motsvarar den hänsyn som SVK tar, framförallt genom placering av byggnader.

Mer information om magnetfält och vilka avstånd som bör hållas mellan kraftledningar och bebyggelse finns på SVK:s och Boverkets webbplatser:

- [Magnetfält | Svenska kraftnät](#)
- [Elsäkerhet och hälsa - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

Samråd

Planbeskrivningen bör kompletteras med information om att samråd med SVK ska ske när åtgärder planeras inom 500 meter från transmissionsnätsledningar och -stationer. Mer information om hur samråd med SVK går till finns på vår webbplats: [Samhällsplanering | Svenska kraftnät](#).

Svenska kraftnät vill uppmärksamma kommunen om att vid remittering till SVK önskar vi fullständigt material. Vi ser gärna att relevant lägesbunden data i form av shape-filer skickas till oss med information om vilket koordinatsystem de är skapade i.

4.1.8.1 Kommunens kommentar

Översiktsplanen har kompletterats med information om det nya riksintresset för transmissionsnätet – totalförsvarets civila del och dess påverkansområde. I granskningshandlingen förklaras kommunens förhållningssätt till riksintresset och hur kommunen tillgodoser detta. Kartmaterial har uppdaterats.

På sidan 98 i planbeskrivningen anges att ny bebyggelse bör placeras mins 130 meter från en 400 kV-ledning med anledning av elektromagnetiska fält, vilket behöver ändras till 160 meter så att detta förhåller sig till påverkansområdet.

4.1.9 Luftfartsverket

LFV vill i egenskap av sakägare för CNS-utrustning avge följande yttrande:

I översiktsplanen nämns ingenting vad gäller höga objekt som kan vara till hinder för civil luftfart, endast Försvarsmaktens regler nämns. Detta bör nämnas i alla översiktsplaner för att säkerställa att både LFV och Försvarsmakten remitteras i dessa ärenden.

LFV vill påminna kommunen om att följande gäller för civil luftfart:

Alla byggnadsobjekt, som är bygglovspliktiga eller ingår i kommunala planer, oavsett typ* som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan ska remitteras till LFV för CNS-analys. Detta gäller oavsett position på svenskt territorium.

Detta bör nämnas i översiktsplanen under "Riksintresse", förslagsvis under underrubriken "Totalförsvaret" eller "Kommunikationer".

OBS! CNS-analys är inte samma sak som flyghinderanalys. CNS-analys tar hänsyn till utrustning som på olika sätt används för att kommunicera med, övervaka m.m flygtrafiken. Denna utrustning finns inte enbart i anslutning till flygplats utan även ute i terrängen och därför är det viktigt att alla objekt över 20 m oavsett placering remitteras till Luftfartsverket.

*master, torn, pyloner, vindkraftverk, skyltar, konstverk, byggnader etc.

4.1.9.1 Kommunens kommentar

Planförslaget har kompletterats med beskrivning om att samtliga byggnadsobjekt som är bygglovspliktiga eller ingår i kommunala planer och är högre än 20 meter över mark- eller vattenytan ska remitteras till Luftfartsverket.

4.1.10 Statens fastighetsverk

Samrådsyttrande över förslag till översiktsplan för Jokkmokks kommun

Inledning

Samrådsredogörelse

Statens fastighetsverk (SFV) har mottagit inbjudan till samråd om förslag till ny översiktsplan för Jokkmokks kommun via Länsstyrelsen i Norrbottens län. SFV har tagit del av allmänt tillgängligt material på kommunens webbplats.

Samrådet är ett led i kommunens arbete med att ta fram en ny översiktsplan. Gällande översiktsplan antogs 2011.

SFV:s synpunkter lämnas till Länsstyrelsen i Norrbottens län som lämnar ett samlat statligt yttrande.

SFV:s uppdrag och fastigheter

SFV är en myndighet som förvaltar vissa delar av statens fasta egendom. SFV:s uppdrag beskrivs i myndighetens instruktion och årligt regleringsbrev.

De fastigheter SFV ska förvalta är de som staten långsiktigt behöver för speciella ändamål, fastigheter som är av stort kulturhistoriskt värde för vilka staten har ett särskilt ansvar, fastigheter som under århundraden har tillhört kronan eller har donerats till staten.

SFV har ett långsiktigt förvaltningsperspektiv och många av SFV:s objekt är statliga byggnadsminnen (SBM) med Riksantikvarieämbetet som tillsynsmyndighet.

SFV förvaltar cirka 4000 byggnader och en sjundedel av Sveriges markyta.

I Jokkmokks kommun förvaltar SFV drygt 900 000 ha mark, däribland Jokkmokks kronoöverlopsmark. SFV förvaltar även ett antal byggnader som härrör från skogsbruket och från annan statlig verksamhet inom kommunen samt det statliga byggnadsminnet Armé batteriet Bomyrberget i Vuollerim, även kallat Victoriafortet.

Sammanfattning

- SFV har inga större synpunkter på framtagna ÖP. De synpunkter SFV lyfter fram är förslag som kan göra översiktsplanen ännu tydligare.
- SFV informerar även om de fastigheter som ingår i Skogsutredningen respektive vilka skogar som är indelade, samt bifogar kartunderlag och övrig information över dessa fastigheter.

SFV:s synpunkter

SFV:s fastigheter som berörs av Översiktsplanen

SFV förvaltar en stor del skog- och fjällfastigheterna i Jokkmokks kommun, drygt 920 000 ha mark. Den övervägande delen av dessa fastigheter, ca 480 000 ha, ligger inom skyddade områden för bland annat nationalpark, Natura 2000-områden och naturreservat, där stora delar av Lapponia ägs av SFV.

SFV konstaterar att i kommunens mark- och vattenanvändningskarta är dessa områden redovisade som Natur och friluftsliv där kommunen har redovisat ett tydligt förhållningssätt.

SFV anser generellt att översiktsplanen har ett tydligt upplägg och informationen som finns redovisad i karttjänsten är lätt att ta till sig. SFV konstaterar vidare att kommunen lyfter fram i ÖP:n att staten ska ta ett större ansvar för skötsel av skyddade områden, att man vill klustra ihop bebyggelse och att skogsbruk helst ska bedrivas småskaligt.

Samrådsredogörelse

Skogsbruk och indelad skog

SFV vill informera kommunen om att en del av SFV:s skogsfastigheter utgörs av så kallade indelad skogsmark som utgörs av både produktions- och naturvårdsskog.

Indelade skogar är skogar som besökts i fält och beskrivits med avseende på både fysiska och biologiska förhållanden, till exempel lutning, markfuktighet, fältvegetation, skogens trädslagsfördelning, ålder och virkesförråd.

Inom de indelade skogarna finns det olika sköselförslag. SFV:s skogs innehav finns redovisat i SFV:s skogskarta.

SFV:s fastigheter som ingår i Skogsutredningen

För kommunens kännedom vill SFV även informera om att hela eller delar av nio skogsfastigheter i Jokkmokks kommun, se bilaga 1 och 2, ingår i den så kallade skogsutredningen.

SFV konstaterar att de delar av fastigheter som berörs av Skogsutredningen huvudsakligen finns både inom markanvändningen Glesbebyggd landsbygd samt Natur och friluftsliv.

Övriga skyddade kulturmiljöer, byggnadsminnen och världsarv

SFV anser att kommunen har redogjort för de övriga skyddade kulturmiljöer och byggnader som finns inom kommunen på ett tillfredsställande sätt. Häri ingår de statliga byggnadsminnen som finns inom kommunen.

Däremot anser SFV att ÖP:n ska kompletteras så att statliga byggnadsminnen nämns även under avsnitt Kulturmiljö. Det statliga byggnadsminnet som förvaltas av SFV anges som Armé batteriet Bomyrberget i ÖP:n. För kommunens kännedom går det även under namnet Victoriafortet och hos Riksantikvarieämbetet används bägge dessa namn sammanslaget: Armé batteriet Bomyrberget, Victoriafortet. För att undvika missförstånd anser SFV att kommunen ska använda RAÄ:s benämning.

SFV vill även uppmärksamma kommunen på att objektet har angetts som Victoriafortet och inte Armé batteriet Bomyrberget i den digitala översiktsplanen – Utforska kartan.

Vidare anser SFV att världsarvet med fördel kan lyftas upp ännu tydligare under rubrikerna Kulturmiljö, Natur och fritid och under Friluftsliv, rekreation och kultur.

SFV ger förslag på ändring:

Under Natur och friluftsliv, första stycket, bör världsarvet läggas till: "... naturreservat, nationalparker, Natura 2000, världsarv samt stora delar av det obrutna fjället."

Vidare föreslår SFV att världsarvet omnämns i första stycket under Friluftsliv, rekreation och kultur och inte bara under rubriken Rörligt friluftsliv.

Redovisat utredningsområde för Energistråk

SFV noterar att i markanvändningskartan har kommunen redovisat ett utredningsområde för Energistråk. Området syftar på ett utredningsområde för en planerad vätgasledning mellan Letsi och Luleå. För kommunens kännedom har SFV framfört att det är önskvärt om

ledningen och de olika stationstyperna förläggs så långt som möjligt ifrån SBM:et Armébatteriet Bomyrberget, Victoriafortet ur såväl en skyddsaspekt som utifrån visuell påverkan.

4.1.10.1 Kommunens kommentar

Jokkmokks kommun noterar synpunkterna. Planförslaget har uppdaterats så att de statliga byggnadsminnena har tydliggjorts och att namnsättningen av byggnadsminnen stämmer överens med Riksantikvarieämbetens benämningar.

4.2 Region och grannkommuner

4.2.1 Region Norrbotten

Yttrande över förslag till ny översiktsplan Jokkmokks kommun

Sammanfattning

Region Norrbotten ställer sig i stort positiv till förslaget till ny översiktsplan för Jokkmokks kommun. Planen överensstämmer väl med den nya regionala utvecklingsstrategin, Norrbottensstrategin 2040, mål och intentioner. Region Norrbotten föreslår kommunen att: 1) införliva den nya regionala utvecklingsstrategin i planen. 2) inkludera kommersiell service tydligare i sin beskrivning av Serviceort och Landsbygdsort 3) göra planens utvecklingsinriktning tillgänglig i GIS-format för kommunöverskridande analyser samt 4) förtydligar hur transportsystemet samspelar med kommunens näringsliv och serviceutveckling.

Region Norrbottens synpunkter

Regionala mål

Översiktsplanen visar en tydlig medvetenhet om behovet av samverkan i den fysiska planeringen. Planen relaterar aktivt till regionala och nationella mål, riksintressen och strategier och lyfter komplexiteten i målkonflikter mellan exempelvis rennäring, infrastruktur, energiproduktion, naturvård och näringslivsutveckling. Genom att efterfråga samordning, dialog och gemensamma kunskapsunderlag skapas förutsättningar för helhetssyn, långsiktighet och samarbete mellan kommuner, region och stat. Detta ligger väl i linje med den regionala utvecklingsstrategins ambition om att gemensamma utmaningar ska hanteras samordnat och att regionala styrkor ska tas tillvara genom samverkan.

Ny regional utvecklingsstrategi

Region Norrbotten vill uppmärksamma på att en ny regional utvecklingsstrategi beslutades i december 2025 och rekommenderar att kommunen införlivar den nya strategin i översiktsplanen.

Norrbottensstrategin 2040 pekar ut fyra prioriterade områden för länets utveckling: • En tillvaro full av möjligheter

- Ett lärande och attraktivt län
- Innovativt och konkurrenskraftigt
- Ett närmare Norrbotten

Samrådsredogörelse

Strategin genomsyras av perspektiven hållbarhet, inkludering, digitalisering och samverkan, med målet att skapa ett robust, jämlikt och framtidsinriktat Norrbotten. Den finns att hitta på utvecklanorrbotten.se/om-regional-utveckling/norrbottensstrategin/.

Region Norrbotten föreslår att:

- Kommunen införlivar den nya regionala utvecklingsstrategin i planen och beskriver hur kommunens prioriteringar förhåller sig till den regionala strategins mål och intentioner.

Handlingsplan för ett servicerikt Norrbotten

I Handlingsplan för ett servicerikt Norrbotten har Region Norrbotten tillsammans med länets kommuner tagit fram prioriterade områden viktiga för service och dess utveckling. Områdena är prioriterade utifrån att det idag finns en dagligvarubutik och/eller en drivmedelsanläggning eller där det tidigare funnits denna service.

Utifrån ställda kriterier i Förordning (2024:1243) om stöd för att främja tillgången till grundläggande kommersiell service kan Region Norrbotten bevilja olika stöd till butiker och drivmedelsanläggningar. Kortfattat ska det vara året runt-öppna dagligvarubutiker, minst 10 km till närmaste annat försäljningsställe, med fullt sortiment (minst 1000 artiklar där varugrupperna chark, mejeri, ägg, färskt bröd samt frukt och grönt ska finnas representerade) samt till publika drivmedelsanläggningar med minst 15 km till närmaste annat försäljningsställe. För Jokkmokks kommun är de prioriterade områdena:

Kvikkjokk - finns idag en mindre butik (inte fullsortiment) på fjällstationen med mat, kartor, friluftsutrustning och bränsle (ej anläggning). Utöver det finns laddstation.

Kåbdalis - dagligvarubutik och drivmedelsanläggning

Murjek - dagligvarubutik

Porjus - dagligvarubutik och drivmedelsanläggning

Vuollerim - dagligvarubutik och drivmedelsanläggning

Årrenjarkka - drivmedelsanläggning

Både kommersiell och offentlig service har betydelse för att skapa starka lokalsamhällen och miljöer där det är attraktivt att bo och arbeta, starta och driva företag samt platser att besöka.

Region Norrbotten föreslår att:

- Kommunen överväger att inkludera kommersiell service tydligare i sin beskrivning av Serviceort och Landsbygdsort för en tydligare koppling till den regionala handlingsplanen.

Utvecklingsinriktningen

Region Norrbotten är positiva till att Jokkmokks kommun lyfter fram behovet av hållbar samhällsutveckling med fokus på attraktiva livsmiljöer, tillgång till service och goda boendemiljöer.

Kartan som beskriver den geografiska utvecklingsinriktningen är tilltalande och tydlig. Region Norrbotten ser gärna att den även görs tillgänglig som GIS lager med liknande stilsättning, så det går att studera i förhållande till de andra

Samrådsredogörelse

kommunerna strategiska geografiska inriktningar och använda som underlag i digitala regionala kartverktyg.

Region Norrbotten föreslår att:

- Kommunen gör planens utvecklingsinriktning tillgänglig i GIS-format med stilsättning när planen är antagen så att andra organisationer kan spegla den i sina egna karttjänster.

Infrastruktur

Region Norrbotten vill betona att tillgången till fungerande och robust infrastruktur är avgörande för Jokkmokks näringslivsutveckling. Inlandsbanan och dess koppling till Malmbanan i Gällivare är viktiga länkar för godstransporter, kompetensförsörjning och företagens utveckling. Inlandsbanan är dessutom utpekad som viktig ur ett beredskapsperspektiv, vilket gör att dess funktion och utvecklingsbehov bör beaktas i planeringen. En tydligare beskrivning av hur transportsystemet samspelar med kommunens näringsliv och serviceutveckling skulle stärka översiktsplanens helhetsperspektiv. Region Norrbotten föreslår att:

- Kommunen förtydligar i planen hur transportsystemet samspelar med kommunens näringsliv och serviceutveckling.

Övriga synpunkter

Jokkmokks översiktsplan beaktar i hög grad de regionala inriktningarna för samhällsplanering genom ett tydligt fokus på långsiktig hållbarhet, resurshushållning och utveckling med respekt för platsens befintliga värden. Planen betonar vikten av att i första hand ta tillvara och utveckla befintliga miljöer, bebyggelse och infrastruktur, snarare än att expandera i nya områden. Genom förtätning i centralort, serviceorter och befintliga byar skapas förutsättningar för ett mer hållbart byggande där mark och vatten hushållas effektivt och där befintliga strukturer används som resurser i samhällsutvecklingen. Detta ligger väl i linje med ambitioner om cirkulära flöden, även om begrepp som återbruk, delningstjänster och cirkulärt byggande kan tydliggöras ytterligare i genomförandedelen.

Planen visar en stark förståelse för samspelet mellan funktionella och sociala värden i skapandet av trygga och levande livsmiljöer. Genom att lyfta arkitektur, gestaltad livsmiljö, offentliga rum och mötesplatser som centrala delar av samhällsplaneringen tydliggörs hur den byggda miljön kan bidra till trygghet, identitet och social sammanhållning. Särskild vikt läggs vid att boendemiljöer och offentliga rum ska fungera året runt, vilket är särskilt relevant i ett arktiskt och glesbefolkat sammanhang. Planeringen tar även tydlig hänsyn till jämlikhet och tillgänglighet, bland annat genom att lyfta olika gruppers behov samt genom att betona trygghet, trafiksäkerhet och närhet till service.

Konst, kultur och kulturmiljöer ges en framträdande roll i översiktsplanen och integreras som en aktiv del av samhällsutvecklingen. Kulturmiljön ses inte enbart som något som ska skyddas, utan som en resurs som bidrar till platsers attraktivitet, identitet och utvecklingskraft. Planens tydliga ställningstaganden kring kulturmiljö, gestaltning och behovet av ett kommunomfattande kulturmiljöprogram stärker förutsättningarna för att kultur ska vara en integrerad del i både planering och genomförande.

Stads- och landsbygdsutvecklingen bygger i hög grad vidare på befintliga stråk, noder och ortsstrukturer. Genom en tydlig hierarki mellan centralort, serviceorter, landsbygdsorter och landsbygd skapas förutsättningar för samlad bebyggelseutveckling som stärker underlaget för service, kollektivtrafik och lokal handel. Planen lyfter vikten av närhet till natur,

Samrådsredogörelse

grönområden och vattennära miljöer som en central kvalitet för både boende och besöksnäring. Grönstruktur, blåstruktur och tillgång till rekreationsområden beskrivs som avgörande för lek, rörelse, friluftsliv och möten mellan människor året runt, och integreras konsekvent i den geografiska utvecklingsinriktningen.

Översiktsplanen visar också en god förståelse för bostadsmarknadens roll i den långsiktiga samhällsutvecklingen. Den betonar behovet av ett varierat bostadsutbud med olika upplåtelseformer och bostadstyper för att möta invånarnas skiftande behov och livssituationer. Särskilda behov hos äldre, unga och andra grupper lyfts tydligt, liksom vikten av flyttkedjor för att frigöra bostäder och skapa rörlighet på marknaden. Genom att koppla bostadsutveckling till möjligheten att bo och arbeta på samma plats stärks underlaget för lokal service, skola och vård samt kommunens långsiktiga skattebas. Samtidigt finns en medvetenhet om riskerna med tillfälliga boendelösningar och fly-in fly-out-upplägg, där planen betonar att sådana lösningar måste utformas med hänsyn till lokalsamhället för att undvika social och bostadsmarknadsmässig obalans.

Klimatanpassning och klimathänsyn är tydligt integrerade i översiktsplanen. Planen lyfter både förebyggande och anpassande åtgärder för att hantera ett förändrat klimat, exempelvis genom hänsyn till översvämningsrisker, skyfall, ras och skred samt genom skydd och stärkt förvaltning av naturmiljöer och ekosystem. Den starka betoningen på grön infrastruktur, biologisk mångfald och sammanhängande landskap bidrar till att öka kommunens och regionens motståndskraft mot klimatförändringarnas effekter och säkra samhällsviktig infrastruktur på lång sikt. Genom att betona konsultation med samebyar, hantering av kumulativa effekter och bevarande av grön infrastruktur, samtidigt som utrymme lämnas för prövade etableringar som stärker näringslivet, svarar översiktsplanen mot Norrbottensstrategins betoning av balans mellan utveckling, urfolks rättigheter och ekologiska gränser. Planen understryker att nyetableringar ska vägas mot statliga intressen, samlande konsekvensbedömningar samt lokal nytta. Det ligger i linje med Norrbottensstrategins inriktning mot hållbar resursanvändning, helhetssyn i markanvändningen och återföring av värden till berörda lokalsamhällen.

4.2.1.1 Kommunens kommentar

Jokkmokks kommun välkomnar den nya regionala utvecklingsstrategin och har kompletterat planförslagets regionala mål med denna.

Översiktsplanen är kompletterad med betydelsen av kommersiell service i beskrivningarna av service- och landsbygdsorter.

4.2.2 Arvidsjaur kommun

Beskrivning av ärendet

Jokkmokks kommun har tagit fram ett förslag till översiktsplan för Jokkmokks kommun. Samrådstiden pågår mellan 25 november 2025 och 18 februari 2026.

Planen berör bland annat följande frågor

- Inlandsbanan
- E 45 och riksväg 97
- Regionala flygplatser

Samrådsredogörelse

-Markanvändningsområde

Beslut

Arvidsjaurs kommun har inget att erinra över Jokkmokks samrådsförslag till översiktsplan och ser positivt på möjligheterna till utveckling i Jokkmokks kommun. Planen är bra beskriven, tydlig och snyggt presenterad, i enlighet med bilaga.

4.2.2.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna.

4.2.3 Arjeplogs kommun

Kommunstyrelsen avstår från att lämna synpunkter då den nya översiktsplanen för Jokkmokks kommun inte bedöms påverka Arjeplogs kommun.

4.2.3.1 Kommunens kommentar

Kommunen har noterat.

4.2.4 Bodens kommun

Yttrande Översiktsplan Jokkmokks kommun

Beskrivning av ärendet

Jokkmokks kommun har upprättat förslag till ny översiktsplan. Översiktsplanen är på samråd till och med 18 februari 2026. Jokkmokks kommun önskar yttrande av Bodens kommun under samrådstiden.

Förvaltningens synpunkter

Bodens kommun ser positivt på framarbetande av översiktsplanen och ser fram emot en fortsatt dialog och samverkan i översiktsplaneringen. De pågående industrisatsningarna i Boden samt det förändrade läget medför ökade krav på transportsystemet.

Kommunen arbetar aktivt för att hantera dessa utmaningar och ser ett ökat behov av mellankommunal samverkan inom transportområdet. Bodens kommun vill i detta sammanhang betona vikten av Bodens roll som en militärgeografisk nod. Järnvägsstråken Narvik–Boden–Haparanda utgör tillsammans en av Sveriges mest strategiskt betydelsefulla transportkorridorer. Malmabanans kapacitet och robusthet är avgörande för att säkerställa transporter med den enda direkta järnvägsförbindelsen med Finland. Detta för att möjliggöra gränsöverskridande militära transporter, logistik och gemensam planering inom ramen för det fördjupade svensk-finska och NATO-samarbetet.

Denna infrastruktur bör därför betraktas som en totalförsvarsresurs av hög prioritet, med motsvarande krav på robusthet, kapacitet och skydd. I Bodens kommuns remissvar till Förslag till nationell plan för transportinfrastruktur påpekade kommunen vikten av Malmabanans kapacitet och utbyggnad av dubbelspår Boden–Luleå för att undvika flaskhalsar.

Samrådsredogörelse

Bodens kommun delar i övrigt Jokkmokks kommuns beskrivning av vikten av riksvägen 97 och europaväg 45.

Bodens kommun ser det som mycket positivt med utpekade av elintensiva stråk. Det är positivt att planförslaget lyfter fram vikten av att säkerställa mark för energidistribution. Bodens kommun ser fram emot fortsatt samverkan inom projektet Mellankommunal energiplanering.

4.2.4.1 Kommunens kommentar

Jokkmokks kommun är positiv till ökad samverkan mellan grannkommunerna. Kommunen delar Bodens syn på utveckling av Malmbanan. En av översiktsplanens strategiska inriktningar är att verka för just goda kommunikationer, och kommunen ställer sig positiv till att Malmbanan fortsatt utvecklas för såväl persontrafik som godstrafik. Transporter har lagts till som mellankommunala fråga att samverka inom.

4.2.5 Älvsbyns kommun

Älvsbyns kommun lämnar följande synpunkter på samrådshandlingen
Översiktsplan Jokkmokks kommun för Jokkmokks kommun.

Kommunöverskridande frågor

Kåbdalis är i översiktsplanen en utpekad landsbygdsort med lägre grad av kommunal service. I översiktsplanen anges att Kåbdalis har potential att växa och framför allt utvecklas med fler året runt-boende. För att Kåbdalis ska kunna erhålla ökat befolkningsunderlag som möjliggör att orten på sikt kan uppbära status som serviceort, behövs en arbetsmarknad eller när-liggande service som gör permanent boende på orten möjligt för en yngre och arbetsför befolkning. Vidsel är den tätort som ligger geografiskt närmast Kåbdalis och bedöms, i aktuellt sammanhang, kunna bidra till en positiv utveckling inom Jokkmokks kommun.

I Vidsel med omnejd finns ett, för området, betydande antal större offentliga och privata arbetsgivare med kompetensbehov inom en bredd av sektorer och tjänster såsom högteknologisk testverksamhet (stridsflyg, robotteknik, komponent- och fordonteknik m.fl.), räddningstjänst, mekanik/verkstad, administration, restaurang- och besöksnäring, livsmedelsindustri men också barnomsorg och utbildning. Vidsel-Bredsel-Vitberget-Kåbdalis-Jokkmokk är, ur ett ortsperspektiv, att betrakta som en lokal arbetsmarknad, där avstånd mellan tätorterna/byarna möjliggör permanent boende, barnomsorg/grundskola respektive arbete över kommungränsen.

I Vidsel finns också kommunal förskola och grundskola (F-6) samt idrotts-hall, badplats, hockeyrink och multiaktivitetsyta för blandade sporter tillika föreningar med varierad inriktning och aktiviteter för olika åldersgrupper. För Kåbdalis utsikter att växa med fler permanentboende, inte minst barnfamiljer, är tillgången i Vidsel till förskola och grundskola (F-6) således en möjlighet för invånare att tillgodogöra sig kommunal service inom närmare avstånd från hemmet alternativt närmare eventuell arbetsplats.

Samrådsredogörelse

Älvsbyns kommun framhåller kommunöverskridande samarbete som en möjlighet att ta vara på vardera ords fördelar, vilket på sikt kan inverka positivt på upprätthållandet av kommunal service utanför respektive kommuns centralort och därmed också ge förutsättningar för personalförsörjning till orternas arbetsplatser och till en befolkningstillväxt, inte minst i Kåbdalis.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge

I översiktsplanen bör nämnas att tillämpningen av LIS, dels i Kåbdalis men även utanför utpekade LIS-områden i södra delarna av Jokkmokks kommun, kan bidra till att stärka underlaget för service i Älvsbyns kommun, med avseende på Vidsels tätort. Inom Vidsels när-/upptagningsområde ligger exempelvis Kåbdalis (35 min), Njalle (20 min) och Vitberget (16 min), vars befolknings- och besöksunderlag kan bidra till ortens kommersiella och offentliga samhällsservice som i dagsläget bland annat omfattar kommunal för- och grundskola (F-6), livsmedelsbutik, tankstation, hotell, restauranger, idrotts- och föreningsliv samt ett varierat utbud av arbetstillfällen.

I Jokkmokks kommuns LIS-plan pekas inte några LIS-områden ut i Vitberget. Älvsbyns kommun är emellertid positiv till utveckling av bostäder och näringsliv i Vitberget.

Höjning av hastighet på väg

Älvsbyns kommun understryker, på samma sätt som Arvidsjaurs kommun i sin nya översiktsplan, *Översikts- och tillväxtplan 2025*, vikten av hastighets-höjningar på sträckor, bland annat längs väg E45. Även längs väg 374, för sträckan mellan Bredsel och korsningen väg 374/E45, förordar Älvsbyns kommun sådan utformning och underhåll som möjliggör hastighetshöjning. Framkomligheten på huvudvägar (Trafikverket) är en förutsättning för en fungerande arbetsmarknadsregion och kan samlat ge positiv effekt på kollektivtrafik, näringsliv, tillgänglig vård och skola/utbildning, turism m.m.

4.2.5.1 Kommunens kommentar

Jokkmokks kommun är positiv till ökad samverkan mellan grannkommunerna.

Översiktsplanen har förtydligat att landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) är en viktig mellankommunal fråga för att främja landsbygdsutveckling över kommungränserna, samt att utpekade LIS-områden i närheten till grannkommuner kan bidra till stärkt underlag för service även i dessa.

Planförslaget har kompletterats med vikten av ökad framkomlighet och trafiksäkerhet längs väg 374.

4.3 Föreningar, företag och organisationer

4.3.1 Destination Jokkmokk ekonomisk förening

1. Sammanfattning: Besöksnäringens roll i planförslaget

Besöksnäringen i Jokkmokk är inte bara en bransch, utan en integrerad och mycket väsentlig del av kommunens identitet och framtida tillväxt. I förslaget till översiktsplan nämns 'turism' (-en, -ens) tio gånger medan 'besöksnäring' (-en, -ens) nämns vid 47 tillfällen, ett

Samrådsredogörelse

faktum som föreningen tolkar som en positiv signal avseende synen på näringens betydelse för Jokkmokk, jokkmokkarna och för Jokkmokks framtida utveckling. Framför allt relaterar de skrivelser i samrådshandlingen som omfattar besöksnäringen till följande, även för näringen, angelägna sammanhang:

- **Ekonomisk tillväxt och diversifiering:** Besöksnäringen lyfts fram som en av hörnstenarna i Jokkmokks näringsliv, med särskild potential kopplad till natur- och kulturturism samt småskaligt företagande.
- **LiS-områden (Landsbygdsutveckling i strandnära lägen):** De LiS-områden, främst längs Lilla Luleälven, som pekas ut i planen ses som strategiska för att möjliggöra etableringen av såväl turismanläggningar som boende som gemensamt stärker näringens och kommunens konkurrenskraft.
- **Världsarvet Lapponia och nationalparkerna:** Dokumentet betonar Jokkmokks unika position som porten till Lapponia. Besöksnäringen ses här som en länk mellan bevarande av naturvärden och hållbar utveckling.
- **Samisk kultur:** Planen erkänner den samiska kulturen och rennäringen som en unik dragkraft för besöksnäringen, där samverkan och hänsyn mellan näringarna är centralt.
- **Infrastruktur och tillgänglighet:** Besöksnäringen nämns som ett motiv för att bibehålla och utveckla vägnät (t.ex. väg 97 och Inlandsbanan) samt digital infrastruktur, vilket är avgörande för destinationens närhet – såväl fysisk som digital.

2. Analys och kommentarer – ur besöksnäringens perspektiv

Som organisation ser vi positivt på att kommunen erkänner besöksnäringens betydelse. Dock saknar vi två väsentliga delar, en avseende processen och en avseende besöksnäringens position och status i planen:

- *En direkt inbjudan till föreningen (som representant för 45 medlemmar / aktörer inom det turistiska ekosystemet) till en ömsesidig, utvecklande dialog INNAN förslaget till översiktsplan gick ut på remiss (samverkansinitiativ)*
- *En tydligare skrivning i förslaget om att besöksnäringen inte bara ska förhålla sig till riksintressen, utan att näringen ofta är den främsta garanten för att dessa intressen bibehåller sitt värde och sin relevans. Genom att på många sätt skapa förutsättningar för en äkta hållbarhet i kultur- och naturmiljöer, såväl socialt, ekonomiskt som naturmässigt, bidrar besöksnäringen aktivt till riksintressenas långsiktiga bevarande, förbättrande och tillgängliggörande.*

Vi anser dessutom att översiktsplanen, för att bidra på ett tydligare sätt till att skapa den **konkurrenskraftiga och hållbara destination som förespeglas i dokumentet**, behöver bli ännu tydligare på följande punkter:

a) Strategisk användning av LIS-områden

Samrådsredogörelse

Förslaget att peka ut ett relativt stort antal LIS-områden är ett starkt grepp. Ur besöksnäringens perspektiv innebär detta stora möjligheter att locka etablerare och investerare 'med rätt profil' att kunna bygga högkvalitativa besöksanledningar i kommunen. Inte minst gäller detta lodger och glampinganläggningar i mindre skala samt servicepunkter nära vatten.

Kommentar: Många av dessa områden ligger längs Lilla Luleälv. Här finns en målkonflikt med vattenkraftens reglering. Inte minst gäller det ett varierande vattenstånd som med åren blivit alltmer svårt att förutse. Även diskussionen kring de torrfårar som finns som en konsekvens av vattenkraften är i sig en målkonflikt, då fårorna skulle kunna nyttjas för både fisketurism och för lokalbefolkningens friluftsliv. Besöksnäringen behöver därför en garanti för att dessa lägen inte bara är "byggbara" och tillgängliga på pappret, utan också har de estetiska och miljömässiga kvaliteter som turister – och entreprenörer – efterfrågar. Detta gäller självklart även tillgång till fiber, vatten, avlopp och tillfarter.

b) Balans mellan konkurrerande markanspråk och riksintressen

Jokkmokk står inför en potentiellt omfattande industriell expansion (potentiella gruvprojekt, vattenkraftens omprövning och utbyggnad, vätgassatsningar, elintensiv industri, datacenter).

Kommentar: Översiktsplanen bör tydligare definiera "besöksnäringens riksintressen" på lokal nivå. Om stora landområden viks för industri eller skogsbruk, utan hänsyn till tystnad och visuell påverkan, (t.ex. hyggen längs vandringsleder) undergrävs basen för Jokkmokks exklusiva naturturism. Om stora markytor i för besöksnäringen viktiga områden allokeras till annan specifik verksamhet försvåras väsentligt möjligheterna både till att locka till möjliga önskade satsningar och etableringar i branschen och, inte minst, att arbeta med en hälsosam och accepterad fördelning av besökare över ytor, besöksmål och årstider. Vi hade därför önskat en dialog kring dessa frågor innan översiktsplanen fastställs. En god tillgång till relevanta markområden ger besöksnäringen en unik möjlighet att bidra till att riksintressena för natur, kultur, friluftsliv och även i viss mån rennäring är **ekonomiskt hållbara och levande**. Genom att öka den ekonomiska bärigheten i dessa miljöer bidrar besöksnäringen aktivt till deras bevarande, förbättring och tillgängliggörande – för såväl turister som för oss som kommunmedborgare.

c) Infrastruktur och tillgänglighet för den moderna resenären

Planen nämner tillgänglighet, men besöksnäringen kräver mer än bara fungerande vägar och kollektivtrafik.

Kommentar: För att vara konkurrenskraftig krävs laddinfrastruktur för elbilar i hela kommunen, inte bara i tätorten, samt digital täckning som möjliggör för besökare att dela sina upplevelser och boka tjänster "on the go" - över hela kommunens yta. Detta gäller även mobiltäckning, inte minst utifrån ett säkerhetsperspektiv. Här kan skrivningarna i översiktsplanen vara tydligare när det gäller att ta initiativ till och skynda på denna typ av utbyggnad. Utveckla även tydligare beskrivningar avseende hur den fysiska tillgängligheten till besöksmål och anläggningar avses förbättras.

d) Kopplingen till rennäringen – en unik arena för konstruktiv samverkan

Dokumentet berör samverkan, men för besöksnäringen kan rennäringen utgöra både en unik förutsättning (kulturarvet) och en utmaning (markanvändningsfrågor).

Kommentar: Vi vill se att ÖP stöder framtagandet av lokala fora där turism och rennäring, genom progressiva överenskommelser om markanvändning kan existera sida vid sida. I ett sådant forum kan även ett konstruktivt utbyte av idéer kring möjligheterna med samiskt entreprenörskap och erbjudanden inom ramen för besöksnäringen diskuteras. Detta för att undvika konflikter och lyfta möjligheter. I en sådan ambition bör även inkluderas en gemensam, lärande dialog om framtida påverkan relaterade till klimatförändringar samt vilka konsekvenser sådan påverkan kan ge; dels på de två näringarna var för sig, men framför allt på möjligheterna att bygga handlingskraftig och relevant samverkan.

e) Besöksnäringen som drivkraft för Platsattraktivitet och Platsinnovation

Destination Jokkmokk anser att översiktsplanen i högre grad måste erkänna besöksnäringens roll som den främsta motorn för kommunens **platsattraktivitet**. Det är genom näringens investeringar i infrastruktur, boenden, upplevelser, service och marknadsaktiviteter som Jokkmokk görs tillgängligt, levande och attraktivt – inte bara för besökare, utan i högsta grad även för nuvarande och framtida medborgare. En attraktiv besöksort är en attraktiv boplats – det som är bra för oss är bra för besökarna.

Vi anser också att begreppet **platsinnovation** borde kopplas till texter om besöksnäringen i planen. Planen bör inte bara ange var och hur vi får och bör verka, utan också stimulera till hur vi kan utveckla platsen innovativt. Detta innebär att skapa förutsättningar för multifunktionella miljöer där besöksnäring, samiskt entreprenörskap, lokalt näringsliv, offentliga och även ideella verksamheter samverkar för att skapa nya värden. Vi föreslår att en ny ÖP ger utrymme för 'Innovationszoner' vid strategiska noder (t.ex. anslutningar till Laponia, kommunikationsnoder, i byarna och i tätorterna) där regelverken är flexibla nog att tillåta nyskapande arkitektur, digitala tjänster och lokalt ledda servicelösningar - både i skogslandet, fjällområdet och övriga delar av kommunen. Här kan även nämnas nya, smarta och innovativa lösningar kring finansiering av de kostnader som en ökad turism innebär liksom organiseringen av hur vi hanterar dem. Genom att föra in en uttalad vilja till platsinnovation lyfter vi bilden av Jokkmokk till en levande, framåtlutad smart arktisk kommun.

3. Ytterligare förslag till kompletteringar för en bättre anpassad ÖP

För att säkerställa att Jokkmokks kommun via den nya översiktsplanen skapar bästa möjliga förutsättningar för näringen föreslår vi att även följande delar vässas i slutversionen:

1. **Tydliggör "Turistisk infrastruktur":** Inkludera inte bara vägar och tåg, utan även leder, rastplatser, skyltning och tillgänglighetsanpassning som en del av kommunens strategiska infrastrukturansvar.
2. **Kvalitetssäkra LIS-områdena:** Koppla utpekandet av LIS-områden till en dialog med vattenkraftens aktörer för att säkerställa vackra (och i största möjliga mån 'pålitliga') vatten i de områden där turism planeras.
3. **Hållbarhetsindex för nya projekt:** Inför tydligare riktlinjer för hur nya exploateringar (t.ex. gruvor eller vindkraft) ska miljö- och landskapsanalyseras utifrån deras påverkan på besöksnäringens viktigaste potentialer (proofing).

Samrådsredogörelse

4. **Värna porten till Laponia:** Ge tätorten Jokkmokk en tydligare roll i planen som "Världsarvsstad", där arkitektur och gestaltning stödjer besöksnäringens behov av en attraktiv mötesplats.
5. **Bygg vidare på konceptet Jokkmokks marknad:** Utveckla marknadsveckan i februari till att bli en året-runt-attraktion, en möteshubb, där kulturer, nationaliteter, kompetenser och idéer möts – året runt.

Avslutningsvis:

Från styrelsen i Destination Jokkmokk ekonomisk förening välkomnar vi att samrådshandlingen tydligt pekar ut besöksnäringen som en av de viktigaste garantierna för en god framtida utveckling av kommunen. Genom att ännu tydligare integrera besöksnäringens behov av estetiska landskap, unika kulturmiljöer, tystnad och modern infrastruktur som hårda planeringsmål i översiktsplanen, med mjukare beskrivningar av näringens betydelse för platsvarumärke och platsinnovation, kan Jokkmokk utveckla och befästa sin roll som en världsledande destination för regenerativ, arktisk turism.

4.3.1.1 Kommunens kommentar

Jokkmokks kommun noterar synpunkterna. LIS-planen kvarstår i sin nuvarande form.

Översiktsplanen behandlar besöksnäringen på en övergripande nivå, medan mer detaljerade beskrivningar och ställningstaganden inte bedöms höra hemma i översiktsplanen.

Destination Jokkmokk anser att översiktsplanen ska ge utrymme för 'innovationszoner' vid strategiska noder t ex i anslutning till Laponia, i byar och i tätorter. Synpunkten medför ingen ändring och kommunen vill påpeka att översiktsplanen inte hindrar en sådan utveckling.

4.3.2 Gällivare skogssameby

Yttrande avseende samrådshandling – Översiktsplan Jokkmokks kommun, diarienummer 2020:946

Området för aktuellt ärende ligger inom Gällivare skogssamebys renbetesområde, samebyn är således rättighetsinnehavare och särskilt berörd.

Allmänt

Renskötselrätten är grundlagsskyddad. I 2 kap. 15 § Regeringsformen (RF) stadgas att varje medborgares egendom är tryggad på sådant sätt att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller någon enskild genom expropriation eller annat förfogande eller tåla att det allmänna inskränker markanvändningen utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Renskötselrätten grundas på urminneshävd, omfattas av bestämmelser om egendomsskydd som avses i RF 2 kap. 15 § och regleras i Rennäringslagen.

Av 3 kap. 5 § miljöbalken framgår att områden som har betydelse för rennäringsen ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande

Samrådsredogörelse

(första stycket). Om området utgör ett riksintresse för rennäringen är kravet i stället att området ska skyddas mot sådana åtgärder (andra stycket). Vid bedömningen av vilka områden som ska anses vara av riksintresse beaktas renskötselns behov av sammanhängande betesområden och tillgång till alternativa betesområden inom de olika årstidsmarkerna samt alternativa flyttningsleder. Vinterbetesmarkernas särskilda betydelse för renskötseln bör särskilt beaktas.

Även om en åtgärd vidtas utanför ett riksintresseområde kan den innebära påtaglig skada på riksintresset och därför vara otillåten. Det avgörande är inte om åtgärden är lokaliserad inom eller utanför det utpekade riksintesseområdet, det är *åtgärdens konsekvenser* för riksintressets värden och egenskaper som ska bedömas, enligt Mark och miljööverdomstolens dom den 12 november 2020 i mål nr P 2707-19.

Riksdagen har uttalat att samerna utgör ett urfolk och Regeringsformens 1 kap. 2 § 6 st uttrycker att "det samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas." Bestämmelsen innebär att staten ska agera för att samiska förhållanden skyddas och utvecklas - också för kommande generationer. Högsta Domstolen menar enhälligt i sitt domslut 23 januari 2020 i

mål nr T 853-18 att RF 1 kap. 2 § 6 st i viss mån avspeglar folkrättsliga principer rörande tillvaratagande av etniska minoriteters rättigheter och att principer av detta slag kommer till uttryck i ett antal internationella traktater som Sverige har att beakta. HD menar vidare att RF 1 kap. 2 § 6 st kan få en viss materiell betydelse vid rättstillämpning där det är fråga om att väga olika motstående intressen mot varandra. Samernas intresse av att kunna vidmakthålla sin kultur, däribland renskötseln, ska vid en sådan avvägning tillmätas särskild vikt. Detta kan exempelvis gälla mål där rennäringen utgör ett allmänt intresse eller riksintresse enligt 3 kap. Miljöbalken. Vidare fastslår HD att den hänsyn till urfolks sedvanor och sedvanerätt som framgår i ILO:s konvention nr 169 utgör folkrättsliga principer som ska följas.

Med stöd av den rättspraxis som utvecklats de senaste åren vill samebyn förtydliga att staten, såsom enskilda bolag, i sin tillståndsprövning har att beakta att samerna är ett urfolk samt att renskötseln utgör en traditionell urfolksnäring vilket skyddas särskilt. Verksamheter som innebär väsentligt negativa konsekvenser för samernas möjlighet att utöva sin kultur – att bedriva renskötsel - är otillåtna.

Gällivare skogssameby och skogsrenskötseln

Gällivare skogssameby är en skogssameby med åretruntmarker i Gällivare och Jokkmokks kommuner samt vinterbetesmarker i ett större område som inkluderar Gällivare, Överkalix, Jokkmokk, Boden, Kalix och Luleås kommuner. Samebyn nyttjar marker söder om lappmarksgränsen inom Överkalix- och Bodens kommun likt åretruntmarker enligt sedvana.

Inom renskötseln i de olika samebyarna i Sverige kan vissa förutsättningar vara helt likartade samtidigt som där kan finnas stora skillnader. Tillgång till renbetesområden, flyttleder och funktionella samband mellan de olika renbetesområdena är grundläggande behov för renskötseln inom alla samebyar. Den samiska skogsrenskötseln skiljer sig däremot från fjällrenskötseln. Den skogssamiska renskötseln bedrivs i skogslandet året om - både åretruntmarker och vinterbetesmarker finns till största delen nedanför odlingsgränsen - vilket gör renskötseln mer stationär. Gällivare skogssameby bedriver renskötsel året om på samma marker där bebyggelser, infrastruktur, industrier, gruvor, större tätorter, intensivt

Samrådsredogörelse

skogsbruk, vägar, jakt, turism och annan aktivitet finns och pågår, samtidigt som rovdjur och effekter från klimatförändringar försvårar och/eller försämrar tillgången till viktiga betesområden och ibland splittrar renbetesområden. Nils Arell beskrev redan i 1981 skogsrenskötselns situation: "... *näringsen året om utsätts för påverkan av annan markanvändning på ett sätt som saknar motsvarighet i fjällsamebyarna.*"

Gällivare skogssameby bedriver traditionell renskötsel där samtliga medlemmar deltar på olika sätt för att behålla och utveckla den samiska kulturen och renskötseln. Med traditionell renskötsel avses här naturbetesbaserad renskötsel som utgår från renens behov, där de grundläggande funktionerna är tillgång till naturbete och där sammanhängande, funktionella och störningsfria betesområden finns och ger betesro. Den traditionella renskötseln bedrivs med renskötarens traditionella kunskap om renen och landskapet som brukats under lång tid. Renskötseln utgör därmed inte bara ett ekonomiskt livsuppehälle utan också ett kulturellt arv som bidrar till att bevara den skogssamiska närvaron i Norrbotten.

Ur en historisk men även nuvarande kontext har renbetesmarkerna inom Gällivare skogssameby i en stadig takt fragmenterats och renskötseln har tvingats anpassa sig till både direkta markförluster, konkurrerande markanvändning och exploatering av naturresurser. Som ett ytterligare lager har renskötseln i samebyn tvingats anpassa sig till rådande klimatförändringar - som även kommer att spela en större roll i framtiden. Genom att använda sig av begrepp såsom "samexistens" tycks det finnas en uppfattning om att renskötselns anpassningsförmåga är oändlig vilket samebyn vill understryka är felaktigt. Renen och renskötseln är beroende av fungerande ekosystem och grundläggande för en bärkraftig renskötsel är tillgången till betesmarker. Klimatet påverkar starkt betesresurserna, till exempel genom konkurrens mellan olika vegetationssamhällen, men också tillgången till betesmark. Sammanhängande betesmarker, men också flexibilitet - möjligheten att välja och/eller flytta mellan olika betesområden som har variation i vegetation och/eller topografi - är särskilt viktigt för att möjliggöra anpassning till förändringar i betesförhållanden eller andra störningar. Renskötarens svar på störningar och svåra betesförhållanden är således beroende av det geografiska utrymmet för anpassning. Återstående renbetesmarker är således av största vikt för att en välfungerande och motståndskraftig rennäring ska finnas i samebyn. Den skogssamiska renskötseln är en grundläggande del av det samiska kulturella landskapet och måste ges förutsättningar att både bevaras och utvecklas för framtida generationer.

Nya utmaningar - den gröna omställningen

Gällivare skogssameby, liksom många andra samebyar, står idag inför allt fler komplexa utmaningar i takt med att nya aktörer och projekt vill etablera sig inom samebyns

renbetesområde. Den pågående industrialiseringen i Norrbotten driver på en negativ spiral där varje ny verksamhet skapar behov av ytterligare etableringar, krav på infrastruktur och ingrepp i landskapet och renbetesmarkerna. Gruvdrift, industrianläggningar, elproduktion och energilagring är alla sammanlänkade och kräver omfattande stödstrukturer såsom järnvägar, vägar, bergtäkter och kraftledningar. Den samlade belastningen kommer att leda till allvarliga konsekvenser, där betesmarker fragmenteras, flyttleder samt renarnas naturliga strövande blockeras och de förutsättningar som renskötseln bygger på urholkas. Samebyn understryker därför att en verkligt hållbar energiomställning måste respektera mänskliga rättigheter och urfolks rättigheter och renskötseln måste få det livsutrymme den behöver.

Samebyns inställning

Samrådsredogörelse

Gällivare skogssameby lämnar härmed följande yttrande över samrådshandlingen till ny översiktsplan för Jokkmokks kommun.

Inom dessa områden finns marker av riksintresse för rennäringen enligt 3 kap. 5 § miljöbalken. Markerna utgör en integrerad del av samebyns renskötselområde.

Samebyn ser positivt på att kommunen i översiktsplanen lyfter fram rennäringens betydelse och betonar behovet av dialog samt visar restriktivitet avseende storskalig vindkraft. Dessa utgångspunkter är viktiga för en hållbar planering.

Samtidigt är det avgörande att planen även säkerställer ett reellt och långsiktigt skydd för renskötelsns faktiska förutsättningar inom samebyns områden.

Översiktsplanen möjliggör nya energistråk för vätgas och el samt tillhörande industriell utveckling. I den mån dessa stråk berör kommunens östra delar sammanfaller de med områden som används av Gällivare skogssameby.

Planen saknar dock tillräcklig redovisning av hur energistråk och infrastruktur förhåller sig till de marker som nyttjas av samebyn, samt analys av barriäreffekter och fragmentering. Etablering av ledningar och tillhörande infrastruktur riskerar att skapa permanenta hinder, öka störningar och minska betesro. Om sådan påverkan dessutom sker inom riksintresseområden kan detta stå i strid med miljöbalken.

Planen öppnar för utveckling av industri- och verksamhetsområden kopplade till energistråken.

Inom samebyns områden finns risk för följdexploatering genom vägar, serviceanläggningar och ökad trafik. Denna successiva påverkan kan leda till långsiktig förlust av betesmark och försämrade förutsättningar för renskötsel.

Planen innehåller inga tillräckligt tydliga begränsningar som säkerställer att riksintresse rennäring ges företräde vid intressekonflikter.

Testverksamhet, turism och vinteraktiviteter så som ökad skotertrafik och utbyggnad av leder och fritidsbebyggelse riskerar att störa renen och dess betesro och därigenom öka stress och arbetsbelastning för renskötelsn.

Översiktsplanen omfattar flera parallella utvecklingsspår, såsom energiinfrastruktur, industri, turism, testverksamhet och transporter.

Trots detta saknas en samlad analys av deras kumulativa effekter inom Gällivare skogssamebys områden. Avsaknaden av helhetsbedömning är problematisk i förhållande till miljöbalkens krav på god hushållning och samlad intresseavvägning.

Gällivare skogssameby anser att översiktsplanen innehåller positiva ambitioner avseende dialog och hänsyn till rennäringen. Samtidigt saknas tillräckligt konkreta och styrande riktlinjer för att säkerställa renskötelsns långsiktiga förutsättningar inom samebyns områden i kommunens östra delar.

Utan tydligare avvägningar, geografi ska preciseringar och konsekvensanalyser riskerar planen att möjliggöra åtgärder som påtagligt försvårar renskötselns bedrivande.

Gällivare skogssameby begär att kommunen i det fortsatta planarbetet:

1. Tydligt redovisar hur planerade energistråk, industriområden och infrastruktur förhåller sig till de marker som samebyn nyttjar.
2. Genomför en kumulativ konsekvensanalys för rennäringen inom berörda områden.
3. Inför bindande riktlinjer som säkerställer att riksintresse rennäring inte påtagligt skadas.
4. Säkerställer strukturerad, tidig och fortlöpande samverkan med Gällivare skogssameby.

Gällivare skogssameby förutsätter att ovanstående synpunkter beaktas innan planen går vidare till granskningsskedet och att översiktsplanen utformas i enlighet med miljöbalkens hushållningsbestämmelser.

Samebyn står till förfogande för fortsatt dialog.

4.3.2.1 Kommunens kommentar

Kommunen har förståelse för de synpunkter som framförs och den samlade påverkan som rennäringen står inför.

Översiktsplanen är strategisk och vägledande. De utpekade utredningsområdena innebär att kommunen ser behov av att pröva markens lämplighet för olika typer av verksamheter. Hur områdena avgränsas, var de lokaliseras mer exakt och vilken typ av verksamhet det kan handla om avgörs i efterföljande processer.

Hållbarhetsbedömningen har kompletterats, bland annat avseende kumulativa effekter för rennäringen i stort.

4.3.3 Sirges sameby

Planärende: Stormyren verksamhetsområde

Sirges samebys ställningstagande

Sirges sameby motsätter sig etablering av ett verksamhets- eller industriområde inom Stormyren. Den föreslagna markanvändningen bedöms som olämplig eftersom området har en avgörande funktion för rennäringen och är av central betydelse för samebyns vinterbete samt för fungerande flyttleder.

Området är redan i dag kraftigt påverkat av befintlig infrastruktur och utgör en kritisk och mycket begränsad passage för renskötsel. Ytterligare exploatering skulle leda till en sammantagen påverkan som innebär att områdets funktion för rennäringen i praktiken upphör.

Områdets funktion och befintlig påverkan

Stormyren utgör en av de smalaste och mest känsliga funktionella passagerna inom Sirges samebys vinterbetesområde. Renflyttning genom området sker under särskilt känsliga

Samrådsredogörelse

perioder och är redan i nuläget förenad med stora svårigheter.

Passagen påverkas av flera barriärskapande infrastrukturanläggningar, bland annat:

- Europaväg 45
- Messaurevägen
- Järnväg
- Flera korsande kraftledningsstråk

Tillsammans skapar dessa anläggningar en sammanhängande barriäreffekt som kraftigt begränsar möjligheten till säker och kontrollerad renflyttning. Avståndet mellan sjöstranden och gränsen mellan Sirges sameby och Slakka sameby är cirka 2,21 km, vilket redan i dag innebär ett mycket begränsat handlingsutrymme.

Bedömda konsekvenser av planförslaget

Sirges sameby bedömer att planförslaget medför betydande negativ påverkan på rennäringens långsiktiga förutsättningar.

Barriäreffekter och förlust av funktionell passage

- Den planerade etableringen minskar passagens bredd ytterligare. Avståndet från sjöstranden till planområdet är cirka 564 meter, vilket bedöms som otillräckligt för renflyttning.
- Passage med renhjord genom området bedöms som praktiskt och funktionellt omöjlig.

Påverkan på renflyttning och säkerhet

- Alternativ renflyttning över is är inte möjlig på grund av osäkra och svaga isförhållanden, vilket ytterligare ökar områdets sårbarhet.
- Etableringen riskerar att styra renarna mot angränsande sameby, vilket kan leda till osamlade renar, konflikter mellan samebyar och ett omfattande merarbete.
- Renar som i stället styrs söderut riskerar att hamna mot väg 45, vilket innebär en ökad risk för trafikolyckor och påkörningar.

Förlust av betesmarker och samlad påverkan

- Ytterligare betesmark tas i anspråk, vilket minskar de tillgängliga resurserna för renskötseln.
- Etableringen bidrar till en exploateringsnivå som sammantaget inte är förenlig med områdets bärförmåga för rennäring.

Störningar under bygg- och driftskedet

- Bygg- och driftsfasen medför omfattande störningar genom buller, ökad mänsklig närvaro och ökad trafik.
- Risken för att renar dödas i trafik bedöms öka avsevärt.

Samlad bedömning

Sirges sameby bedömer att den föreslagna markanvändningen:

- Medför allvarlig negativ påverkan på rennäringens bedrivande
- Omöjliggör fortsatt funktionell användning av området för renflyttning
- Förstärker redan befintliga barriäreffekter på ett sätt som inte är acceptabelt

Mot denna bakgrund motsätter sig Sirges sameby planförslaget i sin helhet och anser att området ska undantas från exploatering.

Planärende: Norrvik verksamhetsområde

Sirges samebys ställningstagande

Sirges sameby motsätter sig etablering av verksamhets- eller industriområde inom Norrvik verksamhetsområde. Den föreslagna markanvändningen bedöms som olämplig med hänsyn till områdets betydelse för samebyns vinterbete och fria strövning särskilt under

vårperioden.

Området är redan i dagsläget föremål för omfattande påverkan från befintlig markanvändning och infrastruktur. Samtidigt utgör området ett nyckelområde för vinterbete. En ytterligare exploatering skulle innebära en sådan belastning att områdets funktion för renskötseln upphör helt.

Områdets funktion samt befintlig och potentiell påverkan på renskötseln

Området i anslutning till Norrvik verksamhetsområde utgör ett för renskötseln betydelsefullt renbetesområde, främst till följd av dess topografi. Området präglas av branta, sydvända bergssluttningar samt kuperad terräng, vilket sammantaget medför ett generellt tunnare snötäcke, särskilt på lägre höjdnivåer. Den sydliga exponeringen innebär högre solinstrålning och tidigare snöavsmältning, vilket är av stor betydelse för renens tillgång till bete under vårvintern.

Älvslänten inom området blir i regel tidigt snöfri och utgör därmed ett strövstråk för renar som rör sig västerut mot sommarbetesland. Denna passage har en avgörande betydelse för renens naturliga vandringsmönster och för samebyns möjlighet att bedriva renskötsel utan omfattande störningar. Om denna passage begränsas, fragmenteras eller avskärs genom exploatering eller annan förändrad markanvändning uppstår en tydlig negativ påverkan på renens rörelsemöjligheter.

En sådan påverkan innebär att renarnas möjlighet att passera området i västlig riktning försämras avsevärt. Detta medför en påtaglig risk för att renar blir kvar öster om verksamhetsområdet, vilket försvårar samebyns möjlighet att samla och flytta renarna enligt etablerade mönster. Renar som blir kvar öster om området riskerar därmed att spridas över större ytor, bli svårare att kontrollera samt i ökad utsträckning hamna utanför avsedda betesområden.

Vidare innebär begränsade rörelsemöjligheter att renarna i stället kan styras norrut. Detta kan leda till att renar kommer in på angränsande samebyars betesmarker, såsom **Gällivare skogs sameby** och **Unna Tjerusj sameby**, vilket skapar ökad risk för sammanblandning av renar, samt ett betydande merarbete i form av tillsyn, samling och hantering.

De flackare partierna på lägre höjd i riktning mot älven uppvisar genomgående gynnsamma snöförhållanden, även under snörika vintrar, vilket gör dem särskilt viktiga för renens möjlighet att komma åt markbete. En försämring eller förlust av dessa betesytor skulle leda till minskad betestillgång, ökad stress hos renen och försämrad kondition, vilket i sin tur kan medföra ett ökat behov av arbetsinsatser inom renskötseln.

Mot denna bakgrund bedöms ytterligare exploatering inom eller i direkt anslutning till området innebära en tydlig och oacceptabel negativ påverkan på renens rörelsemönster,

Samrådsredogörelse

betestillgång och samebyns praktiska möjligheter att bedriva renskötsel på ett fungerande och långsiktigt hållbart sätt.

Barriäreffekter och förlust av funktionella passager

Med tanke på att Norrviks verksamhetsområde riskerar att helt stänga av det funktionella sambandet mellan årstidslanden, vill Sirges sameby uppmärksamma om följande lag och

rättspraxis. Enligt 94 § rennäringslagen är det förbjudet att stänga av eller försvåra flytt läng fastställda flyttvägar. Verksamhetsområdet sammanfaller med trivselland och uppsamlingsområden, denna typ av områden ska skyddas så långt som möjligt enligt 3 kap 5 § st. 1 MB. Vidare sammanfaller området med ett utpekad kärnområde av riksintresse, dessa områden skall skyddas 3 kap 5 § st. 2. MB. Vidare hänvisar samebyn till dom från MÖD i mål 2288-19, där domstolen ansåg att det inte var lämpligt att anlägga en bergtäkt inom en för samebyn svår passage.

Förlust av betesmarker och minskade resurser

Ytterligare betesmarker tas i anspråk, vilket minskar tillgängliga resurser för renskötseln och ökar trycket på kvarvarande betesområden.

Störningar under bygg- och driftskedet

Bygg- och driftsfasen förväntas medföra omfattande störningar genom buller, ökad mänsklig närvaro och intensifierad trafik. Risken för att renar skadas eller dödas till följd av trafik bedöms öka på samtliga transportvägar till och från området.

Samlad bedömning

Sirges sameby bedömer sammantaget att den föreslagna markanvändningen:

- är oförenlig med områdets funktion som sammanhängande renbetes- och strövområde,
- medför betydande svårigheter för renflytt, bland annat genom att renar riskerar att bli kvar öster om området.
- riskerar att omöjliggöra fortsatt funktionell användning av området för renskötsel.

Mot denna bakgrund motsätter sig Sirges sameby planförslaget i dess helhet och anser att området bör undantas från vidare exploatering i den fortsatta översiktsplaneringen.

4.3.3.1 Kommunens kommentar

Utredningsområden innebär att kommunen anser att områdena ska utredas vidare för att bedöma om de kan vara lämpliga för ändrad markanvändning. Områdenas exakta innehåll, geografiska avgränsning och exploateringsgrad är därför inte fastställd utan ska studeras vidare i eventuell efterföljande planering. Detta innebär inte nödvändigtvis att hela området kommer att exploateras utan att lokalisering kan komma att prövas inom utredningsområdet.

Stormyren verksamhetsområde

Utredningsområdet har minskats i geografisk utbredning med hänsyn till inkomna synpunkter. Planförslaget har kompletterats med en beskrivning av rennäringens markanvändning i området samt behovet av vidare utredningar och eventuella skadelindrande åtgärder om utveckling i området blir aktuell.

Norrvik verksamhetsområde

Området kvarstår som utredningsområde. Planbesked finns för verksamhet inom området. Planförslaget har kompletterats med beskrivning av rennäringens markanvändning i området samt behovet av vidare utredningar och eventuella skadelindrande åtgärder om utveckling i området blir aktuell.

4.3.4 Jåhkågaska tjiellde

Jåhkågaska tjiellde anser att befintliga formuleringar på sidan 37/38 i avsnittet om Glesbebyggd landsbygd, se indraget citat nedan, "*Däremot kan nya bostäder och mindre landsbygdsanknutna verksamheter tillåtas i anslutning till redan bebyggda områden och byar samt inom utpekade LIS-områden.*" ger upphov till mycket godtycklig tolkning av översiktsplanen. Formuleringen gör att man kan tolka det på sådant sätt att bara det redan

finns en byggnad av något slag så är det OK att uppföra nya bostäder och verksamheter. Det vi alla var överens om på samrådsmötet vi hade med Jokkmokks kommun var att nya bostäder och verksamheter endast bör tillåtas i anslutning till befintliga kluster, exempelvis Uhtsaluokta, Njavve, Kvikkjokk osv, inte i anslutning till vilken befintlig bebyggelse som helst. Denna detalj, om än liten, är mycket viktig att den framgår av översiktsplanen för att denna inte skall kunna användas som ett destruktivt verktyg i framtiden när andra kvastar kanske sopar på kommunhuset. Det är av denna anledning vi efterfrågade tydligare definitioner, för att undvika framtida misstolkningar av andemeningen och avsikten.

En formulering som på ett bättre sätt visar på vad vi var överens om hade kunnat vara något i stil med: "***Däremot kan nya bostäder och mindre landsbygdsanknutna verksamheter tillåtas i direkt anslutning till redan tätbebyggda byar och i detaljplanlagda områden.***" Formuleringen om LIS-områden är överflödig, då detta öppnar för en mycket vid tolkning att det är fritt fram att bygga bara det är ett LIS-område, vilket naturligtvis vore högst olämpligt.

"Fjällstråket

Sträckan mellan Randijaur och Kvikkjokk utgör ett stråk med flertalet byar och områden för bostadsbebyggelse. Området har potential för en fortsatt utveckling för besöksnäring, rekreation samt friluftsliv och inom fjällstråket finns ett flertal utpekade LIS-områden. Längs stråket finns viktiga passager för rennäringen och området är extra känsligt mot exploatering av ny bebyggelse. Sträckan norr om Tjåmotis till Forsnäs utgör en trång passage och är därför särskilt känslig för nya bebyggelsegrupper. För att minska påverkan på rennäring anser kommunen att spridd bebyggelse ska undvikas längs med hela fjällstråket. **Däremot kan nya bostäder och mindre landsbygdsanknutna verksamheter tillåtas i anslutning till redan bebyggda områden och byar samt inom utpekade LIS-områden."**

Denna fråga är på sikt av existentiell karaktär för att kunna bibehålla en funktionell rennäring i området, och även för att undvika den situation som olyckligtvis uppstått i andra områden längre söderut i fjällkedjan som tex i Åre och liknande orter vart naturen har blivit fullständigt sönderbyggd med bostäder, fritidshus och "landsbygdsanknutna verksamheter".

Vi hoppas ni kan ta med er våra synpunkter och ändra lydelsen av översiktsplanen enligt våra önskemål så att inte översiktsplanen kan användas som ett verktyg för att exploatera sönder "fjällstråket".

4.3.4.1 Kommunens kommentar

Kommunen anser att översiktsplanen anger en varsam inriktning för utveckling i fjällstråket. Den antagna LIS-planen gäller i sin helhet, vilket innebär att utveckling kan prövas inom utpekade LIS-områden.

4.3.5 Tuorpon sameby

Tuorpon sameby vill till en början ha med åretruntmarkerna ovan odlingsgränsen och flyttleder som räknas som riksintressen.

4.3.5.1 Kommunens kommentar

Hänsynskartan för rennäring har i den digitala översiktsplanen har kompletterats med fullständig markanvändning från Sametingets planeringsunderlag.

4.3.6 Naturskyddsföreningen Jokkmokk

Synpunkter Översiktsplan 2050 Jokkmokks kommun

Inledning

I det följande lämnar Naturskyddsföreningen i Jokkmokk sina synpunkter på förslaget på ny översiktsplan för Jokkmokks kommun.

Framtida inriktning Jokkmokk

Övergripande strategisk inriktning

I den övergripande strategiska inriktningen för kommunen finns det oklarheter gällande betydelsen av natur och miljö för kommunens utveckling och hur hänsyn till naturmiljöer ska tas vid utveckling av olika näringar.

I avsnittet "Jokkmokks storslagna naturmiljö ska värnas och tillgängliggöras" lyfter kommunen att:

Naturen är en viktig tillgång för besöksnäringen och används på olika sätt året om. Kommunens unika miljöer kan locka besökare, turister samt människor som önskar leva nära naturen också med anledning av en flexibel arbetssituation. Det är en utmaning att skydda naturen och miljön i samband med storskaligt friluftsliv och rekreation. Kommunen avser därför att strategiskt arbeta med det storskaliga friluftslivet för att minska påverkan på naturen.

Vi önskar ett klagörande av som menas med "storskaligt friluftsliv" här och det är för något strategiskt arbete som planeras.

Senare i avsnittet "Jokkmokk ska ha ett starkt näringsliv och goda kommunikationer" går att läsa:

Jokkmokks kommuns naturtillgångar är rika och de areella näringarna ska fortsatt utgöra en viktig tillgång för och inom kommunen. Rennäringen är betydelsefull för kommunen. Dess utveckling och intressen ska beaktas i planering av nya bostäder och verksamheter. Genom en god dialog mellan intressenter så möjliggörs etableringar som inte innebär påtaglig skada på rennäringens verksamhet.

Samrådsredogörelse

Som tidigare påpekat är det oklart vad som avses med "storskaligt friluftsliv" men det är anmärkningsvärt att ansträngningar ska göras för att minska dess påverkan på naturen samtidigt som de areella näringarna ska få fortsätta utvecklas utan några restriktioner. Generellt är det just de areella näringarna som har den stora påverkan på naturen och miljön.

Naturskyddsföreningen ser en stor risk med att planförslaget kommer att ha betydande effekter på miljö och naturvärden till följd av fortsatt exploatering av natur, även sådan som hittills varit orörd. Detta gäller påverkan från areella näringar såväl som etablering av industri, verksamheter och el- och vätgasdistribution. De kumulativa effekter som uppstår av en sådan markanvändning riskerar även att bidra till att rennäringen, och i förlängningen den samiska kulturen, påverkas negativt.

Mark- och vattenanvändning

Kommunen har gjort en bra ansats i att ta fram ett kartunderlag för mark- och vattenanvändning uppdelat i olika användningar. Vi anser dock att skyddad natur och områden med höga naturvärden behöver redovisas tydligare.

I förslaget finns idag två användningar som berör skyddad natur och områden med höga naturvärden: "Natur och friluftsliv" och "Grönområde park". I de generella ställningstagandena för området "Natur och friluftsliv" anges att i användningen ingår både formellt skyddade områden och områden viktiga för friluftslivet. Vidare står att det inom användningen finns viktiga skoterleder och vandringsleder. Det är dock oklart hur områden som är viktiga för friluftsliv har valts ut och vilka dessa är. Vi noterar att Pärälven har pekats ut som ett objekt inom användningen "Natur och friluftsliv" vilket vi ser positivt på. Det vore dock önskvärt om det framgår vilka områden som är skyddade naturområden. En möjlighet är att ha en användning för natur med höga naturvärden och en annan för friluftsliv. Dessa två användningar kan överlappa varandra.

Utöver att peka ut områden som redan har ett formellt skyddade är det av största vikt att också markera ut områden med idag kända höga naturvärden. En sådan användning bör också vara möjlig att justera i planen utifrån att nya områden med höga naturvärden blir kända. Det finns flera skäl till varför det är viktigt att områden med höga naturvärden utpekas i mark- och vattenanvändningen för kommunen. Vad som må vara särskilt viktigt i översiktsplanen är att redan i ett tidigt skede undvika markanvändningskonflikter. De ska vara tydligt från början vilka områden inom kommunen som inte är lämpliga för nya etableringar och bebyggelse. Användningen höga naturvärden kan till exempel inte överlappa med användningar som till exempel "Energistråk Utredningsområde" eller "Testnäring utredningsområde". Däremot är överlapp med friluftsliv och "Grönområde park" fullt möjligt.

Sammanfattningsvis vill vi föreslå att:

- Områden med höga naturvärden pekas ut som en användning med generella och platsspecifika ställningstaganden.
- Friluftsliv pekas ut som en användning med generella och platsspecifika ställningstaganden.

I användningen "Områden med höga naturvärden" kan både skyddade områden och områden som saknas skydd ingå. Områdena kan tas fram i samråd med Länsstyrelsen i Norrbotten och andra aktörer med lokal kännedom. Till exempel kan Länsstyrelsen i Norrbottens skikt "Skyddsvärda områden" användas för att identifiera områden med höga

Samrådsredogörelse

naturvärden som idag saknar ett formellt skydd¹. Överlapp med användningen "Friluftsliv" och "Grönområde park" ska vara möjlig. Även överlapp med "Fritidsanläggningar" kan förekomma, men då behövs ett förtydligande av vilken typ av fritidsanläggningar som kan vara aktuella som inte hotar naturvärdena inom området.

Ovanstående punkter är ett förslag att hantera hur områden med höga naturvärden ska tydliggöras i översiktsplanens mark- och vattenanvändning. Vi är öppna för en dialog med kommunen hur naturvärden kan tydliggöras på andra sätt. Det nuvarande förslaget brister dock i hur områden med höga naturvärden är redovisade. Även områden för friluftsliv som inte är tätortsnära saknar en särskild utpekad användning.

Användningen "Grönområde park"

Vi har tittat närmare på områdena "Talvatis" och "Porjusberget" inom användningen "Grönområde park" och redovisar här våra synpunkter gällande dessa. Vidare har vi förslag på tätortsnära områden som bör inkluderas i användningen "Grönområde park".

Dålvadis/Talvatis

Söder om Talvatissjön ligger ett mindre gammelskogsområde med sen tidigare väl dokumenterade höga naturvärden. Den gamla naturskogen utmärker sig genom sin relativt opåverkade karaktär och dess närhet till tätorten. Ett tätortsnära gammelskogsområde med dessa kvalitéer är mycket sällsynt, både ur ett svenskt och europeiskt perspektiv. Kartan i Figur 1 nedan visar de två områden som är planerade naturreservat. Ett av dessa områden är ett planerat kommunalt naturreservat. Området ger utmärkta möjligheter för friluftsliv som fågelskådning, skogspromenader och skidåkning med lössnöskidor nära samhället.

För att bevara områdets höga naturvärden och dess ovan beskrivna kvalitéer bör inga nya anläggningar planeras i detta område. Vi föreslår därför att förslaget på det platsspecifika ställningstagandet för Dålvadis utvecklas enligt följande:

- Tillägg görs om att området har väl dokumenterade höga naturvärden.
- Formuleringen "...och anläggningar för sport- och fritidsaktiviteter." tas bort.

Vi föreslår vidare att de sport- och fritidsanläggningar som redan finns inom området "Grönområde park" markeras med användningen "Fritidsanläggningar". Det här gäller till exempel området vid skidstadion och elljusspåret inklusive pulkabacken, se förslag i Figur 2. I detta område ska det vara möjligt att dra ledningar för konstsnötillverkning och göra andra anpassningar som kan krävas för att skidspår och liknande. Vi vill dock också lyfta att området är viktigt naturområde för skolan att besöka och att hänsyn särskilt behöver tas till att området behåller sin karaktär av skogsområde och att det är fortsatt tillgängligt för barn.

Vidare ser vi positivt på att fler områden "Fritidsanläggningar utredningsområde" läggs till i närområdet för Jokkmokk på lämpliga platser som tas fram i samråd med berörda och med hänsyn till naturvärden. Till exempel är den tidigare slalombacken ett sådant område som lämpar sig väl för till exempel anlagda biketrails.

Porjus

Vi anser att området för Porjus inom användningen "Grönområde park" har för snäva gränser. Området bör utökas till att innefatta all den tätortsnära skogen norr om samhället. Kontakt bör tas med lokala föreningslivet i Porjus om områden med potential att inkluderas som rekreationsområden. Vidare vill vi lyfta områdets potential för att locka besökare med bland annat Porjustallen som är en riktig sevärdhet.

Områden som saknas

Dessa områden anser vi ska inkluderas i användningen "Grönområde park":

- hela Kvarnbäcksleden inklusive västra delen från Talvatissjön till Skabram
- friluftsområdet runt Skabram med både vinter- och sommarleder.

I området i anslutning till Skabram finns bland annat ett spårssystem med vinterleder som nyttjas flitigt av ortsbor och besökare. Vinterlederna underhålls av lokal turistföretagare och skoterföreningen. Det är viktigt att synliggöra denna användning som överlappar med förslaget på användningen "Testnäring" och "Testnäring utredningsområde". Vi anser att både "Testnäring" och "Testnäring utredningsområde" är en användning som inte går ihop med potentialen för friluftsliv och tätortsnära rekreativstråk. Samråd bör här ske med aktörer inom besöksnäringen som nyttjar området i avgränsningen av markanvändningen.

Tematiska riktlinjer och allmänna intressen

Bostäder, befolkning och samhälle

Vi föreslår ett tillägg under Ställningstaganden enligt:

- Kommunen ska ta tillvarata invånarens lokala kunskaper och erfarenheter.

Vi vill lyfta in detta ställningstagande eftersom vi ser att dessa lokala kunskaper och erfarenheter är en grund för överlevnad.

Näringsliv

Testverksamhet

I avsnittet "Testverksamhet" föreslår vi ett tillägg i texten att testverksamheten bör vara långsiktigt hållbar och hänsyn behöver tas till besöksnäring och samiska rättighetsinnehavare.

Energi

Vid nya verksamhetsområden bör kommunen:

- ställa krav på energiprestanda,
- möjliggöra samutnyttjande av spillvärme,
- främja cirkulära flöden och delning av resurser mellan företag.

Areella näringar

Skogsbruk

Vi välkomnar att kommunen ser att storskalig avverkning kan påverka såväl den samiska renskötseln, besöksnäringen, det rörliga friluftslivet och den biologiska mångfalden negativt. Vi föreslår att följande ställningstaganden läggs till under Areella näringar:

- Kommunen ser positivt på att skogsägare ställer om till ett naturnära skogsbruk.
- Skog med höga naturvärden ska undantas från skogsbruk. Kommunen ska informera om att skogsägare kan få ekonomisk ersättning genom till exempel biotopskyddsavtal och naturreservatsbildning.

Mobilitet och trafik

En bra ansats görs i förslaget gällande mobilitet och trafik, men vi anser att

Samrådsredogörelse

ambitionsnivån bör höjas. Planen lyfter många bra principer kring gång, cykel och kollektivtrafik, men vi ser flera områden som kan stärkas ytterligare.

Cykelinfrastruktur för separerade och snabbare cykelstråk

Planen konstaterar att gång- och cykelvägar idag ofta är blandade eller otillräckligt utbyggda, och att cyklister ibland hänvisas till körbanan. För framtida utveckling bör kommunen:

- skapa snabbcykelstråk i tätorterna som är separerade från både gångtrafik och biltrafik
- ta yta från biltrafiken där det behövs.

Motivet är att elcyklar blir allt vanligare, vilket gör att färd sättet för allt fler kan ersätta resor inom samhället. En snabb och säker färd är avgörande för att minska bilberoendet. I många fall är cykling mer likt bilism än gång, vilket gör att det är viktigt att inte alltid blanda gång och cykel.

Vintersäkring och underhåll av gång- och cykelvägar

I en kommun med Jokkmokks klimat är vinterunderhåll avgörande för att gång och cykel ska vara realistiska färdmedel. Kommunen bör därför:

- prioritera tidig och regelbunden snöröjning
- sanda på ett sätt som gör det fortsatt möjligt att använda spark.

Det är viktigt att gator, vägar och trottoarer hyvlas efter töväder innan det fryser på igen för att underlätta för fotgängare att kunna ta sig fram. Risken är att den som har bil tar bilen även för kortare sträckor om framkomlighet och tillgänglighet brister.

Kollektivtrafik

Planen lyfter kollektivtrafiken, men saknar en konkret strategi. Kollektivtrafiken behöver stärkas för både invånare och för att kunna locka till sig framtida arbetskraft. God och tillförlitlig tågtrafik är en förutsättning för ett levande samhälle. Kommunen behöver ta en proaktiv roll i att säkerställa detta.

En viktig del är att utveckla stationsområdet i Murjek. Vidare behövs bättre kommunikation från tåget anpassade utifrån behovet. Ett förslag är att ta fram en lösning med beställningstrafik med tax eller buss för sträckan Murjek – Vuollerim – Jokkmokk – Porjus.

Vidare vill vi lyfta fram den tillgång Inlandsbanan är både för besöksnäringen och som transportmedel.

I nuläget finns ingen direkt transport mot Ritsem och Vägen västerut. Vi anser att kommunen bör arbeta för att förbättra kommunikationen till Ritsem och Vägen västerut.

Allmänt bör kommunen:

- arbeta mer aktivt med regionen för tätare avgångar
- satsa mer på mobilitetstjänster.

Här finns möjlighet att utreda bilpooler, elcykelpooler, lådcykellosningar och samåkningstjänster kopplade till arbetsplatser.

Trygga skolvägar

Samrådsredogörelse

Planen har ett ställningstagande gällande trafiksäkra skolvägar, men en mer sammanhållen plan skulle kunna göra stor skillnad med till exempel förslag på minskad biltrafik runt skolor.

Planera tätare och närmare

Förtätning i befintliga orter är bra och redan nämnt i planen. Vi föreslår att detta stärks ytterligare där det är möjligt och där eventuella nyetableringar eller nybyggnationer kan bli aktuellt. Till exempel kan servicepunkter placeras strategiskt för att minska vardagsresande och närservice i Vuollerim och Porjus stärkas för att minska bilberoende.

Naturmiljö

I Ställningstaganden för naturmiljö anges att

Vid reservatsbildning bör endast miljöer med höga naturvärden inkluderas. Miljöer med icke-inhemsk art ska exkluderas.

Nej, detta instämmer Naturskyddsföreningen inte med. Vi behöver också skydda natur för restaurering så vi kan tillskapa höga naturvärden, i enlighet med EU:s naturrestaureringsförordning.

Även att exkludera områden med icke-inhemsk art vid en reservatsbildning är en dålig idé. Att inkludera exempelvis contortaplantager i reservat gör att länsstyrelsen tar hand om avveckling av dessa områden. Detta är även av värde för renskötseln.

Vi föreslår att ovan nämnda ställningstagande formuleras om till:

- Skyddsvärda naturområden ska ges ett långsiktigt skydd.

Vidare vill föreslå ett nytt ställningstagande enligt:

- Kommunen ska eftersträva att skydda tätortsnära naturområden viktiga för rekreation och friluftsliv i form av till exempel kommunala naturreservat.

Till exempel bör kommunen ta sitt ansvar för att det planerade kommunala naturreservatet vid Dálvvadis slutligen bildas. Kommunen bör nyttjas de möjligheter som finns att få ekonomisk ersättning för att bilda kommunala naturreservat. Särskilt gäller detta kommunens eget markinnehav. Vi föreslår att detta tydliggörs i kommunens ställningstaganden gällande naturmiljöer.

Naturskyddsföreningen anser att ställningstagandet "Kommunens naturmiljö är unik och bör på ett hållbart sätt kunna användas för forskning och lärande" bör vara skarpare. Vi ser stora möjligheter och behov att använda kommunens naturmiljö för forskning och lärande och föreslår därför följande omformulering: "Kommunens naturmiljö är unik. Initiativ ska tas för att den på ett hållbart sätt ska användas för forskning och lärande"

Friluftsliv, rekreation och kultur

Många, bybor liksom besökare, promenerar runt Talvatissjön under alla årstider. Varje vinter promenerar några även längs de pistade skidspåren. Det är förståeligt att vilja promenera även högre upp i terrängen. En möjlighet att inbjuda till det och samtidigt respektera förbudet att gå längs skidspåren kan vara att rensa och markera en omväxlande slinga som

Samrådsredogörelse

användarna får trampa upp vintertid, vilket inte skulle kräva skötsel sedan den gjorts i ordning.

Sedan helikopterstationen tillkom nära återvinningscentralen blev möjligheten att gå ner till gamla Kaitumfallet sämre. Stigen från området till älvfåran var kort där jämfört med den markerade leden nära väg 97. En ny markerad sträckning likt den korta som fanns behövs så att den som vill uppleva Kaitumfallet vid spill har möjlighet att göra det.

Generellt anser Naturskyddsföreningen att tillgängligheten till viktiga områden och leder kan och bör förbättras. Mer skyltar och vägvisning behövs. Man kan inte förutsätta att alla hittar. Detta är bra både för besökare, nyinflyttade Jokkmokksbor samt Jokkmokksbor som vill se nya vyer och upptäcka mer av vår fina natur.

Bostadsnära rekreation

I avsnittet Bostadsnära rekreation står det:

Kommunen värdesätter den tätortsnära naturen och har sedan lång tid proaktivt arbetat för att köpa in mark och bilda reservat för att säkerställa allmänhetens tillgång till nära rekreationsområden och friluftsliv.

Naturskyddsföreningen i Jokkmokk tycker att detta låter mycket positivt men känner inte igen beskrivningen. Exemplifiera gärna vilken mark och vilka reservat som åsyftas.

Teknisk försörjning

Under rubriken "Enskilt vatten och avlopp" och "Kommunalt vatten och avlopp" står: Kommunen planerar generellt inte för kommunal service inom landsbygd. Nya bostäder förutsätter enskilda VA-lösningar [...].

Kommunen avser inte bygga ut nya kommunala verksamhetsområden för VA. Nya bostäder som kan medföra att kommunen tvingas bygga ut VA enligt 6§ Vattentjänstlagen ska inte tillåtas. Vid komplettering med fler bostäder inom befintliga byar ska bebyggelsegrupper med fler än 20 fastigheter undvikas. Mellan bebyggelsegrupperna ska det vara minst 100 meter, helst 200 meter.

Vi stödjer kommunens inriktning kring nyanläggning av VA-system. Det är bra att tydliggöra gränsen för kommunens åtagande. Vi saknar dock en skrivning om hur det/de nuvarande/ålderstigna VA-systemet/-n ska hanteras för framtiden.

Vi anser att det bör vara ett prioriterat område för kommunen att planera för en anpassning av VA-systemet till biologiska/ekologiska och tekniskt hållbara alternativ.

Dricksvatten behöver nämnas förutom som täkt. I ett globalt perspektiv är vi väldigt lyckligt lottade med tillgången på rent vatten. Dricksvatten är vårt viktigaste livsmedel och en värdefull produkt som kommunen har ansvar för och försörjer invånarna med. Att använda dricksvatten till andra ändamål är slöseri på flera sätt.

Samrådsredogörelse

Vi föreslår en satsning på ökad kunskap om dricksvattnets värde. Till exempel kan kommunen informera om skyldigheten att exempelvis tvätta fordon på avsedd plats med utrustning för rening av tvättvattnet.

Energiförsörjning

Vi välkomnar att översiktsplanen tar upp energifrågan som strategiskt viktig, men vill betona att den största energisparpotentialen finns i den befintliga bebyggelsen. Detta nämns endast indirekt i planen, och bör lyftas tydligare.

I översiktsplanen bör tydliggöras att renovering och energieffektivisering av befintlig bebyggelse ska prioriteras framför nybyggnation. Detta är både resurssnålt, klimatsmart, och positivt för lokal kulturmiljö, eftersom upprustning i stället för rivning hjälper till att bevara karaktär, historia och identitet i orterna.

Kommunen kan vidare arbeta fram vägledningar, incitament eller rådgivning för energieffektiviserande åtgärder (t.ex. klimatskal, värmesystem, solenergi där det är lämpligt).

Kommunen bör också fortsatt använda sig av den kommunala energi- och klimatrådgivningen som ett verktyg för att främja energieffektivisering för privata hushåll, föreningar och små och medelstora företag.

Det är positivt att översiktsplanen lyfter att kommunen avser ta fram en ny energiplan, men vi vill poängtera att detta behöver ske skyndsamt.

IT och digitalisering

Digital infrastruktur är ett viktigt sätt för att minska resor.

Översiktsplanen nämner digitalisering, men kan även lyfta möjlighet till att locka fler till Jokkmokk genom

- stöd till distansarbete
- lokala coworking-platser.

4.3.6.1 Kommunens kommentar

Översiktsplanen är strategisk och övergripande till sin karaktär och redovisar kommunens markanvändning på en generell nivå. Det innebär att planförslaget, utom där det bedöms motiverat, inte innehåller detaljerade beskrivningar och ställningstaganden.

Översiktsplanen har förtydligats avseende begreppet storskaligt friluftsliv.

Planförslaget har, för utredningsområdet Skabrams omland, kompletterats med information om vinterleder och områdets betydelse för besöksnäring och friluftsliv.

Översiktsplanen innehåller ställningstaganden kring stärkt kollektivtrafik och stambana, samt kring tätortsnära.

Leder kan inrymmas inom såväl markanvändningen Mångfunktionell bebyggelse som Landsbygd.

Översiktsplanen utgår från befintligt planeringsunderlag också när det gäller skyddad natur och höga naturvärden i både mark- och vattenanvändningskartan och i hänsynskartan.

Friluftsliv ingår i markanvändningen "natur och friluftsliv" samt i hänsynskartan friluftsliv och rekreation.

Översiktsplanen innehåller ställningstaganden kring småskalighet och hänsyn gällande skogsbruket. Kommunen har ingen möjlighet att detaljstyra skogsbruket i kommunen.

4.4 Politiska organisationer

4.4.1 Samernas väl

Tätortsnära rekreation

Det är med tillförsikt Samernas Väl ser, att kommunen har som mål "att tillgången på bostadsnära rekreation är viktig och ska främjas och att kommunen ska verka för att säkerställa naturområden i tätortsnära lägen för rekreation och friluftsliv".

Detta tolkar vi att det gäller framför allt den mark som kommunen nyligen blev ägare till. Inom detta område vid Dálvvadisjávrru är ett LIS-område uttritat. Det sammanfaller med ett område som är riksintresse för renskötsel. Det är av mycket stor vikt att de familjer som sedan vanligt betar sina renar där, inte påverkas av detta.

Samernas Väl vill framhålla att det framgår mycket litet vad rennäringen betyder för kommunen. Därav kommer vi ta upp några aspekter som rör rennäringen.

Det är positivt, att kommunen ska värna de riksintresseområden som rennäringen behöver, för att kunna bedriva en långsiktig hållbar renskötsel.

Det framgår av kommunens ställningstagande då man syftar till 3 kapitlet 5§ Miljöbalken "ska mark och vattenområden av riksintresse för rennäringen skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar näringens bedrivande".

Hänsynskartan för rennäringen har brister.

Den beskriver i stora lag samebyarnas område ovan odlingsgräns.

Nedan odlingsgränsen är samebyarnas gränser begränsade av sedvana.

Det förekommer felaktigheter både när det gäller anläggningars och renflyttleders placering.

Energistråk

Det är problematiskt om kommunen generellt är positiv till vätgasproduktion.

Det gäller även elintensiva stråk, exempelvis vid Stormyren och Norrvik där renskötsel bedrivs aktivt.

Samrådsredogörelse

Testverksamhet

Det är positivt att kommunen har uppmärksammat renflyttleden s.k. "Sirkasleden" som passerar längs Skabramjávrrre och Goasgasjávrrre (Kåskatssjön). Det är naturligtvis av stor vikt att konsultera samebyn angående testverksamhet och LIS områden.

Inlandsbanan

Denna sommar har renpåkörningarna ökat framför allt mellan Jåhkåmáhkke (Jokkmokk) och Bårjås (Porjus).

Renflyttleden "Sirkasleden" har en övergång över Inlandsbanan nära Nyborg som är mycket kritisk. Dvs när oanmälda tåg passerar när renarna skall föras över banan.

Försvarmakten

Det kan nämnas att inom Jokkmokksbasen sker en stor satsning på infrastruktur. Det kan påverka rennäringen.

Skoterleden har ändrats på Försvarmaktens begäran. Det innebär att renskötseln drabbas på så sätt att renarna lättare färdas i oönskad riktning mot RV97.

Vatten

Vattentäkten är av yttersta vikt för invånarna.

Samernas Vål är positiv att stärka skyddet av denna med möjliga åtgärder.

I övrigt kan vi se att man har försökt fånga in alla möjliga aspekter i detta dokument

4.4.1.1 Kommunens kommentar

Översiktsplanen anger att berörd sameby ska höras vid prövning av ärenden där områden som är viktiga för rennäringen kan påverkas.

Planförslaget har justerats så att rennäringens intressen vid utredningsområdena Stormyren och Norrvik tydligare framgår, samt behov av utredning i eventuella efterföljande processer.

Hänsynskartan för rennäringen baseras på Sametingets planeringsunderlag. Flertalet samebyar har framfört att underlaget är bristfälligt och i behov av uppdatering. Planhandlingarna har därför kompletterats med ett ställningstagande om att kommunen anser att Sametingets underlag avseende rennäringens markanvändning behöver uppdateras och aktualiseras.

4.5 Privatpersoner

4.5.1 Privatperson 1

Denna synpunkt på översiktsplanen gäller: Trafiksäkerhet, framkomlighet, underhåll för alla andra trafikanter utom de som kör bil i

Jokkmokk:

Samrådsredogörelse

Jokkmokk är en fantastisk plats i den meningen att i princip alla som bor inne i Jokkmokks samhälle har MAX 15-20 min promenadavstånd från jobb, förskola, skola, fritidsaktiviteter och annat. Ändå är det många som tar bilen, och vintertid är biltrafiken vid rusningstid helt galen! Jag tror att det behövs genomgående förbättringar av framkomligheten, trafiksäkerheten och underhåll för gång- och cykeltrafikanter (inklusive barnvagnar, cykelvagnar, permobil, rullstol, rullator, spark med mera).

Denna synpunkt rör främst områdena "träsket", Rödingstigen, Harrstigen, och ev. nedre delen av Lommen som ska färdas mot Talvatis och Jokkmokks centrum. Här finns det i princip inga gångförbindelser till centrum, skola och förskola utan stora omvägar. Gångtunneln under väg 45 korsas av en skoterled som är omöjlig att köra över med barnvagn och cykelvagn. Det faller även snö från 45:an och det skottas dåligt kring tunneln. Detta är annars en optimal väg till förskolan och skolan för de som kommer från det hållet.

Räddningstjänsten vill inte ha någon trafik förbi brandstationen vid ev. utryckning och nu är det svårare att gå även den vägen, vintertid.

Att ta gång- och cykelvägen från rödingstigen ned mot samhället fungerar inte så bra. I somras flög min son av cykeln ned för backen på grund av alla stora stenar (grus) i backen, och det är svårt att köra ner med ett barn i cykelvagn utan att ungen studsar som en studsboll. Samma i barnvagn, inte trevligt. När man når Hjortronstigen blir det livsfarligt att korsa vägen, barnen kan inte cykla till skolan själva förrän i mycket högre ålder på grund av denna väg. Tack vare de naturliga fartguppen i vägen har ingen blivit påkörd ännu men det är nog bara en tidsfråga.

Vintertid i Jokkmokk är det ofta man ser att gång och cykelvägar som börjar från en bilväg har en stor plogkarm i början från skottningen av gatan, som man ska ta sig över. Blir svårt om du kommer i rullstol. Det blir väldigt tydligt när man går mycket i Jokkmokk att fotgängare men framförallt de som färdas på hjul (ej bil) inte är prio i trafiken. Det blir enklast att ta bilen, trots att det är totalt kaos vid både skola och förskola i morgontrafiken.

De punkter som finns med i översiktsplanen nu är bra, men jag tycker det ska betonas ännu mer att de i trafiken som inte tar bilen ska ha det lättare att ta sig fram:

- fler och bättre trottoarer som skottas vintertid.
- fler gång- och cykelvägar
- NÄRMARE gång och cykelvägar mellan villaområden och olika centrala platser i
- Jokkmokk, som TALVATIS, SKOLA, FÖRSKOLA, MATAFFÄRER
- barnsäkra gång och cykelvägar till skolor och förskolor: begränsa trafiken
- bättre underhåll, se exempelvis vägen upp till västra från Hantverkargatan, samt gång- och cykelvägen från rödingstigen.
- Åsgatan: jättemånga barn som går här, stora snöhögar i vägen för trafiken i
- korsningarna vintertid: livsfarligt. Trottoaren syns knappt under vintern.

Vill gärna se att översiktsplanen lägger större fokus på BEFINTLIGA Jokkmokk, istället för på vad som ska/kan byggas nytt. Det vi har måste också förbättras/bevaras/göras om.

4.5.1.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna. Inkomna synpunkter är av mer detaljerad karaktär och hanteras inte på översiktsplanenivå. Kommunen kommer att vidarebefordra dem till berörd förvaltning.

4.5.2 Privatperson 2

Det står att Jokkmokk har bra kommunikationer men det stämmer inte alls. En Östersundsbus söderut på 45:an på fm och en norrut på kvällen. Så buss 44 mellan Gällivare och Luleå som det senaste året varit med förseningar och inställningar i stort sett varje tur. Innan den nya upphandlingen var det sällan någon försening eller haveri. Usel synk med tåget i Murjek. Ingen taxi sena kvällar och helger. Att leva i Jokkmokk utan egen bil är nästan omöjligt.

4.5.2.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkten och noterar denna. Översiktsplanens intention och övergripande inriktning är att kommunen ska verka för goda kommunikationer.

4.5.3 Privatperson 3

Rennäringen är betydelsefull för Jokkmokks kommun. Det finns att läsa i "Jokkmokks kommuns övergripande inriktning". När faunapassager vid ex järnväg ska planeras och uppföras ska det ske i samråd med aktuella samebyar. Det är både rimligt och bra. I andra sammanhang är det vanligare med "beakta", "hänsyn". Det ger intryck av ett mer ensidigt perspektiv.

Exempel:

Ur avsnittet "Jokkmokk ska ha ett starkt näringsliv och goda kommunikationer". Jokkmokks naturtillgångar: Rennäringen är betydelsefull för Jokkmokks kommun. Dess utveckling och intressen ska beaktas vid planering av bostäder och verksamheter. Genom god dialog kan .....påtaglig skada undvikas.

Tätbebyggd landsbygd: Rennäringens intressen ska beaktas. Flyttpassage: hänsyn ska tas

Mot bakgrund av de stora påfrestningar som renskötseln befinner sig i med brist på vinterbetesmarker, främst, i kombination med klimatförändringar som inte har igenkännbara rytmer behöver språket vara tydligare och säkrare att tolka för att vara trovärdigt.

4.5.3.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkten och noterar denna. Översiktsplanen syftar till att göra avvägningar mellan olika intressen i kommunens framtida utveckling. Rennäringen är ett viktigt intresse för kommunen och värderas högt. Översiktsplanen är av övergripande och strategisk karaktär, och detsamma gäller ställningstagandena. Eventuell påverkan på

rennäringen kommer att utredas närmare i den efterföljande planeringen, vilket översiktsplanen beskriver.

4.5.4 Privatperson 4

Bakgrund

Gällande LIS-plan fastställdes 2021. Kommunen har utrett områden som inte finns redovisade i LIS-planen allt eftersom ansökningar om strandskyddsdispens inkommit och i flera fall godkänt dessa utifrån de krav som gällande LIS-plan och miljöbalken ställer. Problemet är att Länsstyrelsen undantagslöst upphäver kommunens beslut av följande anledningar;

1. Området finns inte redovisat och utpekade i gällande LIS-plan
2. Området finns inte redovisat som ett framtida LIS-område
3. Kommunen har inget policydokument med riktlinjer för vad som är ett LIS-område

Eftersom LIS-planen inte uppdateras kontinuerligt så använder sig Länsstyrelsen av detta för att förhindra landsbygdsutvecklingen i glesbygden. Varken Mark- och Miljödomstolen och Mark- och miljööverdomstolen tycks vilja stöta sig med Länsstyrelserna i denna fråga. Vi har drivit ett ärende (Björkholmen 1:5) mot länsstyrelsen i flera år som tillstyrkts av samhällsbyggarnämnden.

Vad ska vi göra då för att kunna utveckla glesbygden i Jokkmokks Kommun?

Förslaget

1. Lägg till ett policydokument i översiktsplanen som anger riktlinjer för vad som är områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen och hur dessa bereds och beslutas.
2. Redovisa i översiktsplanen områden som utretts och beslutats av samhällsbyggarnämnden som lämpliga framtida LIS-områden efter att den gällande LIS-planen fastställt dvs efter 2021

Många kommuner har ett policydokument för utpekande av LIS enligt (prop. 2008/09:119 s. 58)

“För att kunna göra en tillräckligt omsorgsfull bedömning av frågan bör det i avsaknad av en redovisning i översiktsplanen finnas något slags policydokument som anger riktlinjer för vad som är områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.”

Exempel på policydokument finns bland annat hos Kalix och Pajala kommun. Länsstyrelsen utnyttjar avsaknaden av en policy för att avslå ärenden och detta kryphål måste täppas till. Policydokumenten innehåller ju i de flesta fall bara en upprepning av de kriterier som finns i LIS-planen men finns det inte ett dokument är det en anledning till avslag. Policyn är ju en fristående checklista som inte återfinns i LIS-planen men som kan vara ett tillägg till översiktsplanen. Det kommer vara ett verktyg för både kommunen och den sökande. LIS är en möjlighet till landsbygdsutveckling. Länsstyrelserna använder det till inskränkning av landsbygdsutvecklingen.

Samrådsredogörelse

Framtida LIS-områden växer ju kontinuerligt fram mellan uppdateringarna av LIS-planen. Man bör passa på att redovisa utredda framtida LIS-områden i den nya översiktsplanen. Det är ett sätt att visa Länsstyrelsen hur Jokkmokks Kommun hanterar detta med stöd av miljöbalken och LIS-planen. Det gör att dessa områden då har redovisats som framtida LIS-områden och man bör kunna göra en ny ansökan utifrån detta. Det kan finnas flera ärenden som utretts på detta sätt, här är vårt ärende som ett exempel:

På samhällsbyggarnämndens sammanträde 2025-04-03 §36 Dnr 2023:222 beslutades följande:

Samhällsbyggarnämnden beslutar

Att fastigheten Björkholmen 1:5 uppfyller de kriterier som beskrivs i gällande LIS-plan för att ses som ett LIS-område.

Att Samhällsbyggarnämnden avser att lägga till området i en framtida uppdatering av LIS-planen.

Bakgrunden till detta beslut är att fastighetsägarna på fastigheten Björkholmen 1:5 i tät kontakt med Samhällsbyggaravdelningen drivit ett av kommunen beviljat strandskyddsdispensärende gentemot länsstyrelsen. Syftet för fastighetsägarna är ju naturligtvis att få nyttja egendomen för det syfte som den avstyckades för, samtidigt som kommunen vill kunna ge dispens utifrån de upprättade LIS-kriterierna för områden som inte är direkt utpekade i LIS-planen. Fastigheten ligger i det som omnämns Fjällstråket i LIS-planen, och är utrett på samma sätt som de utpekade LIS-områdena.

Ovanstående beslut i nämnden togs just innan Länsstyrelsens och Mark och Miljödomstolens beslut överklagades till Mark-och Miljööverdomstolen men de avslög ärendet utan beaktande av de nya förutsättningarna.

4.5.4.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna och noterar dessa. Gällande LIS-plan kvarstår.

4.5.5 Privatperson 5

Jokkmokk som attraktiv plats – kommentarer till Översiktsplan 2050

Naturens betydelse för invånare och turister

Tack för att ni har arbetat fram en plan som lyfter fram att ” Jokkmokks kommun ska växa på ett hållbart sätt med hänsyn till platsens värden och hushålla med resurser.”

Arbetet med att ta fram en plan för Jokkmokks hållbara tillväxt, med fokus på bevarande av platsens naturvärden och resurser, uppskattas. Jokkmokk har en unik karaktär genom sin natur och kultur, vilket ska tas tillvara vid framtida utveckling. Vi, liksom många andra har aktivt valt att flytta till Jokkmokk för naturen.

Ny bebyggelse

Det rekommenderas att kommunen upprättar byggnormer som säkerställer att ny bebyggelse harmoniserar med befintlig miljö, både vad gäller arkitektur och materialval. Vid exploatering av nya områden är det avgörande att bebyggelsen anpassas till naturen och klimatet i området, för att bevara ortens särprägel.

Skyltning och tillgänglighet

För såväl turister som nyinflyttade kan orienteringen inom samhället vara utmanande. Många besöksmål såsom Storknabben, Kvarnbäcksleden, Talvatissjön och Talvatispromenaden runt sjön efterfrågar förbättrad skyltning och förklarande kartor. Ett förstärkt informationssystem, exempelvis i närheten av entrén till Fjällträdgården.

Jokkmokks Vintermarknad, turism och marknadsföring

Vintermarknaden är ett viktigt evenemang för Jokkmokk med stor socioekonomisk och kulturell betydelse. Det är angeläget att evenemanget inkluderas i den strategiska planeringen, eftersom det genererar turism och intäkter samt stärker kommunens profil. Nordenskiöldsloppet och andra vintersporter bör också lyftas fram och ges utvecklingsmöjligheter. Jokkmokk har ett gott renommé. Kommunen bör se över hur unika turistattraktioner presenteras och marknadsförs, för att främja besöksnäringen och öka tillgängligheten för potentiella besökare.

Planering och helhetssyn

Samhällsplaneringen bör ta hänsyn till de större evenemangens behov och verka för att maximera deras positiva effekter, att det finns mark och lokaler. Information om vinteraktiviteter och skidspår ska finnas lättillgänglig för alla invånare och besökare. Kom ihåg Vinterlandet för barn och pulkabacken vid Talvatis samt alla andra aktiviteter som finns i byarna runt i kring.

Befolkningsutveckling och lokal kompetens

Historiskt har Jokkmokks befolkning vuxit i takt med den industriella utvecklingen/exploateringen, men projekt har medfört både möjligheter och utmaningar

Översiktsplanen andas en förhoppning att utomstående ska etablera sig i kommunen och lösa tillväxten. Ja, Jokkmokks befolkning växte under den industriella exploateringen av Norrland under 1900-talet. Vi har just innan marknaden haft invigning av ytterligare ett projekt finansierat av staten och EU; Auroa linjen som bidrog positivt till kommunen under utbyggnaden men lämnar därefter också negativa effekter.

För att lyckas i det arktiska klimatet är det viktigt att ta till vara lokal potential, erfarenhet och kunskaper. Jokkmokks bibliotek har samlat värdefull dokumentation, vilken bör återupptäckas och uppskattas.

Politisk samverkan och ekonomisk fördelning

Det är av vikt att kommunen aktivt verkar för att förändra lagstiftningen kring vattenkraftens intäktsfördelning, i syfte att få lokal till delning för att stärka lokalsamhället. Erfarenheter från Norge kan tjäna som modell för denna process. Förslagsvis, samverka med Kiruna kommun.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis krävs en helhetsinriktad, hållbar och långsiktig strategi för att Jokkmokk ska utvecklas i linje med dess unika värden och potential, samtidigt som naturen och kulturen bevaras för kommande generationer. Förvalta Jokkmokk väl. En pärla i världsklass.

4.5.5.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna och noterar dessa. Synpunkter om skyltning, kartor och information vid viktiga besöksmål är av mer detaljerad karaktär och hanteras inte på översiktsplanenivå. Kommunen kommer att vidarebefordra dem till berörd förvaltning.

4.5.6 Privatperson 6

Beträffande testverksamheter och testnäringen'...är kommunen positiv till att pröva bilanknuten testverksamhet vintertid...'

Förslaget saknar en förklaring till vad det menas med en testverksamhet vintertid är? För att bättre förstå konsekvenserna lämnas nu synpunkter särskilt inriktat till den ena nuvarande s.k. bilknuten testverksamhet i kommunen nämligen Routevare Testbolag AB

Bakgrund

Redan tidig 1980-talet välkommande Jokkmokk biltestningsföretag att etablera sig i kommunen, Dessa var ju bl.a. Volvo och diverse tyska biltillverkare samt några däcktillverkande företagen. Dessa hade för avsikt att utveckla och förbättra köregenskaper av sina fordon eller produkter och ville testköra dessa under vintertid i Lappland under teknisk-vetenskapliga förhållande.

Tyvänn uteblev dessa etableringar till fördel till t.ex. Arvidsjaur, Vidsel och andra platser.

Ett lokalt företag Hägglund och Granström, verksam inom mark- och grundarbeten, köpte marken östra om berget Ruotevare och ställde i ordning samt hyrde ut området till bl.a. Continental Tires fram till anläggningen lades i malpåsar under 1990-talet.

Länsstyrelsen i Norrbotten blev intresserade i bl.a.1600-talets gruvfyndigheter spritt över Ruotevare berget. Ruotevare är *Norrbottens allra första järnmalsbrytning*. De allra äldsta gruvlämningar finns på den östra bergsluttning nära till testverksamheten längs både sidor av testbanorna.

Routevare Testbolag AB bedriver event- och upplevelseturism på en plats där översiktsplanen föreslår att en biltest verksamhet kan finnas. Tillträde till fastighet är via den dryga 7 km lång Materialvägen från Väg 97 samt avfartsvägen mot Ruotevares östlig sluttning. Företaget gör ett hinder för allmänhetens tillträde till naturreservatet och kulturlämningar året om.

Materialvägen

Materialvägen är ett populärt och flitigt använt friluftsområde för gående, motion, brukshundträning, skidåkning, snöskoterfolk, stuga ägare, vedhuggare samt besökare till Polcirkeln m.m. Framförallt är Materialvägen viktigt för rennäring som ett vinterbetesområde.

Besöksaktivitet till Polcirkeln ökar under Routevare Testbolag AB aktiv turistsäsongen. Inlandsbanan AB bl.a. behöver ett säker vägövergång för deras tågresänärer norrut t.ex

Samrådsredogörelse

Jokkmokks Marknad. InfraNord AB utför nödvändiga skottning, sandning och underhållsarbete för att öka säkerheten vid besök till Polcirkeln.

Sveaskog utför omfattande vägbyggande, brobygge samt underhållsarbete inför planerade avverkningar. Dessa planerade avverkningsområden är för närvarande emellan Sör-Tjalmejaur och Suobbatåive samt västligt om Piatisberget.

Sveaskog äger och underhåller Materialvägen och den anslutande Muorkenäsvägen. Timmerbilar och maskinflyttningar pågår under året. År 2025 utfördes Sveaskog ett omfattande underhålls- och dikningsarbete längs större delen av Materialvägen.

Troligen med anslutning till NATO har F21 ökat sitt underhållsarbete på avfartsvägen Muorkenäsvägen som bättre ger tillträde till sina förrådsbyggnader längre bort på vägen och förmodligen som förberedelser för vårens övningar.

Routevare Testbolaget AB

Routevare Testbolag AB maskera sig själv som 'testbolag'. Denna privatägda verksamheten marknadsför sig samt säljer event-och turistupplevelser i form av bilknutna is körningar, utthyrning av rallybilar samt uppvisningar med en tillsynes uteslutande EU kundkrets.

Turister tillika kunderna får 'testa' sina förmågor och färdigheter med is körningar mot betalning och avgifter till företaget i vinstsyfte. Någon vanlig vetenskapliga testverksamhet förekommer inte. Tillsynes saknas protokoll och dokumentation av en sådan testverksamhet publicerade och tillgänglig till allmänheten.

VIKTIG: Sjön Ruotejarre, där is körningar nu pågår, ligger *utanför* fastigheten Görjeå 4:18 och äges *inte* av Routevare Testbolag AB. Florian Rotter saknar lagfart för sjön. Närliggande fastighetsägare är bl.a. Sveaskog och Naturvårdsverket. (ref. Lantmätariet webbtjänst)

FRÅGA: Då företaget drar nytta av statlig mark- och infrastruktur, har Routevare Testbolag AB alla de nödvändiga tillstånden för att bedriva en kommersiell verksamhet på andras mark, vägar samt Länsstyrelsen?

Fotografier, noteringar, fysiskamöten, e-post utbyte och andra viktiga dokumentation kan beskriva Routevare Testbolag AB professionell karaktär med följande påstående

- Bolaget respektera inte Allemansrätten och de som använder Materialvägen.
- Bolagspersonal hotar, skrämmer och är respektlösa mot kommunmedborgare
- Bolagets kunder kör fort, farlig och hänsynslös- det förekommer avkörningar på Materialvägen
- Bolaget kör rally med isdubb på Materialvägen
- Bolaget betala inga avgifter till kommunen för slitage på väg-och mark och är svår att överbevaka

Mark- och Vattenanvändning-

Med en ny översiktsplan har Jokkmokks Kommun avsikt och viljan att strategisk planera inför framtiden en hållbar utveckling för kommunmedborgare tillika skattebetalare som

Samrådsredogörelse

vägledning till hur kommunen ska använda, utveckla och bevara allmänna intressen och utan försämringar i miljökvalitetsnormer.

En fördjupade inblick i Routevare Testbolag AB f.n. bilknuten testverksamhet i Jokkmokk borde beslutsfattande kunna ifrågasätta om det är en klok och hållbar utveckling som leva upp till kommunens avsikter i förslaget till en ny översiktsplan.

Det är bevisade att en negativförändring vid Materialvägen inte är hållbart eller klok att utvecklas. Konsekvenserna samt riskerna med eventuella material- och mänskliga värden är för chansartade. Konsekvenserna med försvårade renskötsel och eventuella påkörningar, timmerkörningar, vägslitage, militäraktiviteter och allmänna fritidsaktiviteter är uppenbara.

Kostnader för räddningstjänster och utryckningar kan bli enorma.

Konsekvenserna av okontrollerade bilturism ökar risken för olyckor med timmerbilar och maskinflyttning. Sveaskog kommer att behöva fritt tillträde till Materialvägen samt anslutande Muorkanäsvägen

Konsekvenserna att tillåta Routevare Testbolag AB fortsätter med sin turistverksamhet riskera säkerligen att attrahera flera olämpliga bilknutna utländska bolag och kan leda till svårkontrollerade händelser.

Det blir svårt att övervaka eller stoppa. Rallykörning kan mycket väl utvecklas till en del av en ansvarslös och farlig *körningskultur* i centrum och alla närbara skogsvägar inom kommunen.

- Vill kommunen verkligen ha detta?

Ett bättre alternativ?

Om kommunen måste profilera sig med bilknutna turistverksamheter kan de beslutsfattande reflektera över ett annat förslag som bör utredas.

Det redan finns en befintlig bil tävlings- och träningsbana i Jokkmokk! Tillsammans med den lokala Jokkmokks Motorsällskap borde tid och energi ägnas med en utveckling av en spolade is körbana vid denna och där kommunen hänvisar till och debiterar företag för framställning och underhållskostnader. Kontroll genom bokning och förhandsbeställningar från bilknutna turistföretag. Inkomster för framtiden.

- Alla ansvarslösa bilkörningar knuten till Routevare Testbolag AB på Materialvägen ska förbjudas

Stödjande bildmaterial- Routevare Testbolag AB kör rallybilar med is dubbade däck på Materialvägen. Avkörningar förekomma med jämna mellanrum. Även företagets tungtrafik köras på väg till anläggningen.

Offroad dikeskörningar s.k.'lekkörningar' förekomma bland besökande bilturister till Routevares anläggningen och som tror att på Materialvägen få dem köra 'som dem ville'

4.5.6.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna. Med testverksamhet vintertid avses bil- och komponenttestverksamhet. Verksamheten är koncentrerad till vinterhalvåret och bedrivs i första hand på sjöar. För Jokkmokks kommun utgör testnäringen en viktig näring. Kommunen är positiv till fortsatt utveckling av testnäringen och till att pröva nya ytor för testverksamhet där detta bedöms lämpligt.

Översiktsplanen prövar inte befintlig markanvändning. Synpunkter som rör omgivningspåverkan hanteras därför inte inom ramen för översiktsplanen utan i andra tillstånds- och prövningsprocesser.

4.5.7 Privatperson 7

Angående översiktsplan rörande Ållojaur och planer för området.

Vi som brukar och vistas årligen där är angelägna att få ytterligare och tydligare information om vad som planeras i direkt närhet till dessa fastigheter.

Vi markägare är oroliga för att marken runt omkring fastigheterna ska brukas så att avsevärda störningar uppstår och på ett negativt sätt påverkar inte minst miljö, djur och naturliv, renskötsel, fiske, flora och fauna, ljud, buller och annat som stör friden för oss fastighetsägare som vistas där ständigt.

Fastigheterna i Ållojaur brukas i dagsläget av ett fyrtiotal personer som alla stammar därifrån och är en gemensam samlingspunkt för släkt i generationer.

Följande punkter som bör klargöras för oss fastighetsägare är bland annat:

- Miljöpåverkan av den/dessa verksamheter som planeras.
- Påverkan av renskötsel och flyttleder
- Djurliv, påverkan på fiske och fågelliv.
- Påverkan av flora och fauna.
- Markägares oro över störningar, bland annat i form av ljud, visuella och logistiska sådana.
- Markägares oro över minskad attraktionskraft och värdeminskning av mark och fastigheter.
- Störningar i friluftsliv.

För att vidare kommentera översiktsplanen angående biltestverksamhet vintertid kan följande sägas att västra Ållojaursjön är direkt olämplig för sådan verksamhet då isförhållandena där är mycket dåliga med vindvakar, kallkällor och dubbelisar samt att sjön är för liten och i direkt närhet till fastigheterna som skulle inbegripa avsevärda störningar för oss som vistas där kontinuerligt.

Summering:

- Vi önskar ett klargörande för vilken/vilka verksamheter som planeras och vilka som är inbegripna i dessa. - En tidsplan för etablering av den/dessa verksamheter
- Miljöprovningar
- En tydligare dialog och avsevärt mer information rörande detta från Jokkmokks kommun.

4.5.7.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna. Utredningsområde för testnäring Västra Ällojaure har utgått.

4.5.8 Privatperson 8

Angående översiktsplan för området Ällojaur – Vaikijaur norr om Jokkmokk och det förslag om ändring till område för industriverksamhet samt vintertestverksamhet på sjön västra Ällojaur som nu är ute på samråd som jag som berörd markägare till skogsfastigheten Vaikijaur 4:2 fick en förfrågan av en släkting icke boende i Jokkmokk om jag hade någon kännedom om någon gång kring årsskiftet, alltså väl in i tiden för samrådet och därmed en mer eller mindre slump att jag tillsammans med övriga berörda mark- och fastighetsägare alls fick vetskap om. Jag har aldrig tidigare hört talas om att man har samråd utan att kontakta berörda så jag blev minst sagt tagen på sängen av uppgiften.

Har kontaktat ett antal andra fastighetsägare för att höra om de blivit kontaktade och kallade till detta samråd men ingen hade överhuvudtaget hört talas om detta trots att det berör en avsevärd förändring av våra marker. Vi har senare fått vetskap om att Kommunen bjudit in samebyarna till möte om detta och det är precis som det ska vara med det lilla smolket att man valt att inte alls informera och ännu mindre bjuda in berörda mark- och fastighetsägare för byn Ällojaur samt de skogsskiften som berörs i hög grad. Även om det kanske inte finns något juridiskt som säger att man måste informera och bjuda in markägare så är det för oss precis som en jurist jag kontaktat sa väldigt klumpigt och klantigt gjort då man inte kan tro att man ska mötas av någon positiv reaktion från oss som känner oss förbigångna. Det finns inget som säger att man inte kan lägga ribban ett steg högre än lägstanivån och bjuda in även de fastighets- och sakägare det handlar om när man ändå har ett samrådsmöte med rennäringen. Vi känner oss osynliggjorda och totalt ignorerade av kommunen. Man hoppas att Jokkmokks kommun har inriktningen allas lika värde.

Till själva området ifråga ställer jag mig helt emot detta förslag då det redan innebär att jag har två stycken 400kV kraftledningar i bredd, en 130kV kraftledning samt en 40kV ledning som tar enorma arealer av min skogsmark utan att få så mycket som en krona för förlorad årlig tillväxt. Och till detta har nu kommit att det ska byggas två 150kV kraftledningar från Vaikijaur ställverk och upp till Tony Sundbergs projekt mellan Långbacken och Ällojaurbacken efter Messaurevägen. Dessa kraftledningar hade helt undvikits om Allmänningen hade fått strömmen till sitt projekt alldeles vägg i vägg med Vaikijaur ställverk.

Det har dessutom innan detta projekt inte förekommit någon som helst industriverksamhet i detta område och vi som fanns i närheten blev kontaktade för att lämna in synpunkter om detta både av kommunen och Tony själv. Informationen löd att allt skulle ligga mellan backarna på östra sidan av Messaurevägen och därmed inte alls bli synlig från Ällojaurbyn. Nu känns det som att man menar på att det redan finns industriverksamhet och därmed kan utvidga detta västerut och omfatta hela Stormyrberget ned till västra Ällojaursjöns strand och dessutom på vintern testverksamhet på sjön.

Jag kan inte tro att man gjort någon som helst undersökning av isförhållandet på Västra Ållojaur då det är en dysjö full med kalkällor som varje vinter ger upphov till sk. Vindvakar med påföljande dålig iskvalitet och bärighet samt mycket vatten på isen. Jag som skogsägare nyttjar varje vinter den vinterväg som sedan gammalt går från Västra Ållojaur ned till Vaikijajursjön där man körde timmer med häst för avlägga på viken för flottning ner efter älven. Denna väg nyttjar jag både till att köra fram virke och ved från mitt skogsskifte.

Samerna nyttjar den samma till att flytta sina renar efter samt har vinterbete i området. Vi färdas även med skidor för rekreation och avkoppling längs denna vinterväg mellan Vaikijaur och Ållojaur. Min mamma är barnfödd i Ållojaur och vi är nu inne på sjätte generationen i släkten som vistas i byn som vi haft i våran ägo hela tiden. Uppskattningsvis är det någonstans mellan 30 och 40 personer som vistas i Ållojaur på fritiden. Vi brukar ofta säga att vilken tur vi har som har tillgång till denna underbara by där lugnet och tystnaden råder trots närheten till centralorten Jokkmokk. Vi både vinter- och sommarfiskar, drar upp skidspår mm ja överhuvudtaget vistas mycket ute i området som helt skulle förstöras om dessa planer skulle realiseras. Både den fridfulla miljön och sedan även värdet när man upptäcker att det inte längre skulle gå att vistas där skulle förstöras. Så för min del är det dubbelt att både min skogsfastighet samt min mors och våran släkts samt mitt barns barndomsby skulle förstöras av detta förslag gör att jag helt motsätter mig detta. Varför tittar man inte på något alternativ där ingen by drabbas, privatpersoner som sköter sin lilla skogsfastighet samt rennäringen har trängda lägen? Staten via Svea skog är absolut största skogsägaren och det måste finnas bättre alternativ på deras marker.

4.5.8.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna. Västra Ållojaur, som tidigare var utpekad som utredningsområde för testnäring har utgått. Utredningsområdet för verksamheter och industri vid Storymyren har sedan samråd av översiktsplanen minskat avsevärt i omfattning. Det objektspecifika ställningstagandet för Storymyren har dessutom förtydligats vad gäller risken för stor påverkan på rennäringen, vilket kräver vidare utredning.

4.5.9 Privatperson 9

Hej, jag är berörd markägare och vill härmed lämna synpunkter, angående översiktsplanen. Även ställa frågor som jag vill få besvarade av ansvarig för översiktsplanen.

Jag är ägare av Vaikijaur 3:4 och har bl.a mark i Ållojaur. Jag motsätter mig alla era planer som ni har angående översiktsplanen som rör min mark. Eftersom jag inte fått någon information eller ens blivit uppmärksammas om detta säger jag nej till allt. Jag tycker att detta är väldigt dåligt hanterat av kommunen.

Jag har kännedom att ni haft möte med samerna angående renskötseln. Jag vill förtydliga att jag inte är emot erat möte med samerna.

Men det som är fel är att vi berörda markägare inte ens blivit informerade så vi kan lämna synpunkter/ inte fått gå på möte ang detta.

Jag anser att både markägare och samer borde ha blivit kallade till möte.

Varför valde ni att göra skillnad?

Finns det något i lagen som tillåter er att agera så här, så undrar jag fortfarande om ni tycker att det är bra att agera så här? För vem är det isåfall bra och varför? Bidrar ni med ett bra klimat för alla medborgare så här? Är det så att Jokkmokks Kommun anser att det bara är vissa näringar som värderas/ respekteras?

Jag anser att vi bör värna om Jokkmokk och alla medborgare genom att ha en öppenhet/ respekt till alla näringar. Inte bara vissa. Vi bör hålla ihop och inte splittra medborgare. Det är vi alla medborgare tillsammans som är Jokkmokk. Det bör vi inte glömma.

Vill ni utveckla något så bör vi prata med varandra. Inte agera på ett sådant sätt så dem som är ägare av mark inte ens blir kontaktade. Känner sig överkörda. Vad skulle ni själva tycka om det var eran mark det gällde?

Jag hoppas att jag kan få tydliga svar på mina frågor.

Vill också veta om ni tycker att ni borde ha hanterat något i detta förfarande annorlunda?

4.5.9.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna. Kommunen förmodar att yttrandet avser utredningsområdena testnäring för Västra Ållojaur och industri- och verksamhetsområdet Storymyren. Utifrån inkomna synpunkter under samrådet har

utredningsområdet för Västra Ållojaur utgått. Storymyren har minskat i geografisk utbredning, detta främst med anledning av rennäringens intressen.

4.5.10 Privatperson 10

Yttrande på Översiktsplan Jokkmokk med diarienummer 2020:946.

Allmänt

Jag är fastighetsägare till fastigheten Juggijaur 19:2 och berörs i stor utsträckning av den nya översiktsplanen. Att det förelåg en ny översiktsplan för yttrande kom till min kännedom av en händelse. Även om det inte formellt åligger kommunen att informera berörda fastighetsägare i detta skede borde man kunna kosta på sig ett frimärke eller ett mail till berörda, inte minst skapar det kanske en mer positiv inställning till det ni presenterar. Förstår också att samebyarna inbjudits till en dialog och getts en möjlighet att ställa frågor, varför har inte vi övriga berörda mark- och fastighetsägare inbjudits?

Det skrivna materialet i översiktsplanen är väldigt digert och svårt att tillgodogöra sig, ett möte med en dragning av de stora delarna och möjlighet att ställa frågor hade nog gett en möjlighet att ge ett bättre svar. Men kanske kostandern för lite extra kaffe och en bulle avskräckte?

Tidsaspekten har framförts som ett skäl till att inte informera berörda, det känns märkligt då arbetet startade 2020. Minst fem (5) års tjänstemanna- och konsultjobb, troligen många miljoner i konsultkostnader, och sedan kan man inte avsätta några dagar att informera berörda och kosta på sig ett frimärke?

Yttrande allmänt

I PBL finns bestämmelser om vad som ska redovisas i översiktsplanen och hur processen att ta fram eller ändra en översiktsplan ska genomföras. Den strategiska miljöbedömningen är integrerad i processen för att ta fram en översiktsplan, vilket gör att dubbelarbete undviks. I miljöbalken ställs det ett antal formella krav på hur en strategisk miljöbedömning ska gå till. Vid planläggning och i andra ärenden enligt plan- och bygglagen, PBL, ska MKN följas.

Beskrivningen av miljöpåverkan är viktigare om genomförandet av översiktsplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Så torde det vara i detta fall då det rör en idag helt orörd natur och orört vatten. Jag finner den miljöpåverkan som beskrivs i "Hållbarhetsbedömning med miljökonsekvensbeskrivning Översiktsplan Jokkmokks kommun" som otillräcklig och den bör fördjupas i alla aspekter.

För att översiktsplanen ska ge vägledning för efterföljande planering och prövning är det av stor vikt att kommunens ställningstaganden klart framgår av planen. Det ska vara tydligt vad som utgör ställningstaganden och vad som utgör underlag.

- Jag finner en otydlighet intill obefintligt i vad ni avser vara ställningstaganden och underlag, detta bör förtydligas.

I en översiktsplan ska kommunen ange inriktning för den långsiktiga utvecklingen av den byggda miljön. Av planen ska det framgå hur kommunen anser att MKN ska följas. Planen ska ge vägledning om hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras samt hur mark- och särskilt vattenområden ska användas.

- Hittar ingenting om hur kommunen avser att MKN skall följas.
- Saknar helt en bedömning av markens lämplighet för användningar som påverkar möjligheten att följa normerna.

Yttrande utifrån Juggijaur 19:2 perspektiv

I Juggijaur och vid kanten av Västra Ållojursjön är den plats där min far är uppväxt och en plats som vi etablerade 1895 och har brukat sedan dess. Det är den plats som vi inom släkten nyttjar

frekvent under hela året. Det förslag som nu föreligger är ett hårt slag mot vår reträttplats och en historiskt viktig plats. Det stora industriområde som i planen gränsar mot Västra Ållojaur och den föreslagna biltestverksamheten på sjön skulle totalt förstöra vår fantastiska miljö. Den skulle också drastiskt påverka värdet på fastigheten vilket är oacceptabelt.

Ni skriver, "Vid planering och byggande av störande verksamheter ska dessa i möjligaste mån lokaliseras i nära anslutning till befintliga verksamhetsområden." Västra Ållojaur är långt från ett befintligt verksamhetsområde. Ska man verkligen sprida dessa områden och fortsätta att skapa "smittade" områden?

Varför utvecklas inte befintliga industriområden där det finns infrastruktur och mig veterligen gott om plats för att tillföra ny verksamhet?

De globala hållbarhetsmålen Agenda 2030 anses i er skrivning vara relevanta mål för Jokkmokks kommuns hållbarhetsmål, men framför allt lyfter ni bl.a. följande mål:

3 – god hälsa och välbefinnande

6 – rent vatten och sanitet för alla

Dessa mål, om detta förverkligas, är inte tillgodosedda ur vårt perspektiv.

Testverksamheten

Västra Ållojaur är en fiskrik sjö och har ett rikt fågelliv, vi nyttjar fisket såväl vinter som sommar och biltestverksamheten, som skulle bedrivas vintertid, kommer att förstöra möjligheterna till vinterfisket då sjön är ganska liten. Och i värsta fall skada fisken menligt. Landskapsbilden kommer att påverkas avsevärt av den här verksamheten.

Västra Ållojaur har en god ekologisk status. Testverksamheter är ytkrävande och kommer påverka omgivningen vid Västra Ållojaur väldigt negativt.

Stora hårdgjorda ytor kommer krävas på stranden och i närområdet och stora ytor naturmark omvandlas till hårdgjorda ytor. Isen nyttjas på vintern men det är på marken runt nedfarter etc som den stora etableringen kommer att ske. Vad händer under sommaren, kommer testverksamheten då att nyttja vägarna i närområdet eller kommer en testbana att byggas i skogen? Biltestverksamheten kommer ofrånkomligen att ge föroreningar som olja, tungmetaller och diverse näringsämnen så som kväve och fosfor.

Enligt förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader (2015:216) bör buller från trafik inte överskrida 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad och 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden. Har noterat att bullret vid dessa biltestanläggningar är väldigt högt, tveksamt om förordningens krav uppfylls då vår fastighet ligger nära sjön.

Industrimarken gränsande till Västra Ällojaur

Det känns svårt att yttra sig då det framstår som en "industrifastighet". Inom det begreppet kan jag se framför mig en stor variation av industrier som kan etableras.

På översigtskartan framgår det en etablering inom industrimarken, antar att det är den etablering som Tony Sundberg planerat? Vi har tidigare yttrat oss om detta, dock utan att få någon återkoppling. Om orsaken till att detta nya stora område bedöms lämpligt är att störande verksamheter finns i nära anslutning så måste detta ifrågasättas då det är en process som är långt ifrån klar. Eller är det så att kommunen beviljat någonting utan att vi informerats?

En sådan stor etablering kommer kräva en gigantisk investering i infrastruktur, vägar VS mm. Ni beskriver att närheten till elen är viktig, vad menas med närhet? Man anser här i Luleå att man har närhet till fossilfri el då man investerar stort. STEGRA etableringen i Boden anser också att man har närhet till fossilfri el. Jokkmokk måste definitivt anses hänföras till närhet, att förlägga industrin 500 meter från Akkats kraftstation kan inte var urvalsgrundande särskilt inte med de stora investeringar som krävs för att bygga detta.

Jag emotsätter mig härmed bestämt till testverksamheten samt industriområdet vid Västra Ällojaur.

4.5.10.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna. Jokkmokks har genomfört samråd i enlighet med plan- och bygglagen. När kommunen upprättar ett förslag till översiktsplan ska kommunen samråda med Länsstyrelsen, regionen, de kommuner som berörs och allmänhet. Det är i samråds- och granskningskedet som privatpersoner ges möjlighet att lämna synpunkter på förslaget.

Miljö kvalitetsnormer är lagstadgade och regleras i miljöbalken. Kommunen ska i sin planering och myndighetsutövning säkerställa att gällande miljö kvalitetsnormer följs. Översiktsplanen intentioner är i enlighet med lagstiftningen.

Hållbarhetsbedömningen är, liksom översiktsplanen, strategisk och övergripande till sin karaktär och fokuserar på planens huvuddrag. Den har avgränsats till de mest väsentliga konsekvenserna, och redovisar inte varje enskild följd av ett framtida genomförande.

Utifrån inkomna synpunkter under samrådet har utredningsområdet för Västra Ällojaur utgått. Storymyren har minskat i geografisk utbredning, detta i främst med anledning av rennäringens intressen och naturreservat.

4.5.11 Privatperson 11

Yttrande över förslag till ny översiktsplan

Vi har tagit del av förslaget till ny översiktsplan och vill härmed lämna följande synpunkter avseende planens inriktning mot vintertestverksamhet för fordon, etablering av industriverksamhet, tillhörande transportinfrastruktur samt påverkan på skogsmark och skogsbruk.

1. Vintertestverksamhet – otillräcklig konsekvensbeskrivning

Förslaget till översiktsplan saknar en tillräcklig redovisning av vilka konsekvenser vintertestverksamhet för fordon kan medföra. Särskilt vill vi lyfta följande aspekter:

Buller och störningar

Vintertestverksamhet innebär buller från motorer, däck, acceleration och inbromsning. Under vinterförhållanden kan buller förstärkas genom kyla, snötäcke och temperaturinversioner. Planen redovisar inte hur buller ska begränsas, vilka riktvärden som ska gälla eller hur störningar under kvälls-, natt- och vintertid ska hanteras.

Trafik och trafiksäkerhet

Verksamheten förutsätter ökad trafik, inklusive tung trafik, under vinterförhållanden med halka, mörker och begränsad sikt. Översiktsplanen saknar redovisning av trafiksäkerhetsåtgärder, behov av separata testområden samt påverkan på allmänna vägar.

Miljö- och hälsopåverkan

Testverksamhet vintertid medför risk för utsläpp av avgaser, bränsle, oljor och andra kemikalier som kan ansamlas i snö och is och spridas vid snösmältning. Det saknas redovisning av hur mark, vatten och luft ska skyddas samt hur dagvatten och snöhantering ska ske.

Natur- och friluftsliv

Vintertid är ofta särskilt viktig för friluftsliv såsom skidåkning, skoterleder och rekreation. Översiktsplanen redovisar inte hur testverksamheten påverkar tillgänglighet, allemansrätt, upplevelsevärden eller eventuella riksintressen för natur- och friluftsliv.

2. Industriverksamhet – bristande tydlighet och avgränsning

Översiktsplanen anger möjlighet till "industriverksamhet" utan närmare precisering. Detta begrepp är mycket brett och gör det svårt att bedöma planens konsekvenser.

Det saknas tydlighet kring:

- vilken typ av industri som avses
- omfattning, arbetstider och bullernivåer
- transporter och logistik
- utsläpp till luft, mark och vatten

Avsaknaden av precisering riskerar att möjliggöra miljöstörande verksamhet utan att konsekvenserna kan bedömas i detta skede.

3. Transportinfrastruktur – tung trafik, farligt gods och vinterväghållning

Den föreslagna inriktningen mot vintertestverksamhet och industriverksamhet förutsätter en robust transportinfrastruktur. Översiktsplanen saknar dock tillräcklig redovisning av:

- **Tung trafik** – påverkan på vägkapacitet, vägslitage och säkerhet
- **Farligt gods** – transporter av kemikalier, bränsle eller andra riskprodukter kräver

särskilda säkerhetsåtgärder

- **Vägstandard** – behov av förstärkning av vägbanor, broar och korsningar för att klara ökad belastning
- **Vinterväghållning** – snöröjning, halkbekämpning, drift under extremväder och konsekvenser för framkomlighet

Planen saknar även redovisning av hur ökad transportbelastning påverkar boendemiljö, miljö, klimatmål och trafiksäkerhet, särskilt under vinterförhållanden.

4. Skogsmark och skogsbruk – påverkan och risker

Planförslaget saknar tillräcklig bedömning av hur etablering av testverksamhet, industri och transportinfrastruktur påverkar skogsmark och skogsbruk:

- Avverkning och markanvändning kan **fragmentera skogsområden**, vilket påverkar både naturvärden och skogsbrukets produktionsmöjligheter.
- Tung trafik och farligt gods kan **skada skogsvägar och markstruktur**, vilket minskar skogsbrukets långsiktiga lönsamhet och tillgänglighet.
- Buller, luftföroreningar och ökad mänsklig aktivitet kan påverka **skogsnatur och biologisk mångfald**.
- Planen bör redovisa hur skogsbrukets funktion och värden ska **beaktas, skyddas och eventuellt kompenseras**.

5. Samlad och kumulativ påverkan

Översiktsplanen redovisar inte den samlade påverkan av vintertestverksamhet, industriverksamhet, transporter och påverkan på skogsmark. Kombinationen av dessa verksamheter kan leda till betydande kumulativa effekter i form av ökat buller, trafik, utsläpp, påverkan på boendemiljö, skogsbruk och natur. En sådan samlad bedömning är nödvändig för att planen ska vara tillräckligt underbyggd.

6. Lokalisering, skyddsavstånd och långsiktighet

Det saknas tydliga redovisningar av:

- skyddsavstånd till bostäder, rekreationsområden, känsliga natur- och skogsområden
- behov av skyddszoner och grönstruktur
- hur lokaliseringen och transportlösningarna förhåller sig till kommunens klimat- och hållbarhetsmål

Utan dessa klagöranden är det svårt att bedöma planens långsiktiga lämplighet.

Sammanfattande synpunkt

Mot bakgrund av ovanstående anser vi att underlaget i översiktsplanen är otillräckligt för att möjliggöra en välgrundad bedömning av konsekvenserna av vintertestverksamhet, industriverksamhet, tillhörande transportinfrastruktur samt påverkan på skogsmark och skogsbruk. Dessa frågor behöver utredas och redovisas tydligare innan planen kan antas.

Vi begär att våra synpunkter redovisas i samråds-/granskningsredogörelsen och förutsätter att de även uppmärksammas av Länsstyrelsen inom ramen för dess tillsynsroll.

4.5.11.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna. Översiktsplanen har förtydligats så att det framgår att utredningsområden innebär att kommunen bedömer att dessa områden behöver utredas vidare för att avgöra om de är lämpliga för ändrad markanvändning. Användningens exakta innehåll och avgränsning är därför inte fastställda, utan ska studeras vidare i efterföljande planering. I den fortsatta planeringen av utredningsområden ska eventuella konsekvenser och risker utredas närmare för att bedöma som i det här fallet, testnäringens samt verksamheter/industriernas, lämplighet.

Två utredningsområden för testnäring, Järtasjön och Västra Ållojaure, har utgått.

4.5.12 Privatperson 12

Jag har noterat att potentiella biltestområden finns med i Jokkmokks översiktsplan 2020:946, bl a Järtasjön. Jag vill lämna följande synpunkter.

Det finns både fastboende och fritidshus i området (Järtasjön och angränsande Fatjassjön). Järtasjön och Fatjassjön avskiljs av en vägbank, den allmänna vägen 818 mellan E45-Messaure. Stora delar av vägbanken går genom naturreservatet Hemberget med Killingholmen.

Från Länsstyrelsen Norrbottens hemsida om naturreservatet Hemberget: "Hemberget är ett populärt besöksområde, bland annat holmarna utgör ett omtyckt utflyktsmål. Det finns också en välbesökt badstrand på norra sidan av vägen mot Fatjassjön. En stig finns i området." "Utflyktsmålet Killingholmen: Det finns gott om fornlämningar i reservatet, vilket visar på att området sedan mycket lång tid tillbaka använts av befolkningen. Lämningarna finns framförallt i anslutning till Järtasjön och exempel på dessa är bland annat boplatsgropar från stenåldern, fångstgropar och skärvstensförekomster. Killingholmen är en del av Länsstyrelsens fornvårdsprogram och flera fornlämningar på Killingholmen har informationsskyltar. Skogen på Killingholmen är en urskogsartad barrblandskog med mycket höga naturvärden. Tillgången på död ved är god och de ovanliga vedsvamparna sprickporing och doftskinn har hittats i området."

Mer information om Hembergets naturreservat och dess naturvärden finns på Länsstyrelsen Norrbottens hemsida. Länk =>

<https://www.lansstyrelsen.se/norrbotten/besoksmal/naturreservat/hemberget.html>

Ett biltestområde vid Järtasjön/Fatjassjön skulle medföra störningar för fastboende (och deras verksamhet) och fritidshusägare, samt stor påverkan på naturvärden (både i och utanför) naturreservatet Hemberget.

4.5.12.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna. Utredningsområde för testnäring Järtasjön har utgått.

4.5.13 Privatperson 13

Idag fick jag höra om planer från Jokkmokk Kommun att eventuellt göra om Järtasjön till en bilprovningsplats.

Vi är en barnfamilj som bor gården vid sjöns sydvästra ände. Vi skulle inte längre kunna leva och arbeta här tryggt. Våra barn skulle inte längre kunna växa upp i en trygg och fridfull miljö med ren luft och lugn.

Vi hyr ut stugor och min fru drivs ett besöksnäringföretag med inriktning skidturer på Järtasjön, snöskovandring och isfiske.

Våra 3 småbarn, vårt besöksnäringföretag och hela vårt liv skulle påverkas negativt av biltestverksamhet.

Naturreservatet Hemberget/Killingholmen kommer också att påverkas.

4.5.13.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna. Utredningsområde för testnäring Järtasjön har utgått.

4.5.14 Privatperson 14

Hej! Jag har noterat att potentiella biltestområden finns med i Jokkmokks översiktsplan 2020:946, bla Järtasjön. Jag vill lämna följande synpunkter.

Det finns både fastboende och fritidshus i området (Järtasjön och angränsande Fatjassjön). Järtasjön och Fatjassjön avskiljs av en vägbank, den allmänna vägen 818 mellan E45-Messaure. Stora delar av vägbanken går genom naturreservatet Hemberget med Killingholmen.

Från Länsstyrelsen Norrbottens hemsida om naturreservatet Hemberget: "Hemberget är ett populärt besöksområde, bland annat holmarna utgör ett omtyckt utflyktsmål. Det finns också en välbesökt badstrand på norra sidan av vägen mot Fatjassjön. En stig finns i området."
"Utflyktsmålet Killingholmen: Det finns gott om fornlämningar i reservatet, vilket visar på att området sedan mycket lång tid tillbaka använts av befolkningen. Lämningarna finns framförallt i anslutning till Järtasjön och exempel på dessa är bland annat boplatsgropar från stenåldern, fångstgropar och skärvstensförekomster. Killingholmen är en del av Länsstyrelsens fornvårdsprogram och flera fornlämningar på Killingholmen har informationsskyltar. Skogen på Killingholmen är en urskogsartad barrblandskog med mycket höga naturvärden. Tillgången på död ved är god och de ovanliga vedsvamparna sprickporing och doftskinn har hittats i området. "

Mer information om Hembergets naturreservat och dess naturvärden finns på Länsstyrelsen Norrbottens hemsida. Länk =>
<https://www.lansstyrelsen.se/norbotten/besoksmal/naturreservat/hemberget.html>

Ett biltestområde vid Järta sjön/Fatjassjön skulle medföra störningar för fastboende (och deras verksamhet) och fritidshusägare, samt stor påverkan på naturvärden (både i och utanför) naturreservatet Hemberget.

4.5.14.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna. Utredningsområde för testnäring Järta sjön har utgått.

4.5.15 Privatperson 15

Ser att flera sjöar föreslår att utredas för biltestområde i jokkmokks närområde. Sör-tjalemjaure, Kåskats, Ållojaure, Järta sjön mfl.

Och att synpunkter bör göras senast 18/2 2026

Vill bara tillägga att i fallet hjärta sjön ligger två stugtomter längst ut på den långa smala udden i sjön som kan bli påverkade av biltest, och gården vid sjöns sydvästra ände bor en familj som hyr ut stugor med temat tystnad och vildmark samt håller på att starta upp ett besöksnäring företag med inriktning skidturer, norrsken, snöskovandring mm.

Jag tror att om biltest blir aktuellt på sjön skulle norra delen av sjön vara minst olämplig för dessa ovan nämnda. Vill föreslå att västra sidan Fatjassjön utreds som alternativ.

Kanske är även Soubatsjön eller Pelnijaure en möjlighet där inte stugor och besöksnäring ligger i anslutning.

Östra Ållojaure ser inte heller ut att ha bebyggelse som skulle påverkas negativt av biltestverksamhet.

4.5.15.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna. Utredningsområde för testnäring Järta sjön och Västra Ållojaure har utgått.

4.5.16 Privatperson 16

Hejsan!

Fann att Järta sjön är markerad som potentiell plats för biltester i detaljplanen. Detta skulle negativt påverka dels de som bor runt sjön, (två hus) och de stugor som ligger på udden.

Några av de boende driver ett företag inom upplevelse och turism, vilket skulle drabbas ytterst negativt av det oljud och de störningar som blir en naturlig följd av biltester.

Reservatet på Killingholmen och de besökare som letar sig dit kommer påverkas negativt.

Eftersom Fatjas- och Järtasjön endast skiljs åt av en bitvis smal vägbank är det troligt att boende och stugägare vid Fatjassjön även de skulle påverkas negativt.

4.5.16.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna. Utredningsområde för testnäring Järtasjön och Västra Ällojaure har utgått.

4.5.17 Privatperson 17

Hej. Jag är byaålderman i Vaikijaur. På er nya Översiktsplan finns ett område mellan Vaikijaur ställverk och Messaurevägen som ni har streckat in(grå). på kartan som finns kan jag inte se på vem/vilkas mark detta område sträcker sig över. Jag vill ha mer och bättre information om detta. Vaikijaurbyamän motsätter sig att denna mark blir industriverksamhet tills bättre information för oss i byn som har skogsmark och jaktmark i anslutning till denna tilltänkta industriverksamhet. Jag tycker ni hade kunnat skicka ut mer info till oss innan ni lägger ut detta för sk.samråd. det är ett stort område och ingen info, samt även två pilar som visar på transportinfrastruktur. hur ska man kunna samråda om detta utan mer info?

4.5.17.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna. Jokkmokks har genomfört samråd i enlighet med plan- och bygglagen. När kommunen upprättar ett förslag till översiktsplan ska kommunen samråda med Länsstyrelsen, regionen, de kommuner som berörs och allmänhet. Det är i samråds- och granskningsskedet som privatpersoner ges möjlighet att lämna synpunkter på förslaget.

Utifrån inkomna synpunkter under samrådet har utredningsområdet för verksamheter och industri Stormyren har minskat i geografisk utbredning, detta i främst med anledning av rennäringens intressen och naturreservat.

De två streckade pilarna inom Stormyren avser ett utredningsområde för ett nytt stickspår från Inlandsbanan till utredningsområdet för verksamheter och industri samt detaljplanlagda verksamheter.

Översiktsplanen har förtydligats så att det framgår att utredningsområden innebär att kommunen bedömer att dessa områden behöver utredas vidare för att avgöra om de är lämpliga för ändrad markanvändning. Användningens exakta innehåll och avgränsning är därför inte fastställda, utan ska studeras vidare i efterföljande planering. I den fortsatta planeringen av utredningsområden ska

eventuella konsekvenser och risker utredas närmare för att bedöma som i det här fallet verksamheterna och industriernas lämplighet.

4.5.18 Privatperson 18

Jag har lite synpunkter och förslag. Först i Jokkmokk, det borde vara möjligt att göra en skoterled från OK och in via 45 till allén och ner till Konsum och ICA, det skulle göra oss lite exotiska och intressanta för besökare och skoterfolk.

Kvikkjokk, det finns ett förslag om bro över Gamajokken, det är bra. Men det betyder också att det måste röjas efter stigen mot Badjelandaleden, göras en ny bro över Mertikbäcken, ordna med markägare osv. Förslaget om en bro över Tarraälven är ogenomtänkt, först och främst platsen, helt fel. Det har funnits ett förslag från Länsstyrelsen att använda en gammal stig, från Kungsleden nära Lastak till Njunjes. Det är en stig som gick från vistet i Lastak och till Njunjes. Det är en riktigt naturskön sträcka, tyvärr blev det ett himla liv på några båt transportörer i Kvikkjokk så projektet lades ner. Det här skulle man ta upp igen, dra om Kungsleden till Njunjes då behöver man inte bygga någon bro över Tarraälven, det finns en i Njunjes. Men först bron över Gamajokk och fixa med leden. Det är resan som är målet för vandrare så det gör inget att det blir lite längre att ta sig till Kvikkjokk.

4.5.18.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkten och noterar denna. I översiktsplanen är broarna utpekade som utredningsområden, vilket innebär att deras lämplighet ska utredas vidare innan fortsatt planering kan ske. I detta skede är sträckningsalternativet endast schematiskt angivna.

4.5.19 Privatperson 19

Kvikkjokksområdet

Synpunkter på bron över Tarraälven: Läget på den utmarkerade bron över Tarraälven kan ifrågasättas då den endast skulle leda människor in i deltat, utan att de torrskodda skulle kunna ansluta till Kungsleden på södra sidan. Deltat översvämmas regelbundet minst ett par gånger per år och är för övrigt känsligt område då det fungerar som barnkammare för älgar och fåglar av olika slag. Att med en bro leda människor rakt in i barnkammaren vore inte så lämpligt. Deltat upplevs bäst med båt.

4.5.19.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkten och noterar denna. I översiktsplanen är broarna utpekade som utredningsområden, vilket innebär att deras lämplighet ska utredas vidare innan fortsatt planering kan ske. I detta skede är sträckningsalternativet endast schematiskt angivna.

4.5.20 Privatperson 20

Broar över Kamajokk och Tarraätno – ett hot mot naturvärden, säkerhet och näringsverksamhet

Undertecknade riktar kritik mot Jokkmokks kommuns exploateringsförslag att anlägga två broar genom Kvikkjokks deltaland i sedimentationsmark i ständig förändring. Vi finner det anmärkningsvärt – väl medvetna om att det här är en översiktsplan – att Jokkmokks kommun lämnar ett förslag utan att något analysera eller beakta följderna. Detta tyder på bristfällig kunskap om all den samlade information som finns dokumenterad kring Kvikkjokkdeltats ekologiska värden och säkerhetsrisker för utövare av friluftsliv. Till det kommer att väsentliga naturvärden och möjligheter till försörjning för båtförare och guider går förlorade, det senare just nu i ett generationsskifte där en långsiktig båttrafik i området kan säkerställas.

Deltaland – landskap i ständig förändring

Kvikkjokksdeltat räknas som ett av Europas mest intressanta och erkänt skyddsvärda naturområden. Hela eller delar berörs av flera riksintressen och Natura 2000 områden. Förslaget som Jokkmokks kommun nu för fram skulle kunna leda till en starkt ökad förlitning och förstörelse av deltats unika natur.

Dahlskog, banbrytande forskare, som tidigare varnat för att omvandla ett sårbart delta till strövområde

Ett flertal nationella och internationella institutioner har under en lång tid följt det forsknings-arbete, främst inom växtbiologi och hydrologi, som bedrivits i Kvikkjokks deltaland av de naturgeografiska institutionerna vid Uppsala och Stockholms universitet samt vid växt-biologiska institutionen i Uppsala. Av internationella institutioner kan nämnas forskare från Universität des Saarlandes i Saarbruckern, Universität Ulm och British Museum som besökt området.

Sten Dahlskog, vaxtbiolog och naturgeograf som bedrivit successionsstudier i Kvikkjokks delta i över 35 år, uttryckte följande 1984 med anledning av en tidigare planerad led. Med bifogade bilder och följande citat ur tidskriften Turist från 1984 visar vi hur Jokkmokks kommun felbedömer vad som är en uppenbar säkerhetsrisk.

Den lätteroderade deltajorden kommer inte att tåla trampet av alla Padjelantavandrare, och den delen av deltat skulle förstöras. Vid hogvattenoversvamningarna skulle en vandringsled över deltat bli farlig: älven kan under juli och augusti stiga med 80 cm på ett dygn, och då väller den in över deltalandet i halvmeterdjupa, 50-150 meter breda stråk med en hastighet av mer än 1 m/sek och en så hög slamhalt att man inte kan se var man sätter fötterna! Den turist som stiger fel med tung ryggsäck med midjebälte kan ha gjort sitt sista felsteg i det tiogradiga älvvattnet. Ännu någon vecka efter översvämningen kan deltamarken vara lös, hal, glidande och rasbenagen. Källa: Sten Dahlskog, Turist 1/1984.

Bilden säger mer än tusen ord

Deltamarken är ytterst känslig även för obetydlig nötning, särskilt under de ofta med mindre än ett dygns varsel inträffande översvämningarna. Se bifogade bilder 2, 3 och 4. Kamajokk kan ensam

frakta mer än 20 000 ton sand och grovmo under ett enda högvattendygn, se bifogade bilder 6-7 då 80-90 procent av årets slamtransport väller ut över deltat. Under en översvämning under sommartid står vanligen 90 procent av deltat under vatten, under högvattenår 95-98 procent. Källa: Sten Dahlskog, Naturvård på Kvikkjokks delta, Sveriges Natur nr 2/77.

Ökad erosion får ett förödande förlopp

Friluftsliv i anslutning till de förslagna broarna kommer att orsaka erosion, vilket skulle påverka deltats naturliga process. Något som har pågått sedan den senaste istiden, se bild 5. Om trädens och buskarnas rötter påverkas finns risker då de utgör en armering av delta-markerna. När växttäcket skadas av vandrarrens kängor eller än värre sexhjulingskörningen sker erosionsförloppet snabbt. Den global uppvärmningen med snabb avsmältning av jöklar och ökad nederbörd gör att påverkan förvärras.

(För ytterligare information angående översvämnings- och erosionsrisk kontakta hydrologen Dr Per-Olof Hårdén, tidigare forskare vid Institutionen för geovetenskaper, miljö- och landskapsdynamik, Uppsala universitet.)

Den forskning som genomförts på Kvikkjokks delta har resulterat i unika mätserier inom utveckling av växtsamhällen, sedimentologi, hydrologi och geovetenskap. Forskaren Sten Dahlskog, uttryckte följande med anledning av tidigare planer på att skapa ett strövområde på deltat:

Bäst från berg, båt och kanot

Deltat är ett svårframkomligt landskap, som bäst ses från berg och båt. Det kan inte omvandlas till ett strövområde utan att förlora sin egenart.

De stigar som har anlagts har lämnat spår som förskräcker. 1970 "gallrades" en gammal stig med AMS-pengar som, "naturvårdsåtgärd": den gick genom deltats lättast tillgängliga björkskog med manshöga örter och ormbunkar. Den blev 10–15, ibland 20 meter bred, och inte en röd vinbärsbuske fick stiga två cm över markytan. Varenda torrsälg höggs och varenda gran skalades från grenar upp till två meters höjd. Nu är rotskotten från de huggna videna tre meter höga och tätta som häckar, och strutbräknerna, som inte tål hållregn och frost, försvinner från "autostradan". Så förstör man en sevärdhet. Källa: Naturvård på Kvikkjokks delta av Sten Dahlskog, Sveriges Natur.

Markant ökning av skoter och fyr/sexhjulningstrafik

Genom att anlägga två broar kommer erfarenhetsmässigt anslutande strövområden och närområdena få ökad trafik med motorcykel och fyr/sexhjulningstrafik och i förlängningen ökad belastning inom Laponiaområdet (också till förfång för rennäringen). Risken för ökad motorisering är påtaglig i området väster om Kamajokk, ett för närvarande relativt tyst område.

I Kvikkjokks by med omnejd har främst fyr/sexhjulningstrafik ökat dramatiskt. Små barn 4 år och uppåt utan hjälm själva körande fyr/sexhjulningar på allmän väg är en mycket vanlig förekomst. Det som får flera polispatruller i Uppland att rycka ut (se artikel Buskörning med fyrhjulning, flera

polispatruller ryckte ut, UNT 2 november 2025), sker dagligen i Kvikkjokk under vår, sommar och höst – paradoxen i en av Europas mest skyddsvärda områden i rådande klimatkris.

Att leva i föreställningen att Polisen i Norrbotten skulle kunna prioritera den här typen av långsiktig bevakning är osannolik. I Lapplands utmarker är poliser lika sällsynta som de tornfalkar som tidigare häckade i Kvikkjokk.

Båtfärden, en attraktion som försvinner med försämrade utkomstmöjligheter

Reguljära båtturer i Kvikkjokk har pågått under hela turistsäsongen i över 100 år. Båttrafiken håller för närvarande en hög kvalitet vad gäller regularitet, flexibilitet samt guideservice med information om deltat, fjällen, skogen och Kvikkjokks historia. Att båtfärder på slingrande deltameandrar, kanaler och sjöar har ett högt upplevelsevärde är väl känt. Även kanotfärder är mycket uppskattat.

De föreslagna broarna stör älgjakten på deltat

Förutom markskador som beskrivs ovan skulle broarna innebära stora störningar för den älgjakt som bedrivs på Kvikkjokks deltaland både norr och söder om Tarraätno.

Översiktsplanens intentioner kan få motsatta effekter

Om Jokkmokks kommuns förslag förverkligas skulle turistentreprenörer som upprätthåller båttrafiken påverkas. Det är olyckligt när investeringar görs i samband med generations-skiften för unga boende i Kvikkjokk. Det är synnerligen viktigt att behålla de få befintliga jobb som finns i byn. Det är viktigt att jantelagen inte här tar överhanden.

Ett Kvikkjokk med bärkraftig diversifierad åretruntverksamhet och allmän infrastruktur krävs för att människor ska välja att bo kvar. Jokkmokks kommun skulle påskynda den mång-facetterade process som obromsad leder till avfolkning av Kvikkjokks by, tvärt emot intentionerna i översiktsplanen. Helårsboende är helt avgörande för fjällräddningen. Otaliga är de kontakter som sker med polis, ambulanshelikopter och fjällräddning i nödsituationer.

I dessa kontakter är det viktigt med bra kunskap om området till skillnad från "skrivbordskunskap" på distans.

Vi anser att förslaget att bygga broar över Kamajokk och Tarraätno är synnerligen ogenomtänkt ur både naturvårds- och säkerhetsaspekt. Förslaget må vara tänkt som underlättande, men får motsatt verkan och irreparabla följder. En till synes harmlös åtgärd kan lätt få ödesdigra konsekvenser för både människa och deltaland. I detta sammanhang bör särskilt noteras att tystnad utgör en av områdets attraktionskraft – inte minst för utländska turister.

Vi efterlyser ett beslut som grundas på ett helhetsperspektiv där naturvård, säkerhet och näringslivsaspekter vägs in. Vi avstyrker förslaget om nya broar i Kvikkjokk.

Slutsatsen idag är att myndigheter, organisationer och kommersiella intressen behöver förnya och bredda sin syn på fjällbyars utsatthet. Detta för att minska risken för att beslut och åtgärder som är tänkta som stöd på sikt får motsatt verkan.

Utredningsområden för fritidsändamål och bostadsbebyggelse

Vi noterar att vår fastighet Kvikkjokk 4:19 berörs av det norra fritids-området och det norra utredningsområdet för bostadsbebyggelse. Några kontakter har inte skett med oss från kommunens sida. Någon exploatering från vår sida är inte aktuell för närvarande.

4.5.20.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkten och noterar denna. I översiktsplanen är broarna utpekade som utredningsområden, vilket innebär att deras lämplighet ska utredas vidare innan fortsatt planering kan ske. I detta skede är sträckningsalternativet endast schematiskt angivna.

4.5.21 Privatperson 21

Vi vill påminna om de ställningstagande kommunen har tagit. Riksintresse går före annat ändamål. Det innebär att de sk LIS-områdena kommer att innefattas av detta. Vi kommer att komplettera detta yttrande inom snar framtid, enligt överenskommelse.

4.5.21.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkten och noterar denna.

4.5.22 Privatperson 22

Jag har bara ögnat igenom Jokkmokks nya översiktsplan, men undrar om det ändå inte är för lite kring utbildning. Förskola till högskola.

Det är ju en väldigt viktig byggsten i samhällsbyggandet så borde få större plats hur det är tänkt kring utbildning. Eller har jag missat någon del, kanske slarvläst.

4.5.22.1 Kommunens kommentar

Kommunen tackar för synpunkterna. Översiktsplanen ska ge en samlad bild av kommunens långsiktiga användning och utveckling av mark och vatten. Frågor om utbildning har endast en indirekt koppling till detta. Generella ställningstaganden om samhällsservice, såsom skola, redovisas dock i översiktsplanen.